DİJİTAL KÜTÜPHANE KANALI

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

https://rantey.org

Yedek ve Duyuru Kanallarımız
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

• Telegram: https://t.me/birkitapbir

• WhatsApp Kanalımız : https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4IvMoc0Y

KPSS GENEL YETENEK

2024

YOUTUBE
DERS VIDEOLARI

Türkçe

VİDEO DERS NOTU

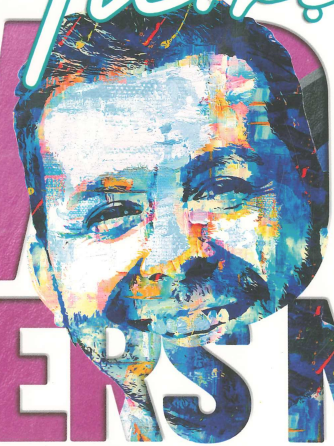

5 YÜZ

Aker KARTAL

ÇIKMIŞ YIL SORULARI İLE DESTEKLENMİŞ

yargı yayınevi
Değişimin Farkında Ol
www.yargiyayinevi.com

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://ranter.org

İÇİNDEKİLER

Konum

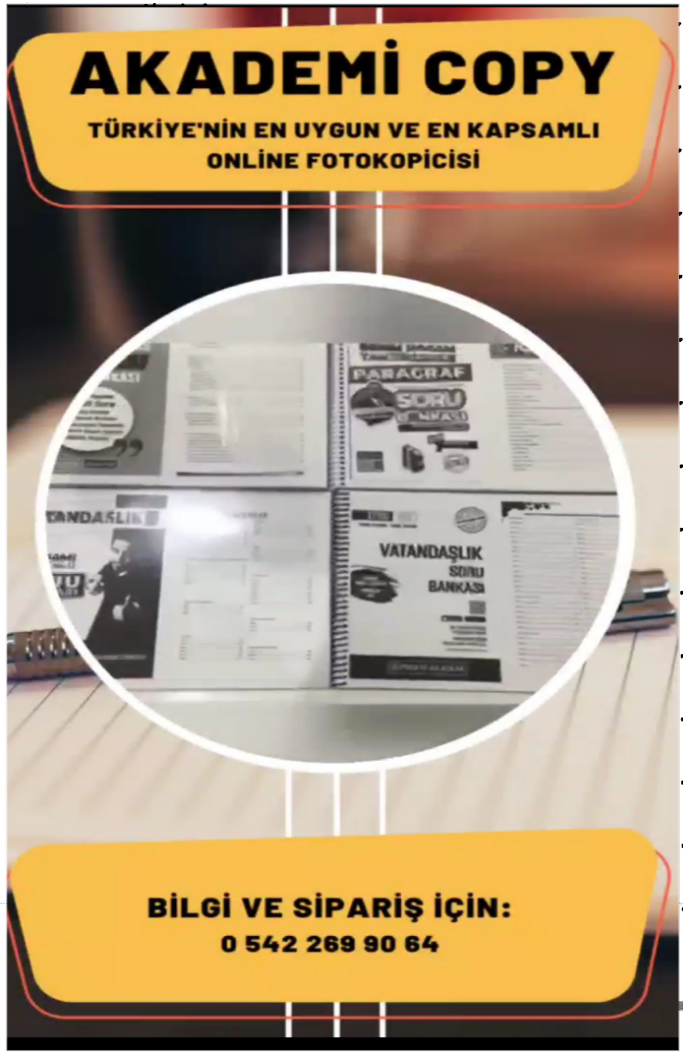

Kpss Pdf Kanal Linki İçin Bu hesaba Ulaşabilirsiniz 👇👇👇👇
@esranurgrl

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Ses Bilgisi

Ses Bilgisi

Ünlülerle ilgili Ses Olayları
1. Ünlü düşmesi (Hece düşmesi)
2. Ünlü türemesi
3. Ünlü daralması
4. Ünlü değişimi
5. Ulama

Ünsüzlerle ilgili Ses Olayları
1. Ünsüz yumuşaması (değişimi)
2. Ünsüz sertleşmesi (benzeşme)
3. Ünsüz türemesi (ikizleşme)
4. Ünsüz düşmesi
5. Kaynaştırma (y, ş, s, n)
6. N - M değişimi

YARGI YAYINEVİ

Ünlülerle İlgili Ses Olayları

1. Ünlü Düşmesi (Hece Düşmesi)

▶ Sözcük herhangi bir ek alırken ortadaki ünlünün düşmesine hece düşmesi denir.

Soruda farklı bir yol ile hece düşmesi var deniliyorsa;

▶ Hemen cümlede ünlü düşmesi olan kelimeyi bulmalıyız.

▶ Altını çizmeliyiz.

▶ Çekim eki, yapım eki, birleşik olmasına bakarak farkın hangisi olduğunu belirlemeliyiz.

▶ Tüm şıklara bakıp gruplandırmalıyız.

Çekim Eki Alırken Ünlü Düşmesi

- Şehir + i → Şehri
- Omuz + u → Omzu
- Burun + u → Burnu
- Ömür + ü → Ömrü
- Vakit + i → Vakti
- Fikir + i → Fikri
- Zihin + i → Zihni
- Alın + ı → Alnı
- Göğüs + ü → Göğsü

NOT

▶ Ünlü düşmesine uğrayabilecek herhangi bir sözcük eğer ünlü düşmesine uğramazsa yazım yanlışıdır.
- Boyunu → Yazım yanlışı
- Boyun + u → Boynu

NOT

Omuz omuza

Burun buruna

▶ Ünlü düşmesine uğrayabilecek herhangi bir sözcük ikileme oluşturursa ünlü düşmesi olmaz.

NOT

Her kelimede ünlü düşmesi olmaz.

- Ayıp + ı → ayıbı
- Avuç + u → avucu

(Ünlü düşmesine aykırı sözcüklerdir.)

- Umrunda - umurunda
- içerde - içeride
- dışarda - dışarıda

Yapım Eki Alırken Ünlü Düşmesi (Türerken)

Sızlıyor → sızı
Tasarlıyor → tasarı
Çevre → çevirmek
Kavşak → kavuşmak
Sarardı → sarı
Yumurtladı → yumurta
Yanlız → yalın
Yanlış → yanılmak
oynuyor → oyun
Ayrım → ayırmak
Çağrı → çağırmak
Devrim → devirmek

Sözcüğün köküne bakılarak ünlü düşmesi aranır. Çünkü sözcük türerken yani yapım eki alırken ünlüsü düşmüştür.

YARGI YAYINEVİ

Birleşik Kelime Oluştururken Ünlü Düşmesi

- Nasıl → Ne + Asıl

İki ünlü yan yana gelemeyeceği için ünlülerden biri düşer. Buna birleşik kelime oluştururken ünlü düşmesi denir.

- Niçin → Ne + İçin
- Cumartesi → Cuma + Ertesi
- Pazartesi → Pazar + Ertesi
- Kahvaltı → Kahve + Altı
- Sütlaç → Sütlü + Aş
- Güllaç → Güllü + Aş
- Peki → Pek + İyi
- Böyle → Bu + Öyle

NOT

Birleşik sözcük oluştururken ünlü düşmesinin diğer adı ünlü aşınmasıdır.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Ünlü Düşmesi Dip Notlar

İsim tamlaması oluştururken birleşik kelimede ünlü düşmesi
- Fenerbahçesi
- Galatasaray
- Beşiktaş
- Kadıköy
- Ceylanpınar

Bunlar birleşmeden önce ayrı iki kelime ve isim tamlamasıdır. İsim tamlamasıyken tamlanan ekleri vardır. Birleşirken tamlananda bulunan ünlüler düşmüştür.

NOT

- Öğren + ici → öğrenci
- Dilen + ici → dilenci

Yapım ekinde ünlü düşmesi

NOT

"ile" ve "iken" sözcüğe eklenirken ünlülerini kaybeder ve bunlar ünlü düşmesi kabul edilir.
- sesiyle
- gençken

NOT

- -idi, -imiş, -ise sözcüğe eklenirken ünlü düşmesi olur buna ek eylemin ünlü düşmesi denir.
  - Sessizmiş (-imiş)
  - Sessizdi (-idi)
  - Sessizse (-ise)

YARGI YAYINEVİ

2. Ünlü Türemesi

- Ünlü türemesinin görüldüğü yerler -cık, -cik ekinin olduğu yerlerdir. **-cık, -cik ekini alıp ünlü türemesine uğrayan sadece 4 kelime vardır.**
- Bir kelimede -cık, -cik eki kullanılıyorsa mutlaka ses olayı vardır. Bu ek ya ünlü türetir ya da ünsüz düşürür.
  - az + cık → azıcık
  - dar + cık → daracık
  - bir + cik → biricik
  - genç + cik → gencecik

Hangisinde birden fazla ses olayı vardır?

gençecik
- ünsüz yumuşaması
- ünlü türemesi

NOT

öpücük / gülücük

kelimelerinde ünlü türemesi yoktur. **Hatırlatma;** 4 kelimeden başka -cık, -cik eki ile yapılan ünlü türemesi yoktur.

Öpücük —Kelime→ Öpüş

Gülücük —Kelime→ Gülüş

Bu iki kelimede ünlü türemesi yoktur, ünsüz düşmesi vardır.

Türkçede işteş çatılı eylemler vardır. Karşılıklı ve birlikte yapılan eylemlerde "ş" takısı bulunur. Böylece ünsüz düşer.

Soru

Aşağıdaki altı çizili kelimelerden hangisinde farklı bir ses olayı vardır?

A) azıcık B) daracık C) biricik
D) gencecik E) gülücük

CEVAP: E

3. Pekiştirmelerde Ünlü Türemesi

P, R, S, M

– Pekiştirme ünsüzleri –

▶ Temiz sözcüğünü pekiştirelim.

- temiz

  → İlk ünlüye kadar gelip yazılır. Daha sonra boşluk bırakıp sözcüğün tamamı yazılır.

  ter (r) temiz
  Bu araya pekiştirme ünsüzlerinden uygun olan yazılır.

NOT

Her pekiştirmede ünlü türemesi olmayabilir.

▶ Sağlam kelimesini inceleyelim.

- Sağlam

  → İlk ünlüye kadar gelinir ve yazılır.

  Boşluk bırak ve kelimenin tamamını yaz.

  Sa (pa) sağlam
  pekiştirme ← → ünlü türemesi

Kısa Yol; P, R, S, M ünsüzlerinin yanında ünlü var ise ünlü türemesi vardır.

✔ Çepeçevre
✔ Yapayanlız
✔ Düpedüz

✘ Masmavi
✘ Sapsarı
✘ Kıpkırmızı

P, R, S, M ünsüzünün yanında ünlü yoksa ünlü türemesi yoktur.

İSTİSNA;

- Çırılçıplak
- Sırılsıklam

▶ p, r, s, m'den sonra ünlü varsa bu ünlü türemesidir.

Ünlüden sonra "l" harfi de ünsüz türemesidir.

Çırılçıplak
pekiştirme ← → ünsüz türemesi
→ ünlü türemesi

Sırılsıklam
pekiştirme ← → ünsüz türemesi
→ ünlü türemesi

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://ranter.org

NOT;

ipince
upuzun
apaçık

Bu üç pekiştirmede p harfinden sonra ünlü olmasına rağmen ünlü türemesi kabul edilmez. Dikkat edilmelidir.

4. Ünlü Daralması

- Genellikle "-yor" eki alan sözcüklerde olur.
- Sözcükten -yor ekini atarak yerine -mek, -mak ekini getirilerek okunur. A ve e seslerinin daraldığı bu şekilde bulunur.
  - anlıyor → anlamak
  - bekliyor → beklemek
  - söylüyor → söylemek
  - arıyor → aramak
  - temizliyor → temizlemek

Olumsuzluk ekinde daralma her zaman vardır.

- anlamıyor → anlama
- beklemiyor → bekleme

NOT

"-yor" ekini sözcükten çıkardığımızda sözcük ünlü ile bitiyorsa daralma vardır. Ünsüz ile bitiyorsa daralma yoktur.

Kesiyor	kök →	kes	Daralma yoktur.
söylüyor	kök →	söyle	Daralma vardır.
oturuyor	kök →	otur	Daralma yoktur.

NOT

Sözcüğün kökü ile -yor kelimesi arasındaki harf ünlü türemesi değildir.

yazıyor
bakıyor

Bunlara gelen "-iyor" ekidir.
Bunlara koruyucu ünlü denir.

YARGI YAYINEVİ

TAKTİK

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde koruyucu ünlü vardır?

- Daralmaya uğramayan sözcüğü buluruz.
- Arada kalan ünlü koruyucu ünlüdür.

NOT

Olumsuzluk eki -me, -ma daralma olmayan sözcüğü daralmaya çevirir.

- geliyor → gel → Ünsüzle bitiyor daralma yoktur.
- gelmiyor → gelme → Ünlü ile bitiyor daralma vardır.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://ranter.org

NOT

Niye, diye, yiyen, yiyecek kelimelerinde daralma vardır.

Niye — Kelime kökü → Ne
Diye → De
Yiyen → Ye

NOT

▶ almıyan / gelmiyen

Kelimelerinde daralma yoktur. almıyan / gelmiyen hâlinde yazım yanlışı vardır.

5. Ünlü Değişimi

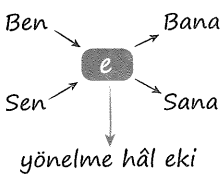

NOT

Bu iki sözcükten başka ünlü değişimine uğrayan sözcük yoktur.

6. Ulama

▶ Bir sözcük, ünsüz ile bitiyor peşindeki sözcük ünlü ile başlıyor ise aradaki ses olayına ulama denir. Özel adlarda ulama vardır.

Kartallar yüksekten uçar.
ulama

Tarık Akan
ulama

Ünsüzlerle İlgili Ses Olayı

1. Ünsüz Değişimi (Yumuşama)

▶ Sözcüğün sonunda bulunan p, ç, t, k ünsüzleri önüne ünlü ile başlayan bir ek geldiğinde b, c, d, g, ğ'ye dönüşür. Buna ünsüz yumuşaması denir.

- p, ç, t, k — ek alır → b, c, d, g, ğ
- kitap + a → Kitaba
- çiçek + i → Çiçeği
- ağardı — sözcüğün kökü → ak
- ışığını → ışık
- gidiyor → git
- reddetti → ret
- ediyordu → et
- gece → geç

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://ranter.org

NOT

g → ğ dönmesi yumuşama değildir.

- Sosyoloğa → Sosyolog
- Diyaloğa → Diyalog
- Psikoloğa → Psikolog

NOT

Bazı tek heceli kelimelerde yumuşama olmaz. Bunlara yumuşamaya aykırılık denir.

- çöp + ü → çöpü
- tek + i → teki
- süt + ü → sütü
- göç + ü → göçü
- aşk + ı → aşkı

SORU NASIL GELİR?

Nazım Hikmet okurken içimdeki duygular kabarıyor.

Yukarıdaki sözcüklerin hangisinde yumuşamaya aykırılık bulunmaktadır?

içimdeki —kelime kökü→ iç

(yumuşamamış)

Soruyu Çözerken;

- Sözcüklerin köklerine bak.
- Kök p, ç, t, k ile bitiyor ve devamında ünlü ile başlayan ekler olmasına rağmen yumuşama olmamış ise yumuşamaya aykırıdır.

NOT

Özel adlarda söyleyişte yumuşama olsa bile yazıda yumuşama olmaz.

✔ Eyüp'ü

✔ Zonguldak'a Doğru

✘ Zonguldağa Yazım yanlışı

2. Ünsüz Benzeşmesi (Sertleşme)
3. Ünsüz Türemesi (İkizleşme) (Taktikle iki başlığı birlikte inceleyelim.)

Sert Ünsüzler

f - s - t - k - ç - ş - h - p

(Kodlama - fıstıkçı şahap)

▶ Türkçe'de iki ünsüz yan yana geliyor ise ses olayı olabilir dikkat etmeliyiz.

İki ünsüz sözcüğün;

▶ Başında yan yana geliyorsa ikisi de aynı harf ise türeme vardır.

▶ Sonunda yan yana geliyor ve ikiside sert ünsüzse benzeşme vardır.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://ranter.org

- Çiçekçi
  - Benzeşme
- Dolapta **Benzeşme**
- Kebapçı **Benzeşme**

- Hissetti
  - Sözcüğün başında yan yana geliyorsa ve aynı harf türemişse ünsüz türemesidir.
  - İki ünsüz sonda yan yana geliyor ise ikisi de sert mi diye kontrol eder ve sert ise ünsüz benzeşmesidir.
- Affetti
  - Benzeşme
  - Türeme
- Gelmişti
  - İkisi de sert mi?
    - Evet
    - Benzeşme ✔
  - İkisi de aynı harf mi?
    - Değil

    İkisi de sert mi?
    - Değil
    - Burada ses olayı yoktur. ✘

YARGI YAYINEVİ

NOT

Hakkı, Sırrı, Zannı, Hissi, Kannı — Çift ünsüz bulunduran bu kelimeler Türkçemize geçerken ünsüz türemesine uğramıştır. Cümlede veya paragrafta bu kelimelerden birini görürsen "ünsüz türemesi" vardır.

NOT

Sessiz, Issız, Hissiz — Bu kelimelerde ünsüz türemesi yoktur.

Bunlara gelen ek; -sız, -siz olumsuzluk ekidir. Ses türemesi yoktur.

NOT

re ddetti
- "t" → ünsüz yumuşaması
- "dd" → ünsüz türemesi
  - "tt" ünsüz benzeşmesi

ay rılmıyordu
- "ı" → ünlü düşmesi
  - "mı" ünlü daralması
  - "du" ünlü düşmesi

Bir sözcükte birden fazla ses olayı olabilir. Böylece bir sözcük bize aynı anda birden fazla seçenek ekleretek zaman kazandırır.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://ranter.org

NOT

Kuvvet, millet, şiddet, dikkat... gibi sözcüklerde ünsüz türemesi bulunmaz.

NOT

ÇIKMIŞ SORU

---- hak etti.
---- farketti.
---- sabretti.
---- zannetti.

Parçada verilen altı çizili birleşik eylemlerden hangisinde yazım yanlışı vardır?

İlk önce ses olayını bulmalıyız.

Hak etti.
→ Benzeşme

Fark etti.
→ Benzeşme

Sabretti.
→ Benzeşme
→ Ünlü düşmesi

Zannetti
→ Benzeşme
→ Türeme

Düşme veya türeme yoksa eylem ayrı yazılır varsa bitişik yazılır.

✘ farketti. → fark etti.
✔ hak etti.
✔ sabretti.
✔ zannetti.

YARGI YAYINEVİ

4. Ünsüz Düşmesi

▶ Sözcükteki k harfinin düşmesi olayıdır.

- Minik + cik → minicik
- Ufak + cık → ufacık
- Küçük + cük → küçücük
- Küçülüyor → Küçük
- Alçalıyor → Alçak
- Yükseliyor → Yüksek

NOT

- Asteğmen → ast + teğmen
- Üsteğmen → üst + teğmen
- Küçümseme → küçük
- Yeşermek → yeşil (Ünlü ve ünsüz düşmesi)
- Kızarmak → kızıl (Ünlü ve ünsüz düşmesi)
- Kardeş → karındaş (Ünlü ve ünsüz düşmesi)
- Adaş → addaş d
- Kaldırım → Kalk k

İstisna kelimeleri bilelim.

Nasıl Soru Gelir;

Aşağıdakilerin hangisinde birden fazla ses düşmesine uğrayan kelime vardır?

Yeşermek, kızarmak, kardeş (Bunlardan biri cevaptır.)

5. Kaynaştırma (Koruyucu ünsüz, yardımcı ses)

MEB müfredatına göre y, ş, s, n kaynaştırma ünsüzüdür.

▶ Sözcüğün kökünden sonra gelen y, s, ş, n harfleri kaynaştırma harfleridir.

Y

- Pencereyi kapar. (Kelime kökü → pencere)

Ş

- altışar → altı + -ar, -er
- yedişer → yedi + -er
- beşer → beş + -er → Kaynaştırma yoktur. Sözcüğün kendi köküdür.

S

- Arabası → araba + ı
- Amcası → amca + ı

N

İki şekilde karşına çıkar:

1
- onu → o
- bunu → bu
- şunu → şu
- onları → o

2
- pencereni → pencere
- arabanın → araba

YARGI YAYINEVİ

SORU NASIL GELİR?

Aşağıdakilerden hangisinde kaynaştırma "n" farklı bir görevdedir?

A) Onu B) Bunu C) Şunu D) Arabasını E) Onları

Cevap: D

NOT

Kaynaştırma harfi her zaman iki ünlü arasında olmayabilir.

- Onları → Kaynaştırma
- penceresinde → Kaynaştırma ünlü ve ünsüz arasında da olabilir.

NOT

araban → İyelik sahiplik ekidir. Kaynaştırma değildir.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://ranter.org

NOT

Sözcüğün kökü ile sözcüğe gelen ek arasında kalan "y" kaynaştırma ünsüzüdür, -idi, -imiş, -ise, ile yapılırken ünlü düşmesine mutlaka "y" kaynaştırma ünsüzü gelir.

6. N-M Değişimi

▶ B harfi kendinden önce gelen n harfini m'ye dönüştürür. Buna N-M değişimi denir.

- Tonbul → tombul
- Penbe → pembe
- Anbar → ambar

NOT

▶ Özel adlarda bu değişim olmaz.

- Zeytinburnu
- Safranbolu
- Binbaşı
- İstanbul
- Onbaşı

YARGI YAYINEVİ

Çıkmış Sorular

1. Bir roman yazma amacım olabilir. Peki bu, roman yazmanın gerektirdiği yeterliklere sahip olduğum anlamına gelir mi?

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi görülmez? (KPSS 2015)

A) Ünsüz yumuşaması
B) Hece düşmesi
C) Ünsüz benzeşmesi
D) Yardımcı ses
E) Ses türemesi

CEVAP: E

2. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ünlüsü düşmüş bir kelime yoktur?** (KPSS 2016)

A) Bizimkiler son iki yılda çok kayıp vermişti, Cemal Nadir bu kayıpların en büyüğüydü.
B) Doğru yolda, doğru bildiğim yolda ilerlemek kendime verdiğim en önemli söz.
C) Evime gitmek için, yanlış söyledim, gitmemek için vapurun kaçmasını bekliyordum.
D) Bir fikrin münazarasıyla kütüphanenin önünde sabahladığımız geceler olurdu.
E) İki genç kadın, birbirini keşfeden iki yalnız çocuk gibi memnundular.

CEVAP: İPTAL

3. Filozof Wittgenstein insan aklını bir şişenin içine girmiş ufacık sineğe benzetiyor. Sinek, içine girdiği şişenin camını fark edemiyor ve her çıkmak istediğinde başını cama vuruyor ama buna bir anlam veremiyor. Şişenin ağzına doğru bir tünel var fakat onu bir türlü bulamıyor. Ancak birinin yolu göstermesiyle içine girdiği dünya şişesinden çıkabiliyor, özgürlüğüne kavuşabiliyor.

Bu parçada aşağıdaki ses olaylarından hangisi yoktur?
(KPSS 2017)

A) Ünlü düşmesi
B) Ünlü daralması
C) Ünsüz yumuşaması
D) Ünsüz düşmesi
E) Ünsüz benzeşmesi

CEVAP: E

4. Tokat'ın Taşhan'ı, şehrin en gözde yerinde, en rağbet gören mekânı. Burada tarihin şahitlerini görmek mümkün. Ortası, göğe açılan bir pencere gibi bulutları selamlıyor. Etrafında küçücük odalar var. Her bir oda sanki bir dünyayı taşıyor.

Bu parçada aşağıdaki ses olaylarından hangisi yoktur?
(KPSS 2018)

A) Ünsüz yumuşaması
B) Ünlü düşmesi
C) Ünlü daralması
D) Ünsüz düşmesi
E) Ünsüz benzeşmesi

CEVAP: E

5. Desem ki vakitlerden bir nisan akşamıdır,
Rüzgârların en ferahlatıcısı senden esiyor,
Sende seyrediyorum denizlerin en mavisini,
Ormanların en kuytusunu sende gezmekteyim.
Ben sende yaşıyorum,
Sen bende hüküm sürmektesin.
Bırak ben söyleyeyim güzelliğini,
Rüzgârlarla, nehirlerle, kuşlarla beraber.

Bu dizelerde aşağıdaki ses olaylarından hangisi yoktur?
(KPSS 2019)

A) Ünlü düşmesi
B) Ünsüz yumuşaması
C) Ünsüz benzeşmesi
D) Ünlü daralması
E) Ünsüz düşmesi

CEVAP: E

6. Ortalık iyiden iyiye ışıyınca ufacık bir kaya kovuğu buldular ve oraya sığındılar. Ayakta durmuşlardı, ikisi de çok üşüyordu. Saçlarının ucundan hâlâ yağmur altında yürüyor gibi sular damlıyordu?

Bu parçada aşağıdaki ses olaylarından hangisi yoktur?
(KPSS 2021)

A) Ünsüz benzeşmesi
B) Ünlü türemesi
C) Ünsüz düşmesi
D) Ünsüz yumuşaması
E) Ünlü daralması

CEVAP: B

YARGI YAYINEVİ

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://ranter.org

7. Bugün hâlâ daracık sokaklarında çocukların oynadığı, insanların birbirlerinin hayatlarından haberdar olduğu, acıları ve sevinçleri paylaşarak ortak bir belleğe dönüştüren mahallelerin bulunduğu kentler, geleceğe dair umutları diri tutan mekânlar olarak varlığını koruyor. Yıkmak yerine iyileştirmeyi esas alan, nasıl daha iyi var edebileceğine odaklanan bu mahalle kültürü, gelecekte de şehri yaşanabilir kılacak.

Bu parçada aşağıdaki ses olaylarından hangisi yoktur?
(KPSS 2020)

A) Ünlü düşmesi
B) Ünsüz benzeşmesi
C) Ünsüz yumuşaması
D) Ünlü daralması
E) Ünlü türemesi

CEVAP: D

8. Yazar, son çıkan kitabında birçok insanın erken yaşta karşılaştığı çeşitli zorlukları ufacık bir kızın yüreğinden bize aktarıyor. Öyle ki bu samimi üslup okuyucuyu da hemen sarıp sarmalıyor.

Bu parçada aşağıdaki ses olaylarından hangisi yoktur?
(KPSS-2022)

A) Ünsüz yumuşaması
B) Ünsüz benzeşmesi
C) Ünsüz düşmesi
D) Ünlü daralması
E) Ünlü düşmesi

CEVAP: E

YARGI YAYINEVİ

9. Şehir hayatı, kuşlar için bazı riskleri beraberinde getiriyor. Binalar, camlar ve gökdelenler her yıl milyonlarca kuşun hayatını kaybetmesine yol açıyor. Şehirlerdeki doğal alanların insanlar tarafından işgal edilmesi; kuşları, küçücük yuvalarını inşa ettiğimiz binalarda yapmaya mecbur bırakıyor.

Bu parçada aşağıdaki ses olaylarından hangisi yoktur?

A) Ünsüz düşmesi
B) Ünlü düşmesi
C) Ünsüz yumuşaması
D) Ünsüz benzeşmesi
E) Ünlü daralması

CEVAP: E

Ses Bilgisi

Ünite Değerlendirme Notumuz:

- ÖSYM, genellikle videolardan da görüldüğü gibi bir parça verip bu parçada hangi ses olayı yoktur diye soruyor.
- Son beş yıldır ise seçeneklerde
  - Ünlü düşmesi (2016 cevabı)
  - Ünsüz sertleşmesi (2017-2018 cevabı)
  - Ünsüz düşmesi (2019 cevabı)
  - Ünlü düşmesi (2022 cevabı)
  - Ünlü daralması (2020 cevabı) (2023 cevabı)
- Bu beş başlığa iyi bakılmalı, Çünkü ÖSYM çok soruyor.

Etkinlikteki Soruları Cevaplayınız.

Etkinlik - 1

"Seyreldi"

1 sözcüğünde hangi ses olayı vardır?

➢ ----

"hissiz"

2 sözcüğünde hangi ses olayı vardır?

➢ ----

3 "ayıp"

sözcüğünün sonuna "ı" ünlüsü gelirse hangi ses olayı olur?

➢ ----

YARGI YAYINEVİ

Parçadaki Ses Olaylarını Bulunuz.

Etkinlik - 2

"Sırtımızdaki kamburdu yalnızlık. Dışarıdan bakıldığında fark edilmeyen oysa binlerce insanla koskoca şehirlerde oynadığımız saklambaçtı. Kurumuş çiçek misali köşelerde birilerinin can suyu vermesini bekledik, göremedik içimizde akan gürül gürül nehirleri. Hayatın penceresinden bakmaktı tek istediğimiz, daha kendi penceremizden bile bakamamışken."

➢ ----

Etkinlik Cevap Anahtarı-1

1 Seyreldi "seyrek" kökünden gelir ve "k" ünsüzü düşmüştür. (Ünsüz düşmesi)

2 His-siz derken "-siz" olumsuzluk ekidir ve olumsuzluk eki ses olayı yapmaz.

3 ayıpı
sondaki p sert ünsüzü b'ye dönerek yumuşamaya uğramıştır. (Ünsüz yumuşaması)

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://ranter.org

Etkinlik Cevap Anahtarı-2

II. Cevapları

kambur ⟶ N-M değişmesi

yalnız ⟶ yalın ⟶ Ünlü düşmesi

bakıldığında ⟶ Ünsüz yumuşaması - Kaynaştırma

edilmeyen ⟶ Ünsüz yumuşaması - Kaynaştırma

oysa ⟶ o-y-(i)se ⟶ Ünlü düşmesi - Kaynaştırma

insanla ⟶ (i)le ⟶ Ünlü düşmesi

oynadığımız ⟶ oyun ⟶ Ünlü düşmesi - Ünsüz yumuşaması

saklambaçtı ⟶ N-M değişmesi - Ünsüz benzeşmesi

birilerinin ⟶ Kaynaştırma

suyu ⟶ Kaynaştırma

vermesini ⟶ Kaynaştırma

penceresinden ⟶ Kaynaştırma

bakmaktı ⟶ Ünsüz benzeşmesi

isteğimiz ⟶ Ünsüz yumuşaması

bakamamışken ⟶ (i)ken ⟶ Ünlü düşmesi

YARGI YAYINEVİ

NOT ALINIZ

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://ranter.org

Yazım Kuralları

Yazımı Karıştırılan Sözcükler

Anekdot	Direkt	İddia	Sürpriz
Aerobik	Defetmek	İnisiyatif	Hoş geldin
Art arda	Komodin	Kuru yemiş	Hoşça kal
Ana vatan	Doküman	Hoş bulduk	Rötüş
Ana yurt	Egzoz	Pardösü	Sağ ol
Anayasa	Hafta sonu	Priz	Apandisit
Hafta içi	Aksesuar		

(2017 KPSS)

Yazım Kuralları (Her sene 1 Soru çıkar.)

- Aker (1) Hoca'nın (2) Türkçesi (3) iyi (4) değildi.

▶ **KURAL 1**

Ünvanlar, lakaplar ve saygınlık bildiren kelimeler büyük harfle yazılır.

▶ **KURAL 2**

Ünvan ve lakaplara gelen ekler kesme işareti ile ayrılır.

▶ **KURAL 3**

Dil ve lehçe adları büyük yazılır.

YARGI YAYINEVİ

▶ **KURAL 4**

Dil ve lehçe adlarına gelen ekler kesme işareti ile ayrılmaz.

▶ Akraba adları ünvan ve lakap olduğunda büyük yazılır.

- Ramiz Dayı, Nene Hatun, Baba Nuri

▶ Din ve mezhep adları büyük yazılır. Hatta dinî terimler de büyük harfle yazılır.

- Müslüman, Hristiyan, Ateist, Alevi, Sünni, İbrani, Azrail, Cebrail

NOT

Allah / Tanrı / İlah

sözcükleri büyük yazılacağı gibi küçük harfle de yazılabilir.

- Alex futbolun ilahıdır.
- Amerikadaki kaçakçıların allahları vardır.
- Yunan Tanrısı Herkül

(Tek, özel olduğu belirtildiği için büyük yazılır.)

- Mısır Tanrısı Amon

(Özel olduğu için büyük yazılır.)

- Mısır tanrıları

(Tür adını ifade ettiği için küçük yazılır.)

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://ranter.org

▶ Ay, dünya ve güneş kelimeleri gezegen anlamında kullanılıyorsa büyük kullanılmıyorsa küçük yazılır. Gelen ek kesme ile ayrılır.

- Ay, Dünya'nın uydusudur.
- Sen sabahlarıma doğan bir güneşsin.

▶ Kurum ve kuruluş adlarına gelen adlar kesme işareti ile ayrılmaz.

- Türk Dil Kurumunun
- Sosyal Sigortalar Kurumuna
- Cumhurbaşkanlığına
- İlçe Müdürlüğüne
- Antalya Büyükşehir Belediyesine

▶ Sadece Avrupa Birliği'ne gelen ek ayrı yazılır. Geriye kalan hiçbir kurum ve kuruluş adlarına gelen ek kesme işareti ile ayrılmaz.

▶ Kurum ve Kuruluş isimlerinin kısaltmasında bütün harf büyük yazılır, araya asla bir noktalama işareti konulmaz ve gelen ek kesme işareti ile ayrılır.

- TDK'nin, SSK'nin

▶ Gelen ekler uzun okunuşuna göre değil, kısaltılmış hâlinin sonundaki ünsüz veya ünlüye göre gelir.

- TEDAŞ'ın
- BOTAŞ'ın
- OMÜ'nün ✔
- OMÜ'nin ✘ (Yazım yanlışı)

NOT

▶ Küçük harf ile yapılan kısaltmalara gelen ek nokta ile ayrılır. Uzun okunuşuna göre ek gelir.

- vb.ne
- kr.un
- yy.da

NOT

▶ Ağırlık ve uzunluk birimleri ile yapılan kısaltmalar küçük harf ile yapılır. Gelen ek kesme işareti ile ayrılır.

- cm'nin
- kg'a
- m'nin

▶ Gelen ek kelimenin uzun okunuşuna göre getirilir.

NOT

▶ Üslü sayılara gelen ek kesme işareti olmadan yazılır.

- m^2'lik (yanlış)
- m^2lik (doğru)

▶ Özel adlar büyük harfle yazılır. İkinci sözcükleri ise eğer dünyada tek ve başka yok ise büyük harfle yazılır.

- Van Gölü
- Eyfel Kulesi
- Muş Ovası
- Bafra Deltası
- Haymana Platosu

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://ranter.org

▶ İkinci sözcükleri eğer dünyanın başka yerinde bulunuyorsa ve tek değilse küçük yazılır.

- Van kedisi
- Hindistan cevizi
- İngiliz anahtarı

İpucu; Taşıyabildiğin şeyler küçük (İngiliz anahtarı), taşıyamadığın şeyler büyük (Van Gölü) yazılır.

- Marmara denizi (2011 Lisans KPSS)
  X
  Denizi
- Roma Sikkesi (2014 Lisans KPSS)
  X
  sikkesi

▶ Kültür, gelenek, görenek, töre hepsi taşınabilir. Bu yüzden bunlar da küçük yazılır.

- Türk Kültürü
  X
  kültürü (Türkler gittikleri yerlere kültürlerini taşırlar.)

YARGI YAYINEVİ

▶ Arapça ve Farsça tamlamaların yazımı;

Servetifünun Dönemi'nde

Eğer Arapça, Farsça tamlamalar bir eser adı değilse birleşik yazılır.

▶ Dönem ve çağ adları daima büyük yazılır. Gelen ek kesme ile ayrılır.
- İlk Çağ'ın (Çıkmış soru)
- Kavimler Göçü

Servet-i Fünun dergisi

Eğer Arapça, Farsça oluşturulmuş tamlama bir eserin, bir kitabın adıysa olduğu gibi yazılır.

▶ Gazete ve dergi sözcüğünün baş harfi daima küçük yazılır.
- Varlık dergisi
- Star gazetesi

İstisna { Sadece Resmi Gazete, Ticaret Sicil Gazetesi, Milli Gazete büyük yazılır.

✘ Servet-i Fünun Dönemi - Yanlış
✘ Servet-i Fünun dönemi - Yanlış
✔ Servetifünun Dönemi - Doğru
✘ Servet-i Fünun Dergisi - Yanlış
✘ Servetifünun Dergisi - Yanlış
✔ Servet-i Fünun dergisi - Doğru

- Divan-ı Hikmet → Kitap adıysa ayrı yazılır.
- Şeyhülislam
- Misakimillî
- Kuvayımillîye

} Eser adı değilse birleşik yazılır.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://ranter.org

Tarihlerin Yazımı

7 Aralık Cuma Günü

X gün daima küçük yazılır.

- Cümlede kesin bir tarih varsa ay ve gün adı büyük yazılır.
- Gelen ek ayrılır.
- Önümüzdeki aralığın 2'inci cuması

23 Nisan
19 Mayıs

▶ Cümlede kesin bir tarih yoksa ay ve gün adı küçük yazılır.
▶ Gelen ek ayrılmaz.

Temmuz'un 1. salısı ...

Yazım yanlışı

Kesin bir tarih yok, küçük yazılır, gelen ek ayrılmaz.

Satır başı olduğu için büyük başlar.
Gelen ek ayrılmaz.

▶ Temmuzun olmalıydı.

- "Gün" sözcüğü cümle içerisinde özel gün belirttiğinde büyük yazılır.

▶ Annler Günü, Sevgililer Günü...

- "Bayram" sözcüğü cümle içerisinde özel gün belirttiğinde büyük yazılır.

▶ Kurban Bayramı, Ramazan Bayramı...

YAZIM KILAVUZU

"her"

- herkes
- Herhangi

Bunlar dışında bütün "her"li kelime ayrı yazılır.

- her şey
- her biri
- her zaman
- her gün

Ayrı yazılır.

- herhâlde (belki)
- her hâlde (her durumda)

▶ "Herhâlde" sözcüğü cümledeki anlamına göre ayrı veya bitişik yazılır.

"bir"

▶ Bir sözcüğünün yerine iki gelebiliyorsa ayrı, gelemiyorsa bitişik yazılır.

- hiçbir
- birkaç
- birçok
- birtakım şeyler

istisna

- birtakım teoriler ✔

- bir takım elbise
- iki takım elbise ✔

- birtakım insanlar
- bir takım ansiklopedi ✔

- bir şey
- herhangi bir ✔

"şey"

▶ Daima ayrı yazılır.

"baş"

▶ İkileme oluşturuyorsa ayrı yazılır.
- Baş başa yemek yedik.
- Başa baş mücadele ettik.

▶ Baş kelimesi ikileme dışında bitişik yazılır.
- Başvekil
- Cumhurbaşkanı
- Başkahraman

▶ Başöğretmen Mustafa Kemal

Önemli → tıraş, kılavuz, kulüp, tırabzan } Bunlar dışında geriye kalan kelimelerde ilk iki harfin arasında ünlü harf yoktur.

- program
- Hristiyan
- spor
- slayt
- trafik
- tren
- grup
- kravat
- spiker

- Gılobal ✘ → Yanlış
- Global ✔ Doğru

grup, gurup } Her iki yazımı da doğrudur.

▶ Coğrafi anlamda kullanılıyorsa "Gurup"
▶ Topluluk anlamında kullanılıyorsa "Grup"
- Bir gurup vaktinde saçlarının buğusuna tutulduğun güzel.

- modern
- realizm
- slayt

} Son iki harfin arasına ünlü girmez.

- hümanizimin → hümanizm ✔

Tek istisna (gardırop) sözcüğüdür.

▶ Yabancı kökenli kelimeler "g"
- g → ğ
- coğrafya
- fotoğraf
- topoğrafya

} Bu üç kelime dışında geriye kalan yabancı kökenli kelimelerde g aynı kalır.

- öge
- dogmatik
- pragmatik

YARGI YAYINEVİ

"alt / üst"

▶ Yer bildiriyorsa ayrı, bildirmiyorsa bitişik yazılır.
- su altı
- yer altı
- böbrek üstü
- akşamüstü

"iç / dış"

▶ Daima ayrı yazılır.
- yurt içi
- yurt dışı

"yol"

▶ Ayrı yazılır.
- Hava yolu
- Kara yolu
- Deniz yolu
- Karayolları / Kurum adıysa bitişik yazılır.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://ranter.org

"sever"

▶ Bitişik yazılır. (Sevenler ayrılmaz.)
- Hayvansever
- Vatansever

▶ Tür bildiren kelimeler küçük yazılır.
- Türk pop müziği
- Türk halk müziği

▶ Kanun ve tüzük adları büyük yazılır.
- Medeni Kanun
- Ceza Hukuku

- polisevi
- huzurevi
- öğretmenevi

} Daima bitişik yazılır.

İkilemeler

▶ Ayrı yazılır ve asla araya noktalama işareti konulmaz.
- eciş bücüş
- ıvır zıvır

İstisna: gitgide birleşik yazılır.

▶ Birleşik isimlerde ikinci sözcük veya her iki sözcük anlamını kaybediyorsa birleşik yazılır.
- -aslanağzı
- -hanımeli
- -birdenbire
- -kavuniçi
- -keçiboynuzu
- -vurdumduymaz
- -gelişigüzel
- -oldubitti
- -sağduyu

▶ Birleşik eylemlerde ses düşmesi veya türemesi varsa eylem bitişik yazılır.
- kahretti
- sabretti
- hissetti
- affetti
- reddetti

NOT

▶ Yansıma sözcüklerle yapılan ikilemeler kalıcı isim olursa bitişik yazılır.
- gırgır
- fırfır
- çıtçıt
- dırdır

- Makineden çıt çıt ses geliyordu.
  Ses olduğu için ayrı yazılır.
- Gömleğin çıtçıtı koptu.
  İsim olduğu için bitişik yazılır.
- Pervane fır fır dönüyordu.
  Ses olduğu için ayrı yazılır.
- Eteğimin fırfırı hoşuma gidiyor.
  İsim olduğu için bitişik yazılır.

Sayıların Yazımı

▶ Her bir basamak ayrı ayrı yazılır.

1.000.000 → bir milyon

NOT

Sayılar çek ve senette bitişik yazılır.

▶ Sayılar oyun adı oluşturduğunda bitişik yazılır.
- yüzbir

- elliiki
- beştaş

▶ Üleştirme sayıları sadece yazı ile yazılır. Asla rakam ile yazılmaz.

- 2'şer ✘
- ikişer ✔
- 5'er ✘
- beşer ✔

▶ Sayı ünlü ile bitiyorsa gelen ekte ünlüye gerek yoktur.

- 2'inci ✘ (iki)
- 2'nci ✔ (2015 ÖSYM sorusu) (ikinci)
- 5'inci ✘ (beş inci) ⟶ Ünsüzle bittiği için gelen ekte ünlü olacaktır.
- 8'inci
- 7'nci
- 2. (Nokta ile de gösterilebilir.)
- 2. nci (Yazım yanlışıdır. İkisinden birinin kullanılması yeterlidir.)

NOT

Kolyemin 5.incisini kaybetim.

Yazım yanlışı yoktur.

İnci (taş) olarak kullanılmıştır.

YARGI YAYINEVİ

Saatlerin Yazımı

▶ Saat ve dakikanın arasında asla iki nokta olmaz.

- 21:00 → Yanlış

▶ Saat ve dakikanın arasına nokta konur.

- 21.15

▶ Eğer saat küsuratsızsa uzun okunuşuna göre ek gelir.

- 21.00'de
- 18.00'de
- 24.00'te
- 16.00'da

▶ Eğer sayı küsuratlıysa sondaki küsurata göre gelir. Sertleşme olmak zorundadır. Olmazsa yazım yanlışıdır.

- 21.15'te ✔
- 21.15'de ✘
- 21.30'da

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://ranlety.org

Tarihlerin Yazımı

- Ay ve gün adları sayı ile yazıldıysa aralara nokta konulur.
  - 7.12.1990 ✔
  - 7/12/1990 ✔
  - 7 Aralık 1990 ✔
  - 7. XII.1990 ✔

  (Latin ve romen rakamları beraber kullanılabilir.)

"de"

1. Hâl eki olan -de

- Sözcüğe bitişik yazılır.
- Ses olayına uğrayabilir. (Sertleşir -te, -ta şekline girer.)
- Cümleye iki anlam katar;
  - Yer (bulunma hâl eki -de)
  - Zaman

2. Bağlaç olan -de

- Sözcükten ayrı yazılır.
- -te, -ta şekline girmez. (sertleşme)
  - Durakta seni saatlerce bekledim.
    Hâl eki
  - Geldiğinde beni mutlaka ara.
    Hâl eki
  - Kalbimin yarısı sende kaldı.
    Hâl eki
  - Sen de gelecektin.
    Bağlaç
  - Ali'de kaldım dün gece.
    Hal eki
  - Ali'de baktı bu cümleye.
    Bağlaç olan de yazım yanlışı
  - Ali de baktı bu cümleye
    Bağlaç

İPUCU

- Başkaları yapmış o da yapmış anlamı varsa ayrı yazılır. (bağlaç olan de)

YARGI YAYINEVİ

"ki"

1. Sıfat yapan -ki (İsimden önce geliyorsa)

▶ İsimden önce gelip ismi işaret ediyorsa sıfat yapan -ki ve bitişik yazılır.

- Masanın üstündeki defteri al.

2. İlgi zamiri olan -ki (İsmin yerini tutuyorsa)

▶ Bitişik yazılır.

- Seninkinin
- evdekinin
- benimki
- arabadaki

3. Bağlaç olan -ki (Eylemlerden sonra geliyorsa)

▶ Ayrı yazılır.

- Duydum ki.
- Öyle sarhoş olsam ki.
- Bilsem ki bir daha hiç dönmeyeceksin.

YARGI YAYINEVİ

NOT

Eğer ki'den sonra -ler getirebiliyorsan bitişik, getiremiyorsan ayrı yazılır.

- İyiki seni tanımışım.

  İyikiler ✘ yanlış
- İyi ki seni tanımışım.
- Masanın üstündekiler
- Arka taraftakiler
- Evdekiler

NOT

Bağlaç olup da bitişik yazılan kelimeler;

Sanki
Oysaki
Mademki
Belki
a
Halbuki
Çünkü
e
Meğerki
İllaki

} Bağlaç olmasına rağmen bitişik yazılır.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

NOT

- ilmî
- edebî
- tarihî
- coğrafî
- yâr
- âdet

Türkçede şapka kullanılan bazı sözcükler

NOT

Tali, ticari sözcüğünde şapka kullanılmaz.

YARGI YAYINEVİ

Satır Sonuna Gelen Eklerin Yazımı

▶ Satır sonlarına gelen eklerin ayrımında alt satıra gelen ek asla ünlü harf ile başlayamaz.

- ---------- il- kokul
- ---------- ba- şöğretmen
- ---------- ke- loğlan
- ---------- karama- noğlu

▶ Hiçbir hece ünlü ile başlayamaz ve hiçbir ünlü tek başına hece oluşturamaz.

- ---------- uçurt- ma
- ---------- ara- ba
- ---------- 1936'da.

▶ Kesme işareti ile ayrıldıktan sonra satır sonuna gelen çizgiye gerek yoktur.

Çıkmış Sorular

1. Geçen temmuzda (I) Uzak Doğu'dan (II) beni ziyarete gelen eski bir dostumla hasret giderdik. Dostumun bana hediye olarak getirdiği vazonun Çin'de (III) yapıldığını öğrendim. Çin'lilerin (IV) sanat anlayışını gösteren bu vazo, 1800'lü (V) yıllardan izler taşımakta.

Bu parçada numaralandırılmış sözlerin hangisinde yazım yanlışı vardır? (KPSS 2015)

A) I B) II C) III D) IV E) V

CEVAP: D

2. Arkeologlara (I) göre Buzul Dönemi insanları, hayvanlardan yalnızca gıda ve barınak gibi stratejik (II) ihtiyaçları için yararlanmadı.Kazılarda hayvanların diş, kemik ve boynuzlarından yapılmış birçok aksesuvar (III) bulunması bunun en önemli göstergesiydi. Bulunan objelerin (IV) bazıları, yaklaşık 30.000 yıl önce kemik, taş ve kil gibi çok çeşitli malzemelerden ovulmuş hayvan ve insan figürleriydi. (V)

Bu parçadaki altı çizili sözcüklerden hangisinin yazımı yanlıştır? (KPSS 2017)

A) I B) II C) III D) IV E) V

CEVAP: C

3. (I) Zevki, mizacı ve hayata karşı tavırı ile Yahya Kemal, tam bir Osmanlıydı. (II) Sohbetlerine katılanlar, onun büyük Osmanlı seferlerini hâl içindeymiş gibi heyecanla anlattığını ve yaşattığını görmüşlerdir. (III) Eğer onun sözleri vaktiyle kaydedilebilmiş olsaydı tarihi konu edinen edebiyatımız Ahmet Refik'ten sonra tam takır denecek kadar boş kalmayacak belki de şaheserlerle dolu olacaktı. (IV) Bence şiirlerindeki şahsiyetinden çok, onun asıl kudretli tarafı, Osmanlı Tarihine duyduğu büyük heyecanı ifade eden konuşmalarıydı. (V) Yahya Kemal'in bu emsalsiz tarih sevgisini hiç bir iz bırakmadan beraberinde götürmüş olması, kültürümüzün en büyük kayıplarındandır.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde yazım yanlışı yoktur? (KPSS 2018)

A) I B) II C) III D) IV E) V

CEVAP: B

YARGI YAYINEVİ

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://ranter.org

4. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde büyük harfl erin yazımı ile ilgili yanlışlık yapılmıştır?** (KPSS 2019)

A) 40 yıl önce yayımlanan ve güncelliğini hâlâ koruyan Türk Düşününde Batı Sorunu adlı eser yeni baskısıyla okurun karşısında.

B) Tarih yazılarında akademik yetkinliğinin yanı sıra güçlü üslubuyla da öne çıkan Profesör İlber Ortaylı, bu kitapta kadıların Osmanlı Devleti'ndeki varlık sahasını tartışıyor.

C) Sokağın yüzlerini, söz gelimi esnafı, arzuhâlciyi ustalıkla birer kahramana dönüştüren yazara, Ankara Valisi tarafından bir plaket verildi.

D) Antik Yunan'da Tanrılar ve dönemin sıradan insanları arasında yaşananlar, sonraki çağlarda bilimden sanata pek çok alana ilham kaynağı olmuştur.

E) Bu kitap, Deli Ozan takma adıyla da bilinen Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın daha önce yayımlanmamış şiirlerini bir araya getiriyor.

CEVAP: D

5. (I) Genç bilim insanı Edmund Halley, 1682'de daha sonra kendi adıyla anılacak olan bir yıldızla tanıştı. (II) İsminin verilmesine neden olan şey, Uzay ile ilgili yaptığı muhteşem keşif değildi. (III) Halley, bu cismin Güneş'in yörüngesinde dönen bir nesne olduğunu ve 75 yılda bir görülebileceğini hesapladı. (IV) Bir sonraki ziyaretin 1758'de olacağını söyledi ve gerçekten de bu gök taşı, o sene insanlar tarafından görüldü. (V) Ne var ki zavallı Edmund, 1742'de öldüğü için adıyla anılan Halley Kuyruklu Yıldızı'nı tekrar görme şansına sahip olamadı.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde bir yazım yanlışı yapılmıştır? (KPSS 2020)

A) I B) II C) III D) IV E) V

CEVAP: B

YARGI YAYINEVİ

6. Yeni açtığı sahaf dükkânı merkezî bir yerde olduğundan herkesin çat kapı (I) uğrayabileceği bir konumdaydı. Mahalle arasında fırdöndüleriyle (II) oynayan çocuklar bu dükkânı dışardan merakla inceliyorlardı. Öyle ki ilk kez mahallelerinde açılan bu sahaf dükkânı, (III) gerek cam göbeği (IV) rengi duvarlarıyla gerekse diğer albenileriyle (V) onları cezbediyordu.

Bu parçada numaralanmış sözlerin hangisinin yazımında bir yanlışlık yapılmıştır? (KPSS-2022)

A) I B) II C) III D) IV E) V

CEVAP: D

7. Birleşme sırasında kelimelerden her ikisi veya ikincisi anlam değişmesine uğradığında bu tür birleşik kelimeler bitişik yazılır.

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde yazım yanlışı yapılmıştır? (KPSS-2023)

A) Türkiye'nin denizlerinde çokça avlanan dil balığı sofralarda yeterince tüketilmemektedir.

B) Adamcağız tek başına yaşadı-ğından evde bir ses olsun diye muhabbet kuşu beslemekteydi.

C) Araştırmacılara göre son zamanlarda deniz atı türü azalma eğilimi göstermektedir.

D) Anadolu'da yol ve tarla kenarlarında yetişen deve dikenine sütlü kengel de denilmektedir.

E) Badem ağaçlarının arasında kumsala inen keçi yolunda yürümek çok hoşuna gitmekteydi.

CEVAP: C

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://ranter.org

Etkinlik -1

Verilen kelimelerin yanına doğru veya yanlış yazınız.

	D	Y
1 - ana dili		
2 - hafta içi		
3 - olağandışı		
4 - böbreküstü bezi		
5 - güler yüz		
6 - çıt kırıldım		
7 - can kurtaran		
8 - kılıç balığı		
9 - sivri sinek		
10 - at sineği		
11 - denizyılanı		
12 - çörekotu		
13 - olağan üstü		
14 - göz altı		
15 - kapkaç		

YARGI YAYINEVİ

Etkinlik -2

Verilen soruları cevaplayınız.

1) "Kolyemin 5. incisini kaybettim."
Altı çizili yerde yazım yanlışı var mıdır?

2) "Temmuz'un 1. salısı..."
Kaç numaralı sözcüğün yazımı yanlıştır?

3) "Dünya Edebiyatı yazarlarında Tolstoy'un don kişot benzetmesini duymuşsunuzdur."
Cümlesinde hangi kelimenin yazımı yanlıştır?

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://ranter.org

Etkinlik Cevap Anahtarı-1

1	D	6	Y	11	Y
2	D	7	Y	12	Y
3	D	8	D	13	Y
4	Y	9	Y	14	D
5	D	10	D	15	D

Etkinlik Cevap Anahtarı-2

1. Sadece altı çizili yere baktıysan nokta ile "inci" kelimesi birlikte kullanılmış yanlış diye görürsün ama cümlenin tamamını okuduysan cümlede yazım yanlışı olmadığını görmüşsündür. Türkçede cümleyi ya da parçayı okumadan soru çözülmez. Cümledeki "inci" kelimesi değerli taş anlamında kullanılmıştır.
2. "Temmuz" satır başı olduğu için büyük başlar ama cümle içinde olsa kesin bir tarih belirtmediği için küçük yazılır. Kesme işaretiyle ayrılmadan "Temmuzun" diye yazılmalıdır.
3. Bu soruda tuzağa düşmenizi beklenen yer don kişot orada eser adı olarak kullanılmamıştır, yazımı yanlış olan yer edebiyat kelimesidir, çünkü dönem bildirmez.

YARGI YAYINEVİ

NOT ALINIZ

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://ranlev.org

Noktalama İşaretleri

1. Nokta (.)

▶ Nokta kullanılan kısaltma;

- T.C.
- T. (Türkçe)

- TDK
- SSK
- TSK

Arada nokta kullanılmaz.

- MÖ
- MS

Arada nokta kullanılmaz.

▶ Ünvan ve lakaplarının kısaltmasında nokta kullanılır.

- Prof.
- Av.
- Dr.

▶ Saat ve dakikaların yazımında nokta kullanılır.

- 18.45

▶ Tarihlerin yazımında nokta kullanılır.

- 7.12.1990

2. Virgül (,)

▶ Virgül; eş görevli sözcükler arasında kullanılır.

- Aker rüzgâra, fırtınaya, yağmura rağmen yürüyordu.

▶ Özneden sonra kullanılır;

- Aker, çok sessiz bir çocuktu.

▶ Virgül, tırnak işaretinin yerini tutabilir.

- Ayten (,) bu adam bana ne anlatıyor (,) diye sordu.
- Ayten (:) (“) Bu adam bana ne anlatıyor (?) (”) diye sordu.

▶ Birinin ağzından çıkan söze alıntı söz denir. Normalde alıntı sözler tırnak işareti ile belirtilir.

▶ Alıntı söze başlayan kelimenin ilk harfi küçük harf ise küçük harf yanındaki boşluğa daima virgül getirir.

▶ Alıntı söz büyük harf ile başlamışsa yanındaki boşluğa tırnak işareti gelir.

▶ Eğer tırnak işareti konulduysa tırnak işaretinden önce mutlaka iki nokta konulmalıdır. Noktalı virgül gelmez.

▶ Alıntı sözün noktalama işaretini tırnağın içine koymalıyız.

İPUCU

Sana soruda noktalama işareti eksikliğini sorar.

Ayten: “Bu adam bana ne anlatıyor” diye sordu.

▶ Tırnak işaretini kapatmadan önce noktalama işareti koymamışsa “noktalama eksikliği” olur !

YARGI YAYINEVİ

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://ranter.org

▶ Türkçede bir cümlede iki virgül arasında kalan yere ara söz veya ara cümle denir.

- Furkan , Bekir'in oğlu , KPSS'ye hazırlanıyor.
  Ara söz

▶ Ara sözün cümledeki görevi açıklamadır.

▶ İki virgül veya iki kısa çizgi arasında bulunur.

▶ Ara söz kendinden önceki ögeyi açıklar.

- Samsun'a, yaşadığım şehre, gidiyorum.
  Dolaylı tümleci açıklamıştır.
- Kızımı, dünyadaki en mutlu eden varlığımı, çok seviyorum
  Nesneyi açıklamıştır.

▶ Cümlenin öge dizilişini sorar.

- Furkan, Bekir'in oğlu, KPSS'ye hazırlanıyor.
  Özne — Ara söz — Dolaylı tümleç — Yüklem
  Ara söz öge dışı unsurdur.
- Aker hızla sınıfa girdi, derse başladı.

▶ Eğer cümlede birden fazla yüklem varsa virgülün görevi sıralı cümleleri birbirinden ayırmaktır.

NOT

Şart eki olan -se, -sa ve zarf fiilden sonra virgül gelmez.

-se, -sa: Çok çalışırsan, kazanırsın.
Virgül kullanılmaz.

Zarf fiil: Emrullah kamera arkasında kızla yazışıp, saçlarını düzeltip, oturuyor.
Yanlış — Doğru

Eğer cümlede bir tane zarf fiil varsa virgül gelmez. Ama cümlede birden fazla zarf fiil varsa yükleme en yakın olana gelmez. Diğer bütün zarf fiillere virgül gelir.
ÖSYM

YARGI YAYINEVİ

3. Soru İşareti (?)

▶ Sorulan tüm soruların sonuna gelir.

- Siz benim neler çektiğimi nereden bileceksiniz (?)

▶ Sözde soru cümlelerine soru işareti gelecektir.

- Önay senin derdin ne (,) sen ne ayaksın (?)
  Soru cümlesi
  Küçük harf yanındaki boşluğa daima virgülü getirir.

▶ Burası büyük harf olsaydı eğer o zaman soru işareti gelirdi. Soru işaretinden sonra cümleye büyük harfle başlanır.

- Size bunu açıklayabilir miyim (,) bilmiyorum (.)
  Küçük harf daima yanındaki boşluğa virgül getirir.
  Soru sormadığı için nokta gelir.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://ranter.org

4. Ünlem İşareti

- Eyvah !
- Aman tanrım !
- Of !
- Tüh !
- Vah !

- Eyvah (,) dip boyam geldi (!)

Küçük harf daima yanındaki boşluğa virgül getirir.

- Eyvah (!) Dip boyam geldi (.)

Ünlemden sonra cümle büyük harf ile başlar.

NOT

Kimsenin ahı kimseye kalmaz.

ahı
Ünlemden türemiş sözcük

5. Noktalı Virgül (;)

▶ Noktalı virgül cümlenin içine gider.

- Aker ve Aslı önde (,) Ömer ile Önay arkada oturuyor.

Virgül Noktalı virgül

▶ Boşluk cümlenin içindeyse iki seçenek vardır. Virgül veya noktalı virgül.

▶ Eğer cümle içinde virgül yok ise cümleye virgül gelir, noktalı virgül gelmez.

- Aker ② Aslı önde (;) Ömer ile Önay arkada oturuyor.

▶ Eğer cümlede virgül varsa cümledeki boşluğa noktalı virgül gelir.

- Önay (;) tipsiz, seyrek saçlı, yaşlı bir adamdır.

, ;

▶ Cümlede virgül var ise noktalı virgül gelir.

- Önay (,) seyrek saçlı ve tipsiz bir adamdı.

▶ Cümlede virgül olmadığı için virgül gelir.

▶ Noktalı virgülün en temel görevi; gruplandırmadır.

- Ahmet, Mehmet, Ersin erkeklere (;) Nalan, Ayşe kızlara verilen isimlerdir.

YARGI YAYINEVİ

6. İki Nokta (:)

▶ İki nokta cümlenin sonuna gelir.

- Pazardan birkaç şey aldım (:)

elma kiraz... ← Cümle bittikten sonra verilen boşluğa nokta veya iki nokta gelir.

→ Birkaç denildiği için cümle üç nokta ile biter.

- Pazardan üç şey aldım (:) Aldıklarımdan elma iyi çıktı.

nokta iki nokta

▶ Cümlenin diğer tarafında örneklendirme var ise veya açıklama yapılıyorsa iki nokta gelir.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://ranter.org

- Pazardan birkaç şey aldım (.) ellerim ağrıdı, çok yoruldum

Aldıklarımla ilgili örnek verdim mi?
Hayır.
Açıklama yaptım mı?
Hayır.
Nokta gelir.

NOT

▶ Eğer iki noktadan sonra örneklendirme yapılıyorsa küçük harfle, açıklama yapıyorsa büyük harf ile başlar.

Memlekete gittiğimde özlediğim iki şey vardı (:) denizi, insanları.

Örneklendirme küçük harf ile başlar.

NOT

1. Cemal Süreya'nın "Üvercinka" sını okudum.

Eser adı özel olarak vurgulanacağı için tırnak içine alınmıştır.

▶ Tırnak içine alınan eser adına gelen ek tırnağın dışına yazılıyorsa kesme işareti konulmaz.

▶ Direkt tırnağın yanına yazılır.
- "Üvercinka" sını ✔
- "Üvercinka'sını" ✗

Çıkmış Sorular

1. Resim sanatının bizde uyandırdığı duygular kesinlikle renklerden gelmez ( ) incelikle ayırt edilmiş güzel renkler görme duyumuza haz verir ama bu renklere yaşam ve ruh veren şey çizimdir ( ) Etkileyici bir tablonun hatları bir oyma baskıda da bizi etkilemeyi sürdürür ( ) Bu hatları tablodan çıkarın ( ) o zaman renklerin hiçbir şey ifade etmediğini göreceksiniz.

Bu parçada ayraçla gösterilen yerlere sırasıyla aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangileri getirilmelidir? (KPSS 2015)

A) (.) (;) (,) (.) B) (...) (;) (,) (!)
C) (,) (.) (.) (,) D) (!) (.) (;) (.)
E) (;) (.) (,) (...)

CEVAP: C

2. Hayalleri süsleyen kent New York, (I) bana göre baharda gezilmeli. (II) Kışın rahatsız edecek kadar soğuk; yazın nemli, (III) çok sıcak. (IV) Baharın ılık, serin günlerinde üşümeden, terlemeden, (V) yazın turist kalabalıkları arasında ezilmeden New York'u gezmek en doğrusu.

Bu parçadaki numaralanmış virgüllerden hangisinin işlevi diğerlerinden farklıdır? (KPSS 2016)

A) I B) II C) III D) IV E) V

CEVAP: A

3. Şehir; insanın, (I) hayatını düzenlemek üzere meydana getirdiği en önemli, (II) ürün olmasının yanı sıra insan hayatını yönlendiren ve çevreleyen bir yapıdır. Bu yapıya biçim veren tercihleri ise insan ve toplumlar; inançlarından, (III) dinlerinden hareket ederek belirler. Oysa şehir; toplumsal hayata, (IV) insanlar arasındaki ilişkilere biçim veren bir yer olmakla birlikte sosyal mesafelerin en aza indiği, (V) bu ilişkilerin en büyük yoğunluk kazandığı bir yerdir de.

Bu parçadaki numaralanmış virgüllerden hangisinin işlevi diğerlerinden farklıdır? (KPSS 2018)

A) I B) II C) III D) IV E) V

CEVAP: A

4. Yusuf güzel bir çocuk, (I) Kenan'ın Yusuf'u. Naz uykularındaydı. Güzelim, (II) göz kapaklarının arkasında rüyası vardı. Yusuf'un rüyasında güneş vardı, (III) ay vardı. Yusuf'un rüyasında tam on bir yıldız vardı. Berrak gökyüzü ve parlak yıldızlar, (IV) elini uzatsa dokunabileceği kadar yakınındaydı. Güneş ve ay birbirinin ışığını söndürmemekte, (V) on bir yıldız başının üzerinde titremekteydi.

Bu parçadaki numaralanmış virgüllerden hangisinin kullanımında yanlışlık yapılmıştır? (KPSS 2019)

A) I B) II C) III D) IV E) V

CEVAP: B

YARGI YAYINEVİ

5. İroni, (I) bireysel veya toplumsal bir konuda üst bakış ve ince alayla bir şeyi över görünüp aslında onu gülünçleştirerek anlatmaktır. İroni aracılığıyla yazarlar, (II) gerçeğe ayrıca vurgu yapmak için eleştirisini akıcı bir anlatımla ve ima yoluyla dile getirirler. İronide zekâ, (III) yergi ve mizah dolaylı bir bağlam içinde, (IV) çarpıcı bir anlatımla sunulur. Geçmişten günümüze birçok yazar ironiden yararlanmış, (V) onun aracılığıyla yapıtlarını retorik olarak da zengin kılmıştır.

Bu parçadaki numaralanmış virgüller, işlevleri bakımından gruplandırıldığında hangi ikisi bir grup oluşturur? (KPSS 2020)

A) I ve II B) I ve IV C) II ve III D) III ve V E) IV ve V

CEVAP: A

6. Sıradan insanlar için açılmış (I) sonsuza kadar dümdüz giden bir yolda yürüdüm ben. Yürüdükçe bütün iyi ve umut verici şeyler (II) ne bileyim yağmur mevsiminde yağmur, baharda yeşillik ve sis (III) zamanında gerçekleşmesi gereken her şey benden uzaklaşıyordu. Sonra da başka dünyalarda (IV) başka zamanlarda (V) hiç hak edilmemiş ya da hiç istenmeyen durumlarda ortaya çıkıyordu.

Bu parçada numaralanmış yerlerden hangisine diğerlerinden farklı bir noktalama işareti konmalıdır? (KPSS-2023)

A) I B) II C) III D) IV E) V

CEVAP: B

7. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde noktalama yanlışı yapılmıştır?** (KPSS-2021)

A) Yunus Emre, Divan'ında Türkçenin anlatım zenginliğini ortaya koymuştur.

B) O; romanlardan Huzur'u, şiirlerden ise Kaldırımlar'ı öğrencilerine tavsiye ederdi.

C) Hem bu işten bir pay istiyor, hem de kendine verilince almıyordu

D) Tarihin her döneminde yeni nesil; farklı, sabırsız, aceleci olarak nitelendirilmiştir.

E) Bu sonuç, katılımcıların 1/3'ünün yeni müzik türlerine ılımlı yaklaştığını göstermektedir.

CEVAP: C

8. Gülün Adı'nın (I) ünlü yazarı Umberto Eco 1932 yılında İtalya'nın Alessandria kasabasında doğdu. 1950'li (II) yıllarda Radio Audizioni Italiane yani RAI'nin (III) kültür programlarını yönetti. 1959-1975 yılları arasında edebiyat dışı yayınların editörlüğünü üstlendi. Makalelerini ülkesinin önde gelen gazetesi Corriere della Sera'da (IV) yayımladı. 38 yaşında intisap ettiği Bologna Üniversitesi'nde (V) göstergebilim dersleri verdi.

Bu parçada numaralanmış sözlerin hangisinde kesme işaretinin kullanımıyla ilgili bir yanlışlık yapılmıştır? (KPSS-2022)

A) I B) II C) III D) IV E) V

CEVAP: E

YARGI YAYINEVİ

Ünite Sonu Değerlendirme Notumuz

ÖSYM, son 6 yıldır virgülü sormuştur. Hangisi farklı görevdedir veya virgül nerede yanlış kullanılmıştır şeklinde de sorulmuştur. Bu iki soru kalıbını iyi bilmeliyiz.

Etkinlik

Boşluklara uygun noktalama işaretlerini getirin.

1. Bu ( ) evde kalan son eşyaydı.
2. Kardeşimi yeni açılan okula ( ) spor salonu olan ( ) kaydettirdi babam.
3. Şunu başımdan alın ( ) diye bağırdı.
4. Gelmiş ( ) kimseyi görememiş. ( ) gitmiş.
5. Oldukça akıllı ( ) bize de anlat nasıl sonuncu oldun ( )
6. At ölür, meydan kalır ( ) yiğit ölür, şan kalır.

1 - Virgül
2 - Virgül
3 - Virgül
4 - Virgül
5 - Ünlem-Soru İşareti
6 - Noktalı Virgül

Sözcükte Yapı

KÖK BİLGİSİ

İsim Kök

- Oynamak (oyun)
- İşçi (iş)
- Kalemlik (Kalem)

öksüz (ök)	bekliyor (bek)
birikim (bir)	topluyor (top)
başarı (baş)	nesnel (nesne)
kuzey (kuz)	söylüyor (söz)

Fiil Kök

- Uyku (uyumak)
- Umut (ummak)

kısa (kıs)	görev (gör)
sınav (sına)	batı (bat)
ışık (ışı)	doğu (doğ)

Yansıma Kök

▶ Doğada bulunan ve insanların istem dışı çıkardığı seslerine yansıma kök denir.

- Ötüşmek yansıma değil
- Kişnemek yansıma değil
- Patlamak yansıma
- Çatlamak yansıma

NOT: Yansıma kök aynı zamanda isim kök kabul ediliyor.

Sesteş Kök

▶ Yazılışı aynı, anlamları farklı olan köklerdir.

- yüz → sesteş kök
- yaş → sesteş kök
- bin → sesteş kök
- at → sesteş kök
- kız → sesteş kök
- dal → sesteş kök

Birden fazla anlamı vardır. Anlam bağı yoktur.

- Saatlerce bu olaya güldü.

✔ eylem
✔ çiçek
} (sesteş kök)

Ortak Kök

▶ Yazılış aynı ve aynı olay içerisinde hem isim hem de fiil adı olan sözcüktür. Anlamları arasında bağ vardır.

- göç → ortak kök
- savaş → ortak kök
- güreş → ortak kök
- barış → ortak kök
- boya → ortak kök

Hem eylem hem de o eylemin ismidir. Anlamları arasında bağ vardır.

- Eşimin yaptığı yemeği tadıyorum.

Ortak kök { hem fiil / hem isim }

(NOT: Sözcüğün köküyle tamamı arasında anlam bağı olmak zorundadır.)

İsim kökü örnekleri: güney → gün
bekliyor → bek
toplum → top
nesnel → nesne
uzak → uz
arkadaş → arka

Fiil kökü örnekleri: büyük → büyümek
doğa → doğmak
eğitim → eğitmek
çizgi → çizmek
bölge → bölmek
bilgi → bilmek
yapı → yapmak

(NOT: Sorularda kelimenin kökteş olması soruluyorsa ortak kök soruluyordur.)

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

NOT

Eğer bir soruda;

(I) Aşağıdaki cümlelerde bulunan altı çizili sözcüklerden hangisi yapı bakımından diğerlerinden farklıdır?

Eğer bir sözcüğün yapısı soruluyorsa
Sözcük basit → yapım eki almamış
Sözcük türemiş → yapım eki almış
Sözcük birleşik yapılı → iki kelimenin birleşiminden

} Hangisi olduğunu belirlemeliyiz.

(II) Aşağıdakilerden hangisi tür bakımından diğerlerinden farklıdır?

- Sözcük isim
- Sözcük fiil
- Sözcük sıfat
- Sözcük zamir
- Sözcük zarf
- Sözcük edat
- Sözcük bağlaç

} Hangisi olduğunu belirlemeliyiz.

(III) Aşağıdaki cümlelerde bulunan sözcüklerden hangisi kökten türemiştir?
gövdeden türemiştir?

Bitki
1

Bitkisel
1 2

Eğer sözcükte bir tane yapım eki varsa o zaman bu sözcük kökten türemiştir.

Bitki — Kelime kökü → bit + ki
1 yapım eki

Bitkisel → bit + ki + sel
1 2

Eğer sözcükte birden fazla yapım eki varsa o zaman bu sözcük gövdeden türemiştir.

(IV) Aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisi gövde durumundadır?

Kökten türemiş sözcük gövde durumundadır.

(V) Aşağıdaki cümlelerde bulunan altı çizili sözcüklerden hangisi tür değişimine uğramıştır?

Sevgi	kökü → sevmek (fiil kök)	sevgi (isim kökü)	Tür değişti
Öksüz	kökü → ök/ög (anne demek) (isim kökü)	öksüz (annesiz) (isim kökü)	Tür değişmedi
Gelin	kökü → gel (fiil kök)	gelin (isim kökü)	Tür değişti
Gözlük	kökü → göz (isim kökü)	gözlük (isim kökü)	Tür değişmedi

YARGI YAYINEVİ

EKLER

Çekim eki

İsim çekim eki
- İsimlere gelir.
- Çoğul ekleri
- İyelik ekleri
- Tamlama ekleri
- Vasıta eki
- Eşitlik eki
- Hâl ekleri

Fiil çekim eki
- Fiillere gelir.
- Zaman eki
- Şahıs eki

Yapım eki

- Sözcüğü değiştirir.
- İsimden isim yapım eki
- İsimden fiil yapım eki
- Fiilden isim yapım eki
- Fiilden fiil yapım eki

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://ranter.org

İsim Çekim Ekleri

1. Çoğul eki "-ler, -lar"

▶ Cümleye farklı anlamlar katabilir.

- Akerler akşam bize gelecek. (aile)
- Aker Beyler de buradaymış. (saygınlık)
- Seni dünyalar kadar seviyorum. (abartma)
- Bu topraklar nice Fatihler gördü. (benzetme)

▶ -ler, -lar eki isme geldiğinde çoğul ekidir ancak fiile geldiğinde ise şahıs ekidir.

NOT

Çoğul eki sadece çekim eki var demeye yarar.

2. İyelik Ekleri

▶ Aitlik, sahiplik bildiren eklerdir.

- Duygularım. (iyelik eki)
- Duygulandım. (fiile gelen şahıs eki)
- Aşkım
  1) İyelik eki vardır.
  2) Tamlayanı düşmüş isim tamlaması. İyelik eki olan sözcüğün yanında benim, senin onun yazmıyorsa iyelik eki alan tüm sözcükler tamlayanı düşmüş isim tamlamasıdır.
  3) İyelik eki alan her sözcük aynı zamanda iyelik zamiridir.

3. Tamlayan (ilgi) Eki

(-ın, -un / -in, -ün) Bu ekler sadece isim tamlamalarında bulunur.

- Saatin camı
- kalemin ucu

4. Vasıta Eki

▶ Araç anlamı katar.

- Arabayla -ile
- Trenle -ile

5. Eşitlik Eki

(-ce, -çe / -ca, -ça) Cümleye farklı anlamlar katsa da eşitlik ekidir.

- Bence
- İnsanca

6. Hâl (Durum) Ekleri

Yalın Hâli

- Aker
- Akerler
- Aker'im

} Sözcük hiçbir ek almadığı ya da çoğul veya iyelik eki aldığı takdirde yalın hâldedir.

- Sevgi
- Bilgi

} Sözcük yapım eki alsa bile diğer hâl eklerinden birini almadığı sürece yalın hâldedir.

YARGI YAYINEVİ

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://ranter.org

Belirtme Hâli (-ı, -i, -u, -ü)

- Kalemi çok beğendim.
  ↓
  (Belirtme hâl eki)
- Kalemi çok güzeldi.
  ↓
  (İyelik eki)

Çıkmış Sorular

Ana karakter olarak insanı (I) göremediğimiz anlatılarla karşılaşmamız çok eskiye dayanır. En çok da kadim metinlerde görürüz onları. Çocukken Ezop'un, La Fontaine'in fabllarını dinleyen herkes, laf ebesi horoz ile onu yemek isteyen kurdu, (II) kurnaz tilki ile ağzındaki peyniri (III) kaptıran şaşkın kargayı ve bu hikâyelerdeki diğer birçok kahramanı bilir. Peki, bu karakterler çağdaş metinlerde karşımıza nasıl çıkıyor? Bizi (IV) tüm doğallığıyla heyecanlandırabilecek bir fabl karakteri (V) ile karşılaşabiliyor muyuz?

Bu parçadaki altı çizili sözcüklerden hangisi diğerlerinden farklı bir ek almıştır? (KPSS-2020)

A) I B) II C) III D) IV E) V

CEVAP: E

YARGI YAYINEVİ

NOT

Hâl eki ile iyelik ekini sorar. Ayrımı şudur; cümleye bakarak sözcüğün yanına benim, senin, onun getiririz, anlamsal olarak geliyorsa iyelik, gelmiyorsa hâl ekidir. Cümlenin tamamı okunmalıdır.

Yönelme hâli (-e, -a)	Bulunma hâli (-de, -te)	Ayrılma/Çıkma hâli (-den, -ten)
(eve, okula) (yer)	(evde, okulda) (yer)	(evden, okuldan) (yer)
(Sabaha, akşama) (Zaman)	(Şubat'ta, Mart'ta) (Zaman)	(Sabahtan, akşamdan) (Zaman)

NOT

Yönelme, bulunma ve ayrılma hâl ekinin temel görevleri aynıdır. Sadece anlamları değişiktir. Yöneldiğin, bulunduğun gibi anlamları vardır. Cümlede yer veya zaman bildirirler.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://ranlev.org

NOT

- Yönelme hâl eki "-e, -a" sabaha kadar, sana göre şeklinde edat grubu yapma görevinde olabilir.
- Bulunma hâl eki "-de, te" üçte bir, binde bir şeklinde sayı yapma, ikide bir bana söyleme şeklinde ikileme yapma görevinde bulunabilir.
- Ayrılma hâl eki "-den, -ten" tamlayan eki görevinde bulunabilir.

• Kızlardan birkaçı, • öğrencilerden bazıları

NOT

Sıfat
Gözde öğrenci
Sıradan haberler
Sıfat

Bulunma ve ayrılma hâl eki sıfat yaptığı durumda yapım ekidir.

Fiil Çekim Ekleri

- Zaman (Kip) Ekleri
- Şahıs (Kişi) Ekleri

1) Zaman (kip) ekleri: Zaman ekleri "Haber Kipleri" ve "Tasarlama Kipleri" olarak ikiye ayrılır.

YARGI YAYINEVİ

Haber Kipleri

-geniş zaman → r, ar, er, ır, ir (gelir, gider)
-şimdiki zaman → yor, makta (geliyor, gelmekte)
-gelecek zaman → ecek, acak (gelecek, gidecek)
-di'li geçmiş zaman → dı, tı (geldi, gitti)
-mış'lı geçmiş zaman → mış, miş (gelmiş, gitmiş)

NOT

di'li geçmiş zaman görülen geçmiş zamandır yani bizzat şahit olunan ancak miş'li geçmiş zaman ise öğrenilen, duyulan geçmiş zamandır yani işi başkasından öğrenme anlamı vardır.

Tasarlama Kipleri

-istek kipi → e, a (geleyim, gideyim)
-şart kipi → se, sa (gelirsen gelirim)
-gereklilik kipi → meli, malı (gelmeli, gitmeli)
-emir kipi → gel, git

NOT

Emir kipinin I. tekil ve I. çoğul şahıs çekimleri yoktur. Siz yapın, onlar yapsınlar, sen yap, o yapsın şeklinde olabilir.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://ranlev.org

Yapım Ekleri

- İsimden isim Yapım Eki
- İsimden Fiil Yapım Eki
- Fiilden Fiil Yapım Eki
- Fiilden İsim Yapım Eki

- bil - gi - n
  Fiil İsim İsim
  (Fiilden isim) yapım eki → (İsimden isim) yapım eki

- döv - üş - üyor
  Fiil Fiil
  (Fiilden fiil) yapım eki

NOT

Sözcük neyden neye dönüşüyorsa aynı şekilde yapım eki var demektir.

Yapısına Göre İsimler;

- Kitap, telefon → basit isim (yapım eki almamış)
- Bilgi, soru → türemiş isim (yapım eki almış)
- Bilgisayar → birleşik isim

Yapısına Göre Fiiller;

- yaptı
- geziyor

} basit fiil (yapım eki almamış)

- yıkandı
- dövüştü

} türemiş fiil (yapım eki almış)

YARGI YAYINEVİ

Birleşik Fiiller üçe ayrılır;

1. gözleri doldu
   etekleri zil çaldı
   } Anlamca kaynaşmış birleşik fiil

2. hissetti
   kahroldu
   nazar eyledi
   karar kıldı
   } Yardımcı eylemle oluşan birleşik fiiller

3. düşeyazdı (yaklaşma fiili)
   bakakaldı (sürerlik fiili)
   süregelen
   yapıver (tezlik fiili)
   yapabilir (yeterlik fiili)
   } Kurallı birleşik eylem

Çıkmış Sorular

1. Afrika'daki Sahra Çölü'nün güneyi (I) boyunca uzanan bölgeye (II) düşen yıllık (III) yağış miktarı, ortalamanın altına düşünce Rana-va köyünün yerleşik (IV) nüfusu 1985 yılından itibaren azalmaya (V) başlamış.

Bu parçadaki numaralanmış sözcüklerden hangisi kökü bakımından diğerlerinden farklıdır? (KPSS 2018)

A) I B) II C) III D) IV E) V

CEVAP: B

2. Sabah olmuştu. Kapının aralığından (I) bembeyaz ışık (II) çizgileri parlıyordu. O hiç böyle dalıp kalmazdı, güneş doğmadan uyanırdı (III). Doğruldu, musandıradan atladı. Ayakkabılarını giy-meden yürüdü. Hızla sürmeyi (IV) çekti. Birdenbire açılan kapıdan dükkânı dolduran (V) aydınlığın içinde, bıyıkları yeni terlemiş de-likanlıyı gördü.

Bu parçadaki numaralanmış sözcüklerden hangisi kökü bakımından diğerlerinden farklıdır? (KPSS 2019)

A) I B) II C) III D) IV E) V

CEVAP: A

YARGI YAYINEVİ

3. Köprü Sokağı'nın iki tarafında güzelliklere (I) kucak açarak (II) yıllanan (II) meydanlarda (IV), büyüleyici saraylar, kiliseler ve bahçelerden oluşan (V) hoş bir dünya saklıdır. .

Bu parçadaki altı çizili sözcüklerle ilgili olarak aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır? (KPSS 2015)

A) I, hem yapım hem çekim eki almıştır.

B) II, zarf-fiil eki almıştır.

C) III, isim kökünden türemiştir.

D) IV, çoğul eki almıştır.

E) V, işteşlik eki almıştır.

CEVAP: E

4. Hareketlerini bitirdikten sonra vücudunun her tarafını güneş-te döndüre döndüre siyahlatıyor, sonra denize atlıyor, kurba-ğalama yüzerek epeyce açılıyordu.

Bu parçada kimi sözcüklerin yapısıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez? (KPSS 2016)

A) "hareketlerini" sözcüğünde birden fazla çekim eki kullanıl-mıştır.

B) "vücudunun" sözcüğünde tamlayan eki kullanılmıştır.

C) "siyahlatıyor" sözcüğünde isimden fiil yapım eki kullanıl-mıştır.

D) "kurbağalama" sözcüğünde fiilden fiil yapım eki kullanıl-mıştır.

E) "açılıyordu" sözcüğünde yapım ekiyle çekim eki bir arada kullanılmıştır.

CEVAP: D

5. Gözlerden uzak küçük su kaynakları (I) pek çok balık türü için yaşam alanlarının (II) insanlar tarafından kirletildiği büyük nehirlere kıyasla daha güvenli (III) yerlerdir. Ancak şu günlerde bu akarsularda yaşayan (IV) binlerce balık bir başka korkunç (V) tehditle karşı karşıya: istilacı türler.

Bu parçada numaralanmış sözcüklerden hangisi yapısı bakımından diğerlerinden farklıdır? (KPSS 2021)

A) I B) II C) III D) IV E) V

CEVAP: B

6. Alanda ağaç, yok denecek kadar az. Tek tük kırmızı yemişleri parıldayan (I) ardıç, ahlat gibi dikenli çalı ve bitkiler var. Bunların nasıl olup da büyüyemedikleri (II) pek çabuk anlaşılıyor. Dallarının çoğunu daha taze iken keçiler kemirmiş (III), bir iki karış boyunda yere yatık çalılar hâline getirmiş. Keçiler her yıl süren taze filizleri kırptıkları (IV) için bunlar bir türlü boy atamış, yere serilmiş (V) kalmışlar.

Bu parçada numaralanmış sözcüklerin hangisi, kökünün türü bakımından diğerlerinden farklıdır? (KPSS-2023)

A) I B) II C) III D) IV E) V

CEVAP: A

YARGI YAYINEVİ

Verilen kelimelerin köklerini bulunuz.

gelin →	etki →
bitki →	söylemek →
görev →	başarılı →
ışık →	umut →

CEVAPLAR

gelin →	gel-mek	görev →	gör-mek
etki →	et-mek	başarılı →	baş
bitki →	bit-mek	ışık →	ışı-mak
söylemek →	söz	umut →	um-mak

NOT

- sanatçılar
  - -ler
  - -lar eki isme geldiğinde çoğul ekidir.
- geldiler
  - -ler
  - -lar fiile geldiğinde şahıs ekidir çünkü çoğul eki isme gelir fiile gelmez.

NOT

yapmam	yaparım	basit eylem
yapamam	yapabilirim	birleşik eylem

Eğer bize soruda bir eylemin olumsuzu verilip yapısı sorulursa eylemi olumluya çevirip yapısını öyle buluruz.

YARGI YAYINEVİ

NOT ALINIZ

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Sözcük Türleri

İSİM (AD)

1. Cins ve tür adı

- insan (tür)
- erkek (cins)
- kadın (cins)

} Aynı şeydir.

▶ Yani hayvan dediğimizde hem cins hem de tür isim diyeceğiz.

- Pitbull hem tür hem cins isimdir.

2. Topluluk adı

Çoğul eki (-ler, -lar) almadığı hâlde birden fazla varlığı ifade eden sözcükler, isimlerdir.

- Ordu
- Alay
- Millet
- Tabur
- Halk
- Orman

3. Somut ve Soyut ad

Somut; Beş duyu organımızla hissedebildiğimiz kavramlardır.

Soyut; Beş duyu organımızla hissemediklerimizdir.

- Rüzgâr (somut)
- Sıcak (somut)
- Soğuk (somut)
- Şefkat (soyut)
- Vicdan (soyut)
- Rüya (soyut)
- Aşk (soyut)

YARGI YAYINEVİ

NOT

Onda dostluk duygusu yok. (somut → Soyutlaştırdı.)

Sen babalık nedir bilmiyorsun. (somut → Soyutlaştırdı.)

▶ Somut isim türerken soyutlaşmaya uğramıştır.

İsim Tamlaması

- Belirtili isim tamlaması
- Belirtisiz isim tamlaması
- Zincirleme isim tamlaması

1. Belirtili İsim Tamlaması

▶ Hem tamlayan hem de tamlanan ek alır.

Fenerbahçe'nin aşkı.

- Tamlanan eki (Aynı zamanda iyelik ekidir.)
- Tamlayan eki (ın, in, un, ün)

- Aşkın acısı
- Duvarın boyası
- Papağanın yemi

} Belirtili isim tamlaması (Hem tamlayan hem de tamlanan ek almıştır.)

2. Belirtisiz İsim Tamlaması

▶ Tamlayan ek almaz, tamlanan ek alır.

- Aşk acısı.
  - Aşk → Tamlanan
  - acısı → Tamlayan ek almamıştır.
- Yalnızlık hissi
- kol saati

} Belirtisiz isim tamlaması sadece tamlanan ek alır. Tamlayan ek almaz.

3. Zincirleme İsim tamlaması

(I) Bebek arabasının tekerleği
Tamlayan Tamlanan

(Tamlayanı belirtisiz olan zincirleme isim tamlaması)

(II) Türklerin ayak sesleri
Tamlayan Tamlanan

(Tamlananı belirtisiz isim tamlaması olan zincirleme isim tamlaması)

(III) İzmir ilinin trafik sorunları
Tamlayan Tamlanan

Belirtisiz isim tamlaması — Belirtisiz isim tamlaması

(Hem tamlayanı hem de tamlananı belirtisiz olan zincirleme isim tamlaması)

YARGI YAYINEVİ

Nasıl Sorar ?

Yukarıdaki cümlelerin hangisinde zincirleme isim tamlaması farklı bir yolla oluşmuştur?

(I) Tamlayanı belirtisiz isim tamlaması olan zincirleme isim tamlamasıdır.

(II) Tamlananı belirtisiz isim tamlaması olan zincirleme isim tamlamasıdır.

(III) Hem tamlayanı hem de tamlananı belirtisiz isim tamlaması olan zincirleme isim tamlamasıdır.

NOT

gümüş tepsi — altın bilezik

Neyden yapıldığını belirten, isim tamlamalarına takısız isim tamlaması denir. Fakat ÖSYM artık bunu sıfat tamlaması olarak kabul ediyor. Takısız isim tamlaması diye bir şey yoktur.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://ranter.org

Tamlamalar ile ilgili Özellikler

1. Tamlayan ya da tamlanan zamirlerden oluşabilir.

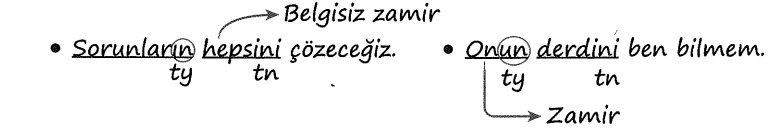

2. Tamlayan birden çok tamlanan alabilir.

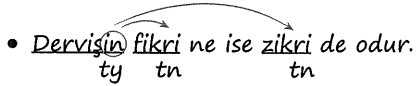

3. Tamlanan birden çok tamlayan alabilir.

4. Belirtisiz isim tamlamalarında tamlayan cümle biçiminde olabilir.

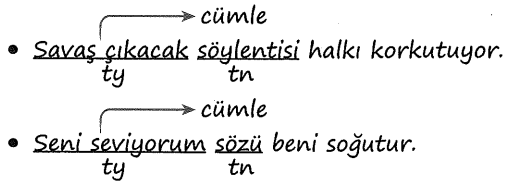

5. Tamlayan ile tamlanan arasına sözcük veya sözcükler girebilir.

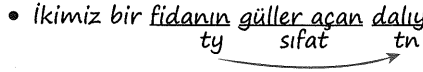

6. Belirtisiz isim tamlamalarında, tamlama sıfat tarafından nitelenebilir ya da belirtilebilir.

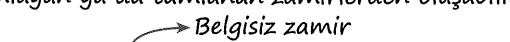

YARGI YAYINEVİ

Nasıl Sorar ?

▶ **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde zamir isim tamlaması içerisinde yer almıştır?** 1

▶ **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde tamlayan ya da tamlanan birden fazla tamlayana veya tamlanana bağlanmıştır?** 2 - 3

▶ **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde tamlayan cümle biçiminde verilmiştir?** 4

1. gençlik yılları ✓ / gençlik yılı ✗ } İsim tamlaması

2. günlük planı ✓ / günlük plan ✗ } Sıfat tamlaması

▶ Tamlananın en sonunda bulunan ek veya ekleri atarak şuna bakarız anlam bozuluyorsa isim, bozulmuyorsa sıfat tamlamasıdır. İsim tamlamasıyla sıfat tamlamasını en kısa yoldan ayırırız.

SIFAT (ÖN AD)

Niteleme Sıfatı

► İsimden önce gelerek ismin; rengini, biçimini veya durumunu bildirir.

• Yuvarlak masa mutfağa pek olmadı.
N.S.

➤ Niteleme sıfatları adlaşmış sıfata dönüşürken, belirtme sıfatı adlaşmış sıfata dönüşmez.
➤ Sıfat olan her yerde sıfat tamlaması vardır. Sadece adlaşmış sıfatlarda yoktur.

Uçağa binen insanlar
N. S. İsim

Alışverişe çıkan kadınlar
N. S. İsim

Mavi rengi seviyorum.
N. S. İsim

↓

Adlaşmış sıfat almış hâlleri

Uçağa binenler

Alışverişe çıkanlar (İsmin yerini tutan sıfatlar)

Maviyi seviyorum

Sıfat tamlaması yoktur.

Belirtme Sıfatı

1. Sayı Sıfatı; Sayı bildiren sözcükler sayı sıfatıdır.

• Üç öğrenci bahçede kavga ediyordu.
asıl sayı sıfatı

• Üçüncü öğrenci yarışı tamamlamadan bıraktı.
sıra sayı sıfatı

• Öğretmen her sınıftan üçer öğrenci seçti.
üleştirme sayı sıfatı

• Ersin Hoca bütün ekmek kokoreç yedi.
kesir sayı sıfatı

• Üçüz çocuk
(topluluk sayı sıfatı)

İlk masayı bize ayır. / Son masa
→ 1. sayı sıra sıfatıdır. → Belli değil. Belgisiz sıfattır.

2. Belgisiz Sıfatı; İsimlerden önce gelen ve sayısı belli olmayan sıfatlardır.

• Bazı insanlar çok canımı sıkıyor.
• Birkaç kişi bana dün adres sordu.
• Kimi insanları hiç sevmiyorum.
• Birçok insan hayatımdan çıkmıştı.

ÖSYM SORDU
.... yolda yürürken sormuşlar bir bilgiye

↓

Altı çizili yeri değil cümlenin tamamını oku! Herhangi anlamına geldiği için buradaki "bir" belgisiz sıfattır.

Böyle bir araba istiyorum.
↓ ↓ ↓
işaret sıfatı | belgisiz sıfat | isim

Örnekte olduğu gibi her sözcüğün türü ayrı ayrı bulunacak "Bir" sözcüğüne dikkat etmeliyiz.

NOT

- Rüzgâr eken fırtına biçer.
  Adlaşmış sıfat
- Rüzgâr eken kim?
  İnsan

Sıfat tamlaması yoktur.

- Çok okuyan çok bilir.
  Adlaşmış sıfat
- Dinleyenler
- Anlatanlar
- Kamerayla çekenler
- Ders dinleyenler

Adlaşmış Sıfat
Adlaşmış sıfat varsa sıfat tamlaması yoktur.

NOT

1. • Sultan Süleyman
   • Aker Hoca

   Unvan sıfatı

   ▶ Unvan sıfatları isimden önce gelebileceği gibi isimden sonra da gelebilir.

2. Minicik elleriyle ... (Küçültme sıfatı)
   Adamcağız, ufacık ...
   Mavimtrak elbise → Küçültme eki
   Mavimsi kazak → Küçültme sıfatı

3. Tertemiz evi kiracı mahvetti. (Pekiştirme sıfatı)
   Temiz mi temiz bir evdi. mi soru edatı pekiştirme görevindedir.

4. Mavi mavi gözleriyle bana bakıyor.
   İkileme sıfatı

YARGI YAYINEVİ

NOT

Eğer parçada unvan, pekiştirme veya küçültme sıfatlarından birini bulduysak niteleme sıfatını da bulduk demektir.

3. İşaret Sıfatı

▶ İsimden önce gelir, ismi işaret yolu ile belirten sıfatlardır.

- Bu, su, o, buradaki, şuradaki, oradaki, öte beri, ötedeki, ileridekı, gerideki...

▶ Önemli olan isimden önce gelip ismi işaret etmesidir.

- Böyle bir araba istiyorum.
  i.s. isim
  Belgisiz sıfat

! Nasıl hayatta her insanı tek başına tanıyorsan, kelimeleride tek başına tanımak zorundasın. Her kelime satır aralarında yalnızdır. O yüzden her kelimenin türü ayrı ayrı bulunur.

NOT

Havadaki uçak

sıfat yapan ki isimden önce gelir.

1- Yapım ekidir.

2- Bulunduğu sözcük türemiş yapıdadır.

3- İşaret sıfatı kabul edilir.

4. Soru Sıfatı

▶ Sorulara iki kelimelik yanıt vererek ya da soru kelimesinin isimden önce gelmesine bakarak çözebilirsiniz.

- Aker pantolonun ne renk?
  Beyaz renk (Soru sıfatı)
  Niteleme sıfatı

- Bu bugünkü kaçıncı dersiniz?
  Beşinci ders (Soru sıfatı)
  Sayı sıfatı

NOT

Sorulara iki kelimelik cevap verdiğimizde sorudan aldığımız cevap sıfatsa soru da sıfattır.

YARGI YAYINEVİ

NOT ALINIZ

ZAMİR (ADIL)

• İsmin yerini tutan sözcüklerdir.

Sözcük Hâlindeki Zamirler

1. Kişi Zamiri; (Ben, sen, o, biz, siz, onlar, bana, sana, ona)
2. Dönüşlülük Zamiri; (Kendi) Kişi zamiri olarak kabul edilmez.

NOT; Ben (Kişi zamiri) kendim (Dönüşlülük zamiri) anlattım.

! Kişi ve dönüşlülük zamirinin birlikte kullanılması anlatım bozukluğu değildir. Cümleye pekiştirme anlamı katar.

3. Belgisiz Zamir

Bazı insanlar beni gerçekten yoruyor.
(insanlar: isim, Bazı: Sıfat)

- Bazıları , Bazısı (Belgisiz zamir)
- Bir kaç öğrenci (Belgisiz sıfat)
- Birkaçı (Belgisiz zamir)
- Kimileri (Belgisiz zamir)
- Kimi insanlar (Belgisiz sıfat)
- Hepsi (Belgisiz zamir)
- Birçok öğrenci (Belgisiz sıfat)
- Birçoğu (Belgisiz zamir)
- Herkes (Belgisiz zamir)

4. İşaret Zamiri

- Bu poşetler çok ağır. (poşetler: isim, Bu: İşaret sıfatı)
- Bunu • Onu • Böylesi • Şurdaki
- Şunu • Öylesi • Şöylesi • Burdaki

} Bunlar da işaret zamiridir.

NOT;
- Onu yerden al. (İşaret zamiri)
- Onu ben çağırmadım. (Kişi zamiri)
- Onu artık umursamıyorum. (Kişi zamiri)
- Onu , hiç anlamadı. (Kişi zamiri)

Virgül varsa asla sıfat olmaz, zamirdir.

5. Soru Zamiri

Bunu kim anlattı? (o)
Üzerindeki nereden aldın? (Mağaza)

Ek Hâlindeki Zamirler

1. İlgi Zamiri; İsmin yerini tutan "ki"
- Seninki / Benimki

→ Senin kız geçiyor. Seninki geçiyor. (İsmin yerini tutar.)

NOT: Sıfat yapan "-ki" yapım eki kabul edilir. Zamir yapan ki çekim ekidir.

2. İyelik Zamiri; Aitlik, sahiplik bildirir.
- Bebeğim
- Hayatım

} İyelik eki alan her sözcük iyelik zamiridir.

NOT: "Şey" sözcüğü Türkçede artık belgisiz zamir kabul edilir ve zamirden önce gelen sözcükleri de biz sıfat kabul ederiz.

"Her (belgisiz sıfat) şey (belgisiz zamir)"

Zarflar (Belirteç)

▶ Zarflar eylemlerden önce gelir. Ama sadece eylemlerden önce değil fiilimsiden önce sıfattan önce de gelebilir. Kısacası isimden önce gelmiyorsa zarftır.

▶ Cümlenin ögelerinde zarf tümleci olarak geçer.

1. Durum Zarfı

(Nasıl ?)

• Emrullah KPSS'yi güle oynaya kazandı.
(D.Z) ← Eylem
Nasıl

• Tatlı yiyelim, tatlım konuşalım.
İsim (D.Z) ← Eylem
Nasıl

2. Zaman Zarfı

(Ne zaman ?)

▶ Eylemden önce gelip, zaman bildirmesi gerekir.

• Bulaşıkları yıkayıp geliyorum.
(Z.Z) ← Yüklem
Ne zaman

• Şimdi gözlerime ağlamayı öğrettin.
(Z.Z) ← Eylem
Ne zaman

3. Miktar Zarfı (Nicelik zarfı - Azlık çokluk zarfı)

(Ne kadar ?)

▶ Eylemden önce gelir, eylemin miktarını bildirir.

• Emrullah kızdan ayrılınca çok ağladı.
(Z.Z) ← (M.Z) ← Eylem
Ne kadar
Ne zaman

NOT

• Çok ağır sözler söyledi. (Sıfattan önce gelebilir.)
Zarf Sıfat

• Oldukça güzel konuştu. (Zarftan önce gelebilir.)
Zarf Zarf Eylem

• Başkan ağır konuşuyor. (Eylemden önce gelebilir.)
Zarf Eylem

• Çok bilen yanılır. (Fiilimsiden önce gelebilir.)
Zarf Fiilimsi

En etkili şair. (Sıfattan önce gelebilir.)
Zarf Sıfat

YARGI YAYINEVİ

4. Yer - yön zarfı

(Nereye ?)

• Aker dışarı çıktı.
Eylem
Nereye

! Yer-yön zarfı ek almaz.

• dışarı
• içeri
• ileri
• geri
} Yer-yön zarfı

• dışarıya
• içeriye
• ileriye
• geriye
} Dolaylı tümleç (isim)

- Aşağı mahalle çok sakin. (İşaret sıfatı)
- Aşağı indi. (Zarf)
- Aşağıya indi. (Dolaylı tümleç (isim))

5. İşaret zarfı

▶ (İşte) sözcüğüyle yapılır.

- İşte gidiyorum bir şey demeden ...
  İ.Z.

6. Soru zarfı

▶ Eylemin nasıllığını, zamanını, sebebini, miktarını soran soru anlamlı sözcüklerdir.

▶ Bir soru cümlesine verilen cevap zarf ise cümledeki soru anlamı soru zarfıyla sağlanmış demektir.

- Bize ne zaman geliyorsun ?
  Yarın geliyorum ⟶ Verdiğin cevap zarfsa soru zarfıdır.
  Zaman zarfı
- Okula nasıl gittin ?
  Yürüyerek.
  Durum zarfı ⟶ Verdiğin cevap zarf ise soru zarfıdır.

Edatlar (İlgeçler)

Her zaman edat olanlar;

İçin
- Seni görmek için buraya geldi. (Amaç)
- Evi olmadığı için sokakta yatıyor. (Neden)
- Senin için hiç de iyi konuşmadı. (Hakkında)

▶ Eğer cümlede için sözcüğünün yerine amacıyla sözcüğünü getirebiliyorsanız cümleye amaç anlamı katmıştır, getiremiyorsanız cümleye neden anlamı katmıştır.

▶ İçin cümlede her zaman edattır.

Gibi
- Çoğunlukla cümleye benzetme anlamı katar.
- Karşılaştırma anlamı da katılabilir.

Senin gibi çalışkan olamadım. (Karşılaştırma)

Cümleye karşılaştırma anlamı katar.

- Kadar
- Doğru
- Karşı ⟶ Edat

NOT

Doğru ve karşı sözcüğü edat dışında sıfat ya da isim anlamında da kullanılabilir.

- Doğru söze ne hacet. (Sıfat İsim)
- Doğruyu yanlışı senden öğrendim. (İsim)
- Karşı takım gerçekten çok iyi. (Sıfat İsim)
- Karşıya, deniz olmayan tarafa, gitmek istiyorum. (İsim)
- Sana karşı duygularım var. (Edat)
- Sana doğru geliyor. (Edat)

YARGI YAYINEVİ

▶ En sık kullanılan diğer edatlar;

Üzere, başka, rağmen, mi, -den bu yana

Bağlaçlar

Her zaman bağlaç olanlar;

Sanki
Oysaki
Mademki
Belki
a
Hâlbuki
Cünkü
e
Meğerki
İllaki

} Bağlaç

Ki | De | Ve | Veya | Ya da | Çünkü | Fakat

NOT

Yalnız, ancak → Cümlede sadece anlamı geliyorsa edattır Cümlede ama, fakat anlamı geliyorsa bağlaçtır.

İle → Yerine ve gelebiliyorsa bağlaçtır yerine ve gelemiyorsa edattır.

NOT

ÖSYM 2021 MSÜ sınavında "Ay ile Dünya" olarak sorup "ile"yi bağlaç olarak kabul etti ve kural geçerlidir.

ÖSYM SORDU

- Sokağın karanlık yüzüyle karşılaştık. (Edat)
  ~~ve~~
- Aker o kızla çıkabilir, onu yalnız Önay ikna edebilir. (edat)
  sadece
- Aker o kızla çıkabilir yalnız sigara içmeyecek.
  ~~ve~~ Edat — ~~sadece~~ fakat bağlaç

YARGI YAYINEVİ

NOT

İkileme bağlaçları (hem hem, ne ne, ister ister)

Kural - 1

İkileme bağlacının bulunduğu cümlenin yüklemi asla olumsuz olamaz. Olumlu olmak zorundadır olmazsa yüklem yanlışlığından kaynaklanan anlatım bozukluğu olur.

Kural - 2

İkileme bağlacının olduğu cümleler biçimce olumlu anlamca olumsuzdur. Yani ikileme bağlacı cümleye olumsuzluk anlamı katar. (Ne ... ne bağlacı için geçerlidir.)

Ne param ne pulum ~~yok~~ (var.)

MEB Güncellemesi

1. Ait sözcüğü edattır.

▶ İlgilendiren anlamı katar.

- Kendime ait bir şey sormaya gelmiştim.

2. Diye sözcüğü edattır.

▶ Adında veya diyerek anlamı katar.

- İki yıldır İbrahim diye biri gelmedi.
- Güneş yakmasın diye onun güzel başını...

3. Dair sözcüğü edattır.

▶ Üstüne anlamı katar.

- Yarına kadar suçu olmadığını ispatlar bende suçum almadığıma dair ispat yaparım.

4. Ki ayrı yazıldığında artık edat olabiliyor.

▶ Şüphe, pekiştirme, yakınma, kınama anlamları katar.

- Ben onu aramadım mı ki?
- Böylede almaz ki?
- Susmadan duramaz ki?

KISAYOL: cümlenin en sonunda yer alarak edat oluyor.

Çıkmış Sorular

1. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "fena" sözcüğü diğerlerinden farklı türdedir?** (KPSS 2016)

A) Burası gerçekten de çok fena kokuyor.
B) Fena hâlde kızgın olan çocuk, bütün oyuncaklarını döktü.
C) Merdivenlerden inerken bileğimi fena burktum.
D) Fena konuşmadı bence, dinleyiciler ilgiyle takip ettiler.
E) Karnım fena acıktı, bir şeyler mi yesek!

CEVAP: B

YARGI YAYINEVİ

2. (I) Mantarlar denizlerde ve tatlı sularda bulunur. (II) Kimi zaman bunları su yüzeyinde köpükler şeklinde görürüz. (III) Bazılarıysa hayvanların derilerinde yaşarlar. (IV) Birçok deri hastalığına, ağız ve kulak iltihaplarına bu mantarlar neden olur. (V) Ancak mantarlar yararlı da olabilirler. (VI) Hayat kurtaran antibiyotiklerden penisilin, küf mantarından üretilmiştir.

Bu parçadaki numaralandırılmış cümlelerin hangisinde belirsizlik zamiri kullanılmıştır? (KPSS 2015)

A) I B) II C) III D) IV E) V

CEVAP: C

3. Çok sevdiğiniz insanlar hakkında konuşmak zordur. Sevginiz öylesine taşar ki kalbinizden yükselen heyecan dalgası nefesinizi keser. Kelimeler dilinizden bir türlü dökülmez, dışarıdan bakana anlamsız gelecek birtakım jest ve mimiklere dönüşür. En azından benim için böyledir bu.

Bu parçadaki altı çizili sözcüklerin türleri aşağıdakilerin hangisinde sırasıyla doğru olarak verilmiştir? (KPSS 2018)

A) Zarf - zamir - sıfat - sıfat
B) Sıfat - zamir - zarf - sıfat
C) Zarf - zarf - sıfat - zamir
D) Zarf - edat - sıfat - zamir
E) Sıfat - edat - zarf - sıfat

CEVAP: C

4. Bilincimiz ve dolayısıyla bilincimizdeki kavramlar değişiyor durmadan. Bir yüzyıldan öbürüne "şair" kavramının da değiştiğini söyleyebiliriz. Dünün o duygulu şairi gitti, yerine tam anlamıyla bir insan araştırmacısı" olan çağdaş şair geldi.

Bu parçada altı çizili sözcüklerin türleri aşağıdakilerin hangisinde sırasıyla verilmiştir? (KPSS 2017)

A) İsim-zarf-sıfat- sıfat
B) İsim-zarf-zamir-sıfat
C) İsim-edat-zamir-zarf
D) Edat-zarf-isim-zarf
E) Edat-zarf-sıfat-isim

CEVAP: A

5. İlhan Berk, Türk edebiyatının en (I) etkili şairlerindendir. Hayattayken (II) şiirsel arayışlarından hiç vazgeçmedi, ömrünün son yıllarında bile tekrara düşmedi. Sınırsız (III) bir yenilik ve genişlemeydi onun derdi. Şiirleri, ondandır, hep (IV) diri kaldı. Şiir yazma uğraşı bir tutku olarak daima (V) sürdü onda.

Bu parçada numaralanmış sözcüklerden hangisi türü bakımından diğerlerinden farklıdır? (KPSS 2020)

A) I B) II C) III D) IV E) V

CEVAP: C

YARGI YAYINEVİ

En pahalı elbise
→ Türü nedir? →

Fazla çalışıyor
→ Türü nedir? →

Böyle bir insan
→ Türü nedir? →

İse şart anlamı katmadığında türü nedir?
→

Yeşilimsi kazak
→ Ne sıfatıdır? Buradaki sıfat hangisinin alt başlığıdır?

CEVAPLAR

en → üstünlük zarfı
fazla → miktar zarfı
böyle → İşaret sıfatı
bir → Belgisiz sıfat
ise → bağlaç
yeşilimsi → küçültme - niteleme sıfatı

Fiil, Fiilimsi, Ek Fiil, Fiilde Çatı

Eylemler (Fiiller)

Son yıllarda direkt soru olarak karşımıza çıkmasa da mutlaka seçeneklerde yer almaktadır.

Anlamlarına Göre Fiiller

1. Durum Filleri; Bir insanın 24 saatlik zaman dilimi içerisinde içinde bulunduğu hâl ve durumlardır.

- Oturmak
- Uyumak
- Âşık olmak

2. İş (Kılış) Filleri; İnsanların günlük hayatlarında yaptıkları uğraşıdır.

- İzlemek
- Yazdı
- Sevmek
- Öpmek

NOT

"Onu" gelebiliyorsa → İş (kılış) fiili
"Onu" gelemiyorsa → Durum fiili

"Eylemden önce onu sözcüğünü getirerek rahatlıkla yapabiliriz."

3. Oluş Fiilleri; İnsan etkisi olmayan doğanın etkisiyle olan fiillerdir.

- Çiçeğin sararması
- Yağmurun yağması

NOT

İş (kılış) fiilleri çatısına göre geçişli olur. Durum fiilleri çatısına göre geçişsiz olur. Anlam derse iş, durum; çatı derse geçişli, geçişsiz olduğuna bakılmalıdır.

Kip Kayması

(Anlam Kayması / Zaman Kayması)

▶ Yüklemde bulunan eylemdeki zaman ekiyle cümlede kastedilen zamanın birbirini tutmaması anlam kaymasıdır.

- Onay eşinden izin alabilirse maça geliyor → Şimdiki zaman
  (gelecek zaman) (yüklem)
  (gelecek) olmalıydı.

YARGI YAYINEVİ

NOT

Kip kayması anlatım bozukluğu değildir.

- Mustafa Kemal 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkar. → Geniş zaman
  (geçmiş zaman, yüklem)

  çıkmış (olmalıydı)

- Mehmet 1453'te İstanbul'a girdi. → Geçmiş zaman
  (geçmiş zaman, yüklem)

  girmiş (olmalıydı)

! Ama sen İstanbul'a girdiğini görmedin başkasından duydun.

- di'li geçmiş zaman değil, miş'li geçmiş zaman kullanmalısın.

Birleşik Zamanlı Eylem (Birleşik Çekimli Eylem)

- gidiyor (Şimdiki zaman) | Eğer bir eylemde bir tane zaman eki varsa o eylem basit zamanlı eylemdir.
- gidiyormuş (Ş.Z. G.Z.) | Eğer eylemde birden fazla zaman eki varsa birleşik çekimlidir. Birleşik zaman denir.

1. Rivayet Birleşik Zaman (-mış, -miş)

... Bakacakmış (Birleşik çekimli eylem)

Gelecek zamanın rivayeti

YARGI YAYINEVİ

2. Hikâyede Birleşik Zaman (-dı, -tı)

... Bakıyordu. (Birleşik zamanlı)

Şimdiki zamanın hikâyesi

3. Şartlı Birleşik Zaman (-se, -sa)

... Bakarsa (Birleşik zamanlı)

Geniş zamanın şartı

- Bakıyorsa → Şimdiki zamanın şartı
- Bakardı → Geniş zamanın hikayesi
- Bakıyormuş → Şimdiki zamanın rivayeti

NOT

Bir eylemde üç tane zaman eki varsa buna "Katmerli Birleşik Zaman" denir.

"alacakmıştı"
1 2 3

EK EYLEM

-idi	-imiş	-ise	-dır

1. Basit zamanlı eyleme gelerek birleşik zamanlı eylem yapar.
   - gidiyordu (Birleşik zamanlı yaptı.)

Eğer sen birleşik zamanlı eylemi bulduysan ek eylemi de bulmuş oluyorsun.

- bakacakmış
- bakıyordu
- bakarsa

Birleşik zamanlı eylem
Aynı zamanda ek eylem vardır.

2. İsme gelerek ismi yüklem yapar.

- Aker bugün çok sessizdi.
  isim -di
  ek eylem
  Yüklem

3. Bildirme Eki (-dır / -tır)

- Günlerdir onu aramıyorum.
  zaman bildirir
- Haftalardır onu görmüyorum.
  zaman bildirir
- Bu işi o yapmamıştır.
  Bildirme eki
  Cümle sonuna olasılık, kesinlik katar.

NOT

"-dır, -dir" ek eylemi birleşik zamanlı yapmaz.

Birleşik zamanlı eylem yapma özelliği idi, imiş, ise ek eylemlere aittir.

YARGI YAYINEVİ

Etkinlik

▶ Ek fiiller farklı türleri yüklem yapabilir.

- Benim sadık yarim kara topraktır.
  → Sıfat tamlamasını yüklem yapmıştır.
  sıfat tam. bildirme eki
- Toprak eğer uğruna ölen varsa vatandır.
  isim isim
- Bayrakları bayrak yapan üstündeki kandır.
  sıfat tam. bildirme eki
- Bendim ey sevgili sana şiirler yazan.
  (zamir) ek eylem
- Bence şimdi sen de herkes gibiydin.
  Edat ek eylem
- Onda bu huylar hep vardı.
  isim ek eylem

Eylemsiler

İsim Fiil

-ma -ış -mak

Bugün ders anlatışını, giyinişini ve kitap okumasını hiç beğenmedim.
Yüklem

1. Yüklemi bul ve kapat.
2. Cümlenin geri kalanında eylem kökenli sözcükler varsa onları bul.
3. Sonra onların köklerini kapat.
4. Kökten sonra gelen ek sana fiilimsinin türünü verecektir.

NOT; İsim fiil cümle sonunda da bulunabilir.
Tek derdi okumaktır.
Kök (Fiilimsi) Ek eylem

- Olumsuz veya zaman eki değilse fiilimsidir.

NOT; "Bu adamı dinleme." cümlesinde olduğu gibi olumsuzluk anlamı varsa o ek olumsuzdur onun dışında her zaman fiilimsi ekidir.

"yazmama" bir kelimede iki tane -me, -ma varsa hem olumsuzluk hem de isim fiil ekidir.

Sıfat Fiil
(Ortaç)

an, ası, mez, ar, dik, ecek, miş

Sıfat fiil cümlede sıfat görevindedir.

- Utanmaz insanlar sokak ortasında hayvanları dövüyor.
  Ortaç — Yüklem
  Nasıl insanlar? Utanmaz. Sıfat görevinde
- Kör olası çöpçüler aşkımı süpürmüşler.
  Ortaç — Yüklem
  Nasıl çöpçüler? Kör olası
  Sıfat yaptı.

NOT; Sıfat fiiller cümlede sıfat olacağı gibi adlaşmış sıfat da olabilir.

- Utanmaz insanlar (sıfat) → utanmazlar (adlaşmış sıfat)
- Kör olası çöpçüler (sıfat) → Kör olasılar (adlaşmış sıfat)

Sıfat fiil farklı bir türde kullanılmıştır diye sorar

- mış - ar - ecek

Sıfat yapıyorsa sıfat fiil ekidir. Yapmıyorsa zaman ekidir.

- Geçmiş yıllar (Sıfat fiil ekidir.)
- Buradan o geçmiş. (zaman)

Zarf Fiil
(Ulaç/Bağ Fiil)

- Furkan saçlarını tarayıp gömleğini giyerek çalışmaya geldi.
  zarf fiil — zarf fiil — isim fiil — Yüklem

► Zarf fiil cümleye ya durum ya da zaman anlamı katar.

- Ağladıkça bozkırlar yeşerecek.
  durum
- Sen gülünce güller açar gülpembe.
  zaman
- Ölünce sevemezsem seni.
  zaman

NOT

1. Fiilimsiler türemiş kelimedir.
2. Fiilimsi ekleri yapım ekidir.
3. Fiilimsiler yan cümledir.
4. Fiilimsi yüklemde ise cümle isim cümlesidir.
5. Fiilimsi varsa cümle birleşik yapılıdır.

Çıkmış Sorular

1. Belli belirsiz görünen ağartı, gecenin içinde bir ada gibi yüzüyor. Baktıkça yukarıda bu koyu karanlıkta bile ton değiştirmeleri ile düzensiz çizgiler oluşturan tepeler, tepelerde de gölgeler hâlinde evler beliriyor. Hiç yaşamadığım bu yerin donuk görüntüsünde, bir ana yurdun silik anısı gömülü. Sabırsızca oradan oraya çarpan kanatlarıyla, doğan günün ışıkları dağıtacak karşımdaki bu buzdan perdeyi.

Bu parçadaki numaralanmış sözcüklerden hangisi fiilimsi değildir? (KPSS 2019)

A) I B) II C) III D) IV E) V

CEVAP: E

2. Çırak törpü çizgileriyle işaretlenmiş (I) tahta parçalarını uzatıyordu fırıncıya. Bütün tahtalar birbirinden farklıydı, tahtalardan kimi yontulmuş (II) kimi dört köşeliydi. Fırıncıda bunların bir kayışa dizilmiş (III) çiftleri vardı. Fırıncı kendi tahtalarının tepesine yazılmış (IV) adı arıyor, müşterilerinki ile karşılaştırıyordu. Müşterilerin tahta parçalarındaki çentikler ile fırıncıdakiler birbirine tamı tamına uyuyordu; I, V, X gibi Romen rakamları müşterilerce alınmış (V) ekmeğin ağırlığını gösteriyordu.

Bu parçada numaralanmış sözcüklerden hangisi fiilimsi eki almamıştır? (KPSS-2023)

A) I B) II C) III D) IV E) V

CEVAP: B

YARGI YAYINEVİ

3. İnsanların, başlarına gelen (I) iyi veya kötü her olayı Olympos Dağı'ndaki insan görünümlü mitolojik tanrılara bağladığı dönemde doğan Thales mitolojiden doğa bilimlerine geçişin (II) ilk adımlarını atar. Thales; olayların sebeplerini Olympos'ta değil, doğada arayarak (III) tarihe geçer. Döneminde yadırgansa da akla ve somut gözleme dayandırdığı (IV) fikirleri, pozitif bilimlerin atası olarak görülmesini (V) sağlar.

Bu parçada numaralanmış fiilimsiler tür bakımından ikişerli gruplandırıldığında hangisi dışarıda kalır? (KPSS 2021)

A) I B) II C) III D) IV E) V

CEVAP: C

4. (I) Babamın bir yazara fazlasıyla yetecek bin beş yüz kitaplık bir kütüphanesi vardı. (II) Bu kütüphanede bulunan kitapları henüz okumamıştım. (III) Ama hepsini tek tek tanır, kolay okunur kitapları bilirdim. (IV) Bazen bir gün sen de böyle bir kütüphaneye sahip olacaksın derdim kendi kendime. (V) Uzaktan baktığımda babamın kütüphanesi bana bütün âlemin İstanbul'dan baktığımız küçük bir resmi gibi gelirdi.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde sıfat-fiile yer verilmemiştir? (KPSS-2022)

A) I B) II C) III D) IV E) V

CEVAP: D

FİİLDE ÇATI

! İsim cümlesinde çatı özelliği aranmaz.
Onun böyle yapacağı belliydi. → aranmaz.
yüklem isim

Özne - Yüklem ilişkisine göre

1. Etken Çatılı Eylem;

• Aker Alex'i çok seviyor. } Eğer cümlede işi yapan kişi varsa yani gerçek özne veya gizli özne varsa etken çatılı eylemdir.
Gerçek Özne Yüklem

(o) Fenerbahçe'yi çok seviyor.
gizli özne etken çatılı eylem

NOT; Etken eylemde -(I) veya -n takısı olmaz.

2. Edilgen Çatılı Eylem;

• Çay demlendi. } İşi yapan kişi belli değil veya yoksa edilgen çatılı eylemdir.
sözde özne
• Sorular çözüldü.
soruyu çözen belli mi?
Değil

NOT; Edilgen eylemde -(I) ve -n takısı olur.

• Hırsızlar yakalandı. → Edilgen
• Yangın söndürüldü. → Edilgen
• Yangını söndürdü. → Etken

3. Dönüşlü Çatılı Eylem;

-(I) veya -n takısı vardır.
Dönüşlü eylemde işi benim yapıp yine benim etkilenmemdir.

• Aker hazırlandı. } Dönüşlü eylemde gerçek ya da gizli özne bulunur. Edilgende sözde özne bulunur.
özne
• Dışarı çıkmak için süslendi.
• Furkan yıkandı.
özne

Nesne - Yüklem ilişkisine göre

1. Geçişli Çatılı Eylem

• Eyleme "onu" getirip getirmediğinize bakınız. Eylem nesne almışsa ya da nesne alabilecek durumdaysa geçişli çatılı eylemdir.

• Aker saatlerce evi temizledi. (Geçişli)
özne nesne yüklem

2. Geçişsiz Çatılı Eylem

• Eylem nesne almamış veya nesne alamayacak durumdaysa geçişsiz çatılı eylemdir.

• Aker kızıyla parkta saatlerce yürüdü.
Nesne yok ← yüklem (Geçişsiz)

NOT; Nesneyi bulmak için yükleme kimi veya neyi sorusu sorulur.

▶ Cümleler nesnesine göre hangi çatı özelliğindedir? (Diye sorulur)

• ____ onu koştu. (Geçişsiz)
• ____ onu ✓ süpürdü. (Geçişli)
• ____ onu uyudu. (Geçişsiz)
• ____ onu ✓ yazdı. (Geçişli)
• ____ onu ✓ okuyor. (Geçişli)

} Yükleme **"onu"** sözcüğü getirebiliyorsanız çatısı bakımından geçişli getiremiyorsanız geçişsizdir.

FİİLDE ÇATI

Özne - Yüklem ilişkisine göre

4. İşteş Çatılı Eylem
-ş takısı vardır.

▶ **Karşılıklı yapılan eylemler**

- tanışmak
- kesişmek
- tartışmak
- bakışmak

▶ **Birlikte yapılan eylemler**

- uçuşmak
- gülüşmek
- kaçışmak

NOT; Savaş, barış ya da güreş ortak köktür. İşteş çatılı eylemdir.
Ama cümlede işteş de olabilir, isim de olabilir.

- Yaşar Doğu güreşin babasıdır.
  isim
- Yaşar Doğu güreşirken salonu inletiyordu.
  işteş ç. eylem

Nesne - Yüklem ilişkisine göre

NOT; (I) ---- süsledi.

Anlamına göre; İş (kılış) eylem

Çatısına göre; Geçişli eylem

3. Ettirgen Çatılı Eylem
(Anadan doğma)

▶ Geçişli eylem -r, -t, -dır eklerinden birini alarak geçişlilik derecesinin artmasıdır.

4. Oldurgan Çatılı Eylem
(Sonradan olma)

▶ Eylem geçişsiz iken -r, -t, -dır eklerinden birini alıp geçişli eylem olur.

- ---- temizletti. (Ettirgen çatılı) → Köküne bak. Fiil kökünü almalısın. Onu temizle ✔ geçişli
- ---- süsletti. (Ettirgen çatılı) → Onu süsle ✔ geçişli
- ---- yürüttü. (Oldurgan çatılı) → Onu yürü ✘ geçişsiz
- ---- koşturdu. (Oldurgan çatılı) → Onu koş ✘ geçişsiz

NOT: Eylemin önce köküne onu sözcüğü getirilebiliyor mu diye bakılır sonra da tamamına bakılır. Kökün tamamına gelebiyorsa ettirgen, köke gelemiyor tamamına gelebiliyorsa oldurgan çatılı eylemdir.
NOT: Eğer soruda işi başkasına yaptırma diye sorarsa ettirgeni soruyordur.

Fiil - Fiilimsi - Fiilde Çatı
Ünite Sonu Değerlendirme Notumuz

▶ ÖSYM, son yıllarda "Cümlelerden hangisi fiilimsi değildir?" veya "Fiilimsinin türü nedir?" şeklinde soru sormuştur. (İsim fiil, sıfat fiil gibi...)

- Bu başka bir konuşmak. > **Çatı aranır mı?**
- Aylardır onu görmedim. > **Ek eylem var mı?**
- II. Mahmut salona girdi. > **Kip kayması var mı?**
- Sevdirdi. > **Ettirgen mi oldurgan mı?**

CEVAPLAR

konuşmak → Fiilimsidir ve çatı aranmaz.

aylardır → ek eylem

girmiş → kip kayması

sevdirdi → ettirgen
geçişli → geçişli

YARGI YAYINEVİ

NOT ALINIZ

Kpss Pdf Kanal Linki İçin Bu hesaba Ulaşabilirsiniz 👇👇👇👇
@esranurgrl

Cümlenin Ögeleri - Cümle Türleri

1. Ögeler sırasıyla bulunur.

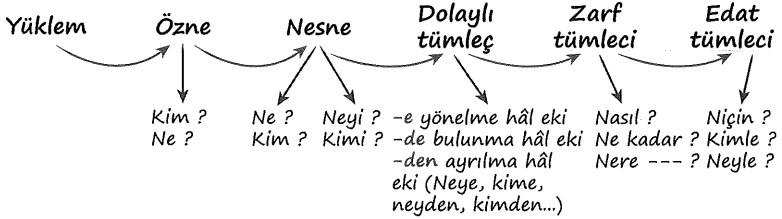

▶ Eğer nesne ünlü ile bitiyorsa belirtili nesne (Neyi ve kimi sorularına cevap verir.) ünsüz ile bitiyorsa belirtisiz nesnedir (Ne, kim sorularına cevap verir.) Dolaylı tümlece sonu -e, -de ve -den ile biten bütün soruları sorabilirsiniz.

2. Yüklemi bulurken dikkat et.

- Aker'i görünce içim cız etti.
  yüklem (deyim)
- O bunların hepsini hak etti.
  yüklem (yardımcı eylemle oluşan birleşik eylem)
- Yaptığın tüm işler artık beni etkilemiyor.
  yüklem

YARGI YAYINEVİ

NOT

Yüklemde et, ol, kıl, eyle görüyorsanız yardımcı eylemle oluşan birleşik eylemdir ya da anlamca kaynaşmış fiildir. Yüklemi bulurken kelimeden bir önceki sözcüğede bakılır. Eğer anlam bağı varsa bir önceki kelimeye bakıp yüklem öyle bulunur.

Ben (Gizli özne) Kim ? — İki ögeden oluşmaktadır.

3. Furkan'ın kız kardeşini sinemaya götüreceğini öğrendim.
   Belirtili Nesne (ünlü ile bitiyor) — Neyi ? — Fiilimsi — 1. yüklem

! Eğer bir cümlede fiilimsi varsa fiilimsiye kadar olan yer bölünmez, komple bir öge olarak kabul edilir.

ÖSYM gizli özneyi seçeneklerde vermez, kabul etmez.

4. Çamaşırlar yıkandı. → Eğer cümlede işi yapan kişi yoksa veya işi yapan belli değilse işten etkilenen varlık özne konumuna gelir. Buna sözde özne denir. ▶ Farklı türde özne bulunur diye sorar.
   sözde özne
   (O) / • Çamaşırları yıkandı.
   Gizli özne — yüklem

- Aker çamaşırları yıkadı.
  gerçek özne — yüklem
- Okullar Vali tarafından tatil edildi.
  örtülü özne — yüklem

- Arabeks müziği sevmiyorum / çünkü arabeks müzik
  Belirtili nesne yüklem Öge dışı unsur Özne
  (bağlaçlar)

  bizim psikolojimizi olumsuz etkiliyor.
  Belirtili nesne Zarf tümleci Yüklem

- Babam: "Sait Faik okumalısınız" derdi.
  Gerçek özne Belirtisiz nesne (Alıntı söz) Yüklem
  İki ögeli cümledir.

- Kardeşi, sizden iyi olmasın, çok iyi bir insandı.
  Gerçek özne Öge dışı unsur (Ara cümle) Yüklem (Sıfat tamlaması)

(o) Gerçek özne

- Ezdi, üstünü çiğnedi. → Sıralı cümle
  Yüklem Nesne Yüklem

▶ Sıfat tamlaması veya isim tamlaması bölünmez. Komple bir ögedir.

▶ Ara söz ve ara cümle öge dışı unsurdur.

NOT

Özne ve yüklem temel öge diğerleri yardımcı ögedir.

YARGI YAYINEVİ

- Öğrencilerine ışık tutan bir fenersin.
  isim (belgisiz sıfat) nasıl fenersin?

Sıfat fiil eklerine dikkat edilmeli. Eğer sıfat fiil eki görürsen oraya kadar olan yer komple bölünmez ögedir.

Cümlenin sonunda isim varsa yükleme o sözcük demeden önce solunda sıfatı var mı, diye bak, çünkü sıfat olan yerde sıfat tamlaması olacağını biliyoruz. Bu yüzden de tamlamalar komple bölünmez öge alınır. Bunu aklından çıkarma.

Yani bu cümlenin yüklemi "Nasıl fenersin" öğrencilerine ışık tutan bir fenersin olacak. Unutma isim varsa sıfatı var mı diye mutlaka bakmalısın.

- Seni görmek için aylar önce yollara düştü.
  fiil

Yollara düşmek, deyimdir ve yüklem bu yüzden iki kelimedir. Bu iki kuralı yüklemi bulurken unutma. Yüklem yanlış olursa hepsi yanlış çıkar.

Eğer cümlenin sonunda fiil varsa fiilin yapısına bakılır. Yapıca birleşik mi diye. Ona göre yüklem 1 veya daha fazla kelimeden oluşur.

Çıkmış Sorular

1. **Aşağıdaki cümlelerden hangisinin öznesi, sıfat tamlamasından oluşmuştur?** (KPSS 2017)

   A) Bireyin benliğini bütünüyle saran duygular, hayatın her alanında bireyin düşüncelerine yön verecek en temel etkendir.

   B) "Duygular mı düşüncelere, düşünceler mi duygulara yön verir?" sorusunu, insan zihni kolaylıkla yanıtlayamaz.

   C) İçinde yaşadığı toplumun düşünce dünyasını sorgularken insanlar her zaman zorlanmıştır.

   D) Buzulların hızla erimesi, okyanus sularının yükselmesini ve kıyıların sular altında kalmasını beraberinde getirecektir.

   E) Yazma eylemi; boş vakit geçirme etkinliği değil, aksine insanın bir duygu ve düşünce âlemine bağlanma isteğidir.

   CEVAP: A

2. (I) Gıdaların paketlenme ve saklanma koşulları özellikle yaz aylarında dikkat edilmesi gereken bir husustur. (II) Tükettiğimiz paketli gıdalarda oluşan bazı bakteriler, çeşitli hastalıklara sebep olmaktadır. (III) Konunun önemi üzerine bilim insanları, bu sorunun çözümüne katkı sağlayabilmek amacıyla bir sensör geliştirdi. (IV) Bakteri tespit etme sensörü, insanlarda birçok hastalığın oluşmasına neden olan Escherichia coli bakterisini belirlediğinde ışık yayıyor. (V) Gıda ambalajlarının içine yerleştirilen sensör sayesinde tüketiciler, gıda ürünlerine temas etmeden bakterilerin varlığından haberdar olabilecekler.

   Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisinin öznesi sıfat tamlamasından oluşmaktadır? (KPSS 2019)

   A) I B) II C) III D) IV E) V

   CEVAP: B

3. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yüklem, belirtili isim tamlamasından oluşmaktadır?** (KPSS 2020)

   A) Hayatın nefes kesen zorlu yokuşunu bıkmadan usanmadan tırmanırken çocuk kitaplarıyla ilgilenmek boş bir uğraşıdır.

   B) Doymak bilmeyen iştahlı bir okur olarak geçirdiğim mutlu çocukluğum sözcüklerin büyüsüne kapıldığım yıllardır.

   C) Yetişkinlerin unuttukları sahici sadeliğe ulaşabilmelerinin yolu çocuk tecrübesizliğini yeniden deneyimleme hevesidir.

   D) Çarpık modernleşmenin yaşandığı kültür dünyamızın çocuk edebiyatına yansımalarındaki asıl sorun bir ileri iki geri yaşanan gelgitlerdir.

   E) Çocuğun etkin okur kimliği kazanmasında nitelikli çocuk kitapları ile buluşması sürecin en önemli adımıdır.

   CEVAP: E

4. **Aşağıdaki cümlelerden hangisinin öznesi, sıfat tamlamasından oluşmaktadır?** (KPSS 2021)

   A) Kitaplardan öğrenilenlerle kendine bir dünya kurmak, onun içinde yaşayabilmek demektir.

   B) Babamın verdiği parayla köşe başındaki butikten yeni bir takım satın aldım.

   C) İnsana bir alışkanlık edindirmeye çalışmak, zannedildiği kadar kolay bir iş değildir.

   D) Çocukluğundan kalma anılarında hayal meyal hatırladığı bir bahçe vardı.

   E) Dolu yüzünden vişne ağaçlarının çiçekleri döküldüğü için dallarda meyve yoktu.

   CEVAP: D

Cümle Türleri

1. Anlamlarına Göre

a) Olumlu Cümle: (-me, -ma, yok, değil)

-me, -ma, yok, değil kelimeleri cümlede yok ise biçimce olumludur.

- Aker öldü.
  Anlamca, biçimce olumlu
- Furkan inşaata götürüldü.
  Anlamca, biçimce olumlu

▶ Bir cümlenin olumlu olup olmadığına ve anlamına bakarken eylem en kötü olay bile olsa gerçekleştiyse anlamca olumludur.

b) Olumsuz Cümle: (-me, -mez, yok, değil)

-me, -mez, yok, değil kelimelerinden biri var ise biçimce olumsuzdur.

- Seni sevmiyor değilim.
  Biçimce olumsuz, anlamca olumlu

c) Soru Cümlesi

- Siz hiç yalnız kaldınız mı?

d) Ünlem Cümlesi

- Ordular ! İlk hedefiniz Akdenizdir, ileri.

2. Yüklemin Yerine Göre

a) Kurallı Cümle

Cümlenin yüklemi sonda ise kurallı cümledir.

- Aşk ruhun gülüşüdür.
  Yüklem

b) Devrik Cümle

Cümlenin yüklemi sonda değildir.

- Kaçıyorum bugün senden gizlice.
  Yüklem

3. Yüklemin türüne göre

a) İsim Cümleleri

- Aker yanlız bir adamdır.
  (İsim yüklem)

b) Fiil Cümleleri

- Aker sessizce yolda yürüyor.
  (Fiil yüklem)

4. Yapılarına göre

a. Basit cümle

▶ Tek yargılı cümledir.

- Burada çalıştım.

b. Girişik birleşik cümle

▶ Eğer cümlede fiilimsi varsa cümle girişik birleşik cümledir.

- Söz söyleyen çok olur zordayken.
  Fiilimsi

▶ Sadece fiilimsi olup olmadığına bakman yeterlidir.

c. İç içe Girişik Birleşik Cümle

▶ Cümlede alıntı söz olmalı.

- Ne güzel söylemiş Talha: "Dostuna aramızda kalsın diyorsan aramızda dostluk kalmamıştır." sözüyle beni etkiledi.

YARGI YAYINEVİ

d. Sıralı Birleşik Cümle

- Aker sınıfa girdi, derse başladı.
  Yüklem Yüklem
  → Sıralı Cümle

e. Bağlı Birleşik Cümle

- Aker sınıfa girdi ve derse başladı.
  Yüklem Yüklem
  → Bağlı Cümle

f. Ki'li Birleşik Cümle

▶ Bağlaç olan -ki varsa ki'li birleşik cümledir.

- Duydum ki unutmuşsun ...
- Bilsem ki bir daha hiç dönmeyecek.

g. Şartlı Birleşik Cümle

"-se, -sa"

- Akşam erken gelirsen dışarı çıkarız.

NOT

- Horoz ölür, gözü çöplükte kalır. → Bağımsız sıralı cümle
  Yüklem Yüklem
- Kara tren gecikir, bir daha hiç gelmez. → Bağımlı sıralı cümle
  Yüklem Yüklem

Bağımsız sıralı; Öge ortak değildir.
Bağımlı sıralı; Öge ortaklığı vardır.

YARGI YAYINEVİ

Cümlenin Ögeleri - Cümle Türleri
Ünite Sonu Değerlendirme Notumuz

ÖSYM, cümle türlerini en son 2015 yılında sorarken cümlenin ögelerini ise her yıl soruyor. Özellikle özne sıfat tamlaması mı, yüklem isim tamlaması mı bunlara lütfen dikkat edelim.

Çıkmış Sorular

(I) Gılgamış Destanı en eski edebî eserlerden biri olmasıyla tanınır. (II) Babil versiyonunu içeren en eski tabletlerin MÖ ikinci bin yılın başında yazıldığı sanılmaktadır. (III) Bu metin 11 tablete yazılmış olan yaklaşık 3.600 mısradan oluşur. (IV) Destan, Gılgamış'ın ebedî hayat arayışının hikâyesini anlatır. (V) Destanın şöhretine rağmen ondan günümüze kalan tek şey, Gılgamış'ın Uruk kenti çevresinde yaptırdığı surdur.

Bu parçadaki numaralandırılmış cümlelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır? (KPSS 2015)

A) I, kurallı ve birleşik bir cümledir.
B) II, olumlu bir fiil cümlesidir.
C) III, kurallı ve olumlu bir cümledir.
D) IV, bağlı ve olumlu bir cümledir.
E) V, kurallı bir isim cümlesidir.

CEVAP: D

Anlatım Bozuklukları

1. Gereksiz Sözcük Kullanımı (Duruluk ilkesine aykırı sözcük kullanımı)
   - Sanki bize bakıyor gibiydi.
   - Mustafa Kemal hürriyet ve özgürlüğe önem verirdi.

▶ Aynı anlama gelen iki sözcük varsa anlatım bozukluğudur.
   - Gizli sırlarımı aşikar etme dertli sazım.
   - Geçmişteki anılar yüreğimi sızlatıyor.
   - Atlı Süvariler savaş meydanında koşturuyordu. (Çıkmış KPSS sorusu)

2. Sözcüğün Yanlış Anlamda Kullanılması

▶ Kullanılan sözcüğün cümleye uygun olmaması sözcüğün yanlış anlamda kullanılmasından dolayı anlatım bozukluğudur.
   - Aker Bey eşini bize tanıttı. (tanıştırmak)
   - Onun çekimser tavırları dikkatimi çekti. (çekingen)

3. Sözcüğün yanlış yerde kullanılması
   - Bugün çok başım ağrıyor.
   - Bugün başım çok ağrıyor.
   - Geç yurda gittiği için akşam yemeğine yetişemedi.
   - Yurda geç gittiği için akşam yemeğine yetişemedi.

4. Mantık Sıralama Yanlışlığı

▶ Kullanılan sözcük kronolojik sıralamaya uygun değilse mantık hatasından dolayı anlatım bozukluğudur.
   - Akşam öldü ve kalp krizi geçirdi.

ÖSYM SORDU

Hastanın kulak zarı iltihapları ölüme hatta sara nöbetlerine neden olabilir.

5. Birbiri ile çelişen sözcüklerin birlikte kullanılması

▶ Anlamsal olarak kesinlik ve olasılık bildiren sözcüklerin birlikte kullanılması anlatım bozukluğudur.
   - Kesin bu işi o yapmış olabilir.
   - Mutlaka bu sözleri o söylemiş olabilir.

YARGI YAYINEVİ

▶ Kesinlik bildiren kelimeler ve olasılık bildiren kelimeler anlamca birbiriyle çeliştiği için bu anlatım bozukluğudur.

6. Deyim Yanlışlığı

▶ Kullanılan deyimler cümleye uygun olmalı. Yoksa bu da anlatım bozukluğu olur.

- Kadına yardım et elinden geleni ardına koyma.
  (olumsuz)
- Çok heyecanlıydı ve etekleri zil çalıyordu.
  (mutluluk)

7. Sözcüklerin Yanlış Yapılanması

- Beni ~~görmemezlikten~~ geldi.
  görmezlikten

Dil Bilgisi ile ilgili Anlatım Bozuklukları

1. Tamlama Yanlışlıkları

- Samsun'u seviyorum ancak sıcağına alışmış değilim.
  Samsun'un
  Tamlayan eksikliği var
- Atatürk hepimizin öğretmen i ve üstadıdır.
  Tamlanan eki eksikliği

YARGI YAYINEVİ

2. Öge Eksikliğinden Kaynaklanan Anlatım Bozukluğu

Yüklem, özne, dolaylı, tümleç nesne gibi herhangi bir ögenin eksik olması anlatım bozukluğudur.

- Onu çok sevmiştim fakat beni sevmedi.
  özne eksikliği
  (o)
- Annesine sarıldı ve saatlerce öptü.
  nesne eksikliği
  (onu)
- Samsun'da büyümüş ve vazgeçememişti.
  dolaylı tümleç eksikliği
  Samsun'dan

İPUCU: Eğer bir cümlede bağlaç veya virgül varsa bağlaçtan veya virgülden hemen sonra öge eksikliği vardır.

3. Eylemsi ve Ek Eylem Eksikliği

- Saatini ve pantolonunu giyerek çıktı.
  Yüklem
  takarak → Fiilimsi eksikliği
- Sesi iyi, görüntüsü hoş değildi.
  Ek eylem
  iyiydi

Virgülden önceki cümlede ek eylem olmak zorundadır.

NOT

- İşçiler çalışıyor. ✔ Doğru
  Y. (tekil)
- İşçiler çalışıyorlar. ✔ Doğru
  Y. (çoğul)

Yüklemin eksikliği veya yüklemin yanlışlığından dolayı anlatım bozukluğu olabilir. Yüklem çoğul ise yani birden fazlayı ifade ediyorsa anlatım bozukluğu olabilir. Yüklemin çoğul olabilmesi için öznenin insan olması gerekir. Yüklem tekilse anlatım bozukluğu yoktur.

NOT

Aşağıdakilerin hangisinde iyelik ekinin sözcükten çıkması anlatım bozukluğuna neden olmaz?

- Kendisinden / Kendinden
- Birisi, kimisi

-si iyelik ekinin bu sözcüklerden çıkarılması anlatım bozukluğu yapmaz.

Bu Soru Kalıplarını Bilelim

1. ... altı çizili sözcüklerin hangisi kök türü bakımından farklıdır?
   - (isim kökü)
   - (fiil kökü)
2. ... altı çizili sözcüklerin hangisi yapı bakımından farklıdır?
   - basit
   - birleşik
   - türemiş
3. ... altı çizili sözcüklerde bulunan eklerden hangisi işlev bakımından farklıdır?
   - (yapım eki)
   - (çekim eki)
4. ... altı çizili sözcüklerin hangisinde sözcüğün türünü değiştiren bir ek kullanılmıştır?
   - isimden fiil yapım eki
   - fiilden isim yapım eki
5. ... altı çizili sözcüklerin sırasıyla türü hangi seçenekte doğru verilmiştir?
   - isim
   - fiil
   - sıfat
   - edat
   - zamir
   - bağlaç
   - zarf
6. ... altı çizili sözcük bir ismin yerini tutma göreviyle kullanılmıştır?
   - (zamir)

7 ... altı çizili sözcüklerden hangisi fiilimsi değildir?

↓

(eylem kökenli sözcük)

8 ... aşağıdaki cümlelerin hangisinde bildirme eki vardır?

↓

(-dır, -dir)

9 ... aşağıdaki cümlelerin hangisinde çatı özelliği yoktur?

↓

(isim cümlesi)

10 ... "-ş" eki alarak birliktelik anlamı barındıran eylem bulunmaktadır?

↓

(-uçuşmak, -kaçışmak) (işteş)

11 ... numaralandırılmış cümleleriden hangisinin öznesi sıfat tamlamasından oluşmaktadır?

↓

(Özellikle öznesinde sıfat fiil olana dikkat edilmelidir.)

YARGI YAYINEVİ

NOT ALINIZ

Şimdi al kahveni ve senin için hazırladığım mini karma dil bilgisi sorularını çöz ve sonra anlam bilgisine başlayalım.

Dil Bilgisi Testi

1. En son ne zaman (I) bir ormanda dolaştınız? Kuş cıvıltıları, ağaçların (II) dallarını hareket ettiren rüzgâr, ayağınızın altında çıtırdayan orman (III) zemini ve varsa belki de yakındaki bir su birikintisinin sesi (IV) eşliğinde, çiçeklerin, toprağın, tertemiz havanın kokusuyla (V) birlikte, en son ne zaman ormanın sakinliğinde yürüdünüz, kitap okudunuz, uyudunuz, koştunuz?

Bu parçadaki altı çizili sözlerle ilgili aşağıdaki verilenlerden hangisi yanlıştır?

A) I. söz soru zarfıdır.
B) II. sözde eylemsinin olduğu isim tamlaması kullanılmıştır.
C) III. sözde sıfat tamlaması kullanılmıştır.
D) IV. sözde zincirleme isim tamlaması kullanılmıştır.
E) V. sözde sıfat fiil alan isim tamlaması vardır.

2. Mimar Sinan'ın 80 yaşında yarattığı ve "ustalık eserim" diye nitelediği yapıt olan Selimiye Camii Osmanlı-Türk mimarlık tarihinin olduğu kadar dünya mimarlık tarihinin de başyapıtları arasında gösterilmektedir.

Bu cümlenin öge dizilişi aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

A) Özne-dolaylı tümleç-yüklem
B) Özne-zarf tümleci-dolaylı tümleç-yüklem
C) Özne-dolaylı tümleç-nesne-yüklem
D) Özne-yüklem
E) Özne-belirtili nesne-dolaylı tümleç-yüklem

YARGI YAYINEVİ

3. Bir gün, Voltaire'e bir genç "Konuşmak istiyorum." demiş. Filozof da şu cevabı vermiş: "Gereğini anlamıyorum." Söyleyeceğimiz sözle karşılaştığımız durum çoğu zaman bu cümleden farksızdır, yani öncelikle söylediğiniz sözün lüzumunu anlayın.

Bu parçayla ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

A) Farklı türlerde fiilimsiler kullanılmıştır.
B) Farklı türlerde sıfatlar kullanılmıştır.
C) Sıralı cümle kullanılmıştır.
D) Türemiş sözcükler kullanılmıştır.
E) Zamir kullanılmıştır.

4. 1933 yılında kabul edilen Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı başarıyla sonuçlandırılmış ve Türk sanayisi ilerleme yoluna girmiştir.

Bu cümleyle ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

A) Birden fazla eylemsi vardır.
B) Basit yapılı cümledir.
C) İsim tamlaması kullanılmıştır.
D) Bağlaç kullanılmıştır.
E) Birden fazla yapım eki alan sözcük vardır.

5. Geçmiş hakkında bilgi edinmek isteyen bir araştırmacının en büyük yardımcısı dergilerdir. Çünkü dergilerde devrin çehresini makyajsız olarak görebiliriz.

Yukarıdaki cümlede altı çizili bölüm sözcük türü olarak aşağıdakilerden hangisidir?

A) Sıfat B) Zamir C) Zarf D) İsim E) Fiil

6. Sabırlı olmayı (I) gerektiren bu (II) işi canı tez (III) birine yaptırırsan elbette ki boynuz (IV) umarken (V) kulaktan olursun.

Yukarıdaki altı çizili sözcükler için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) I. sözcük, isim fiil ekini almıştır.
B) II. sözcük, işaret sıfatı olarak kullanılmıştır.
C) III. sözcük, niteleme sıfatı olarak kullanılmıştır.
D) IV. sözcük, isim görevinde kullanılmıştır.
E) V. sözcük, sıfat fiil olarak kullanılmıştır.

7. İzlediğiniz (I) bu film sinemanın yalnızca görselliğe (II) yaslanarak (III) neler yapabileceğini kanıtlayan (IV) örnek bir filmdir (V).

Yukarıdaki altı çizili sözcüklerden hangisi isimden isim yapan yapım eki almıştır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

8. Karlar hızla eriyordu (I), tepelerden inen (II) bulanık (III) suyun şırıltısından anlaşılıyor bu. Arkadaşlarla çamurlara (IV) bata çıka, yalın (V) ayak dolaşıyor, dağ tepe demiyorduk.

Yukarıdaki altı çizili sözcüklerden hangisi yapıca türemiş bir sözcüktür?

A) I ve III B) I ve IV C) II ve III
D) II ve V E) III ve IV

9. Denemecinin ömrü; hayatın, olayların üstüne ışıldak tutmakla geçer.

Bu cümlenin öge dizilişi aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A) Özne - zarf tümleci - yüklem
B) Özne - nesne - dolaylı tümleç - yüklem
C) Özne - zarf tümleci - nesne - yüklem
D) Nesne - özne - yüklem
E) Zarf tümleci - dolaylı tümleç - yüklem

10. "Bu olaydan sonra tüm mahalle ayaklandı."

Bu cümlenin yüklemi ile nesne - yüklem ilişkisi bakımından aynı olan cümle aşağıdakilerden hangisidir?

A) Reklam olarak kullanılan yardım, yardım olmaktan çıkar.
B) Aynı kitabı üç kere okumuştu.
C) Futbol takımımız yine yüzümüzü güldürdü.
D) Kurunun yanında yaş da yanar diye boşa söylememiş atalarımız.
E) Dolu bu yıl da ürünlerimizi telef etti.

11. "Hiç kimse başkalarına güvenmemeli, herkes kendi olanaklarına göre hareket etmeli."

Bu cümle için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Belgisiz zamir kullanılmıştır.
B) Yüklem birleşik bir fiildir.
C) Tamlayanı dönüşlülük zamiri olan isim tamlaması kullanılmıştır.
D) Cümlede edat kullanılmıştır.
E) Zarf zaman anlamı katmıştır.

YARGI YAYINEVİ

12. Yaşadığı dönemde çok sevilerek okunan bu yazarın birçok türde eseri bulunmaktadır. Bazı öykülerimizde bile şiirden rol çaldığı görülür.

Bu cümle için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Sıfat fiil eki almış bir sözcük kullanılmıştır.
B) Birleşik isim kullanılmıştır.
C) Belgisiz sıfat kullanılmıştır.
D) Bulunma eki almış birden çok sözcük kullanılmıştır.
E) Birleşik zamanlı bir fiil kullanılmıştır.

13. Bir iki derin nefesten sonra teneffüsünün ritmi düzeldi.

Bu cümle için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Cümlenin ögeleri, zarf tümleci - özne - yüklem şeklindedir.
B) Yüklem birleşik yapılı fiildir.
C) Ayrılma eki almış bir isim kullanılmıştır.
D) Sıfat kullanılmıştır.
E) Cümlenin yüklemi, etken bir fiildir.

14. İstediğiniz kadar (I) yüksek (II) sıralar üstüne (III) çıkın, yine de kendi ayaklarınız (IV) üzerinde yürüdüğünüzü unutmayın. (V)

Yukarıdaki altı çizili sözcükler için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) I. sözcük, edat olarak kullanılmıştır.
B) II. sözcük, fiilden isim yapan yapım eki almıştır.
C) III. sözcük, ismin yönelme hâl ekini almıştır.
D) IV. sözcük, iyelik eki almıştır.
E) V. sözcük, emir kipiyle çekimlenmiştir.

YARGI YAYINEVİ

15. (I) Atak geldiği anda kişi ne yapıyorsa, aşırı bir felâket hissine kapılmadan o işe devam etmelidir. (II) Yani yaşadığı korkuya teslim olmamalıdır ki korku tarafından teslim alınmasın. (III) Çünkü panik atağı bir anlamda korkutan korkudur. (IV) Kişi, yaşadığı yoğun endişenin kendisini tamamen işgal edeceğini düşünmektedir. (V) Bu düşünce ortadan kalkarsa panik atağın zararı en aza indirilebilir.

Yukarıdaki cümle için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) I. cümlede, soru zamiri kullanılmıştır.
B) II. cümlede, yapı bakımından birleşik cümledir.
C) III. cümlede, yüklem sıfat fiil tarafından nitelenmiştir.
D) IV. cümlede, birden çok türemiş sözcük vardır.
E) V. cümle, girişik birleşik cümledir.

16. (I) Son yıllarda okuduğum kitaplar içinde en çok Erendiz Atasözü'nün "Dağın Öteki Yüzü"nü güzel ve başarılı buldum. (II) Türkçenin bu denli güzel kullanılmasına ne zamandır rastlamamıştır. (III) En son okuduğum kitap ise Orhan Pamuk'un "Benim Adım Kırmızı"ydı. (IV) Günümüz edebiyatını başarılı buluyorum. (V) Günümüz sanatçılarından pek çoğu klasikleşecek yapıtlar veriyor bence.

Yukarıdaki numaralandırılmış cümlelerden hangisi yapıca diğerlerinden farklıdır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
E	A	E	B	C	E	B	C	A	A	E	E	B	B	E	D

Sözcükte Anlam

1. Gerçek (temel) Anlam; Sözcüğün aklımıza gelen ilk anlamıdır.

2. Yan Anlam; Sözcüğün cümle içerisinde gerçek anlamından kopmadan kazandığı yeni anlamıdır.

3. Mecaz Anlam; Sözcüğün cümle içerisinde gerçekteki anlamından tamamen uzaklaşarak kazandığı yeni anlamdır.

- Dirseğimi masaya çarptım. (Gerçek Anlam)
- Sobanın dirseğini yerine tak. (Yan anlam)

▶ Eğer ki cümlede geçen altı çizili sözcük gerçekteki anlamıyla şekil veya görev yönüyle benziyorsa yan anlamdır.

- Ayağım ağrıyor. (Gerçek Anlam)
- Masanın ayağı (Yan anlam)

ÖSYM SORDU

(I) Nevruz ateşi yakıldı. (Gerçek Anlam)

(II) Çocuğun ateşi bir türlü dinmek bilmiyordu. (Yan Anlam)

(III) Öfkeli kalabalığın ateşi dinmek bilmiyordu. (Mecaz Anlam)

Numaralandırılmış cümlelerde verilen altı çizili kelimelerin anlamları aşağıdaki seçeneklerin hangisinde sırasıyla verilmiştir?

- Gerçek Anlam, Yan Anlam, Mecaz Anlam
- Ellerimi ısıtıyorum. (Gerçek Anlam)
- Sana içim ısındı. (Mecaz Anlam)

! Gerçek anlamı dışında kullanılmıştır diye sorarsa gidip mecaz anlamı bulunur.

4. Terim Anlam;

- Aker penaltıyı dışarı attı.
  Futbol

Cümlede geçen herhangi bir kelime sana bilim, sanat, spor dalını hatırlatıyorsa terim anlamlıdır.

- Optik dalgalar → Fizik
- Analiz, cebir → Matematik
- Sol anahtarı → Müzik

YARGI YAYINEVİ

NOT

Cümlenin sonuna soru işareti koymadı.
(terim anlam)

Kafasındaki soru işaretine yanıt arıyor.
(düşünce, fikir) → mecaz anlam

Yukarıdaki cümlelerin hangisinde terim anlamlı sözcük kullanılmamıştır?

! Sadece altı çizili sözcüğü değil, cümlenin tamamını okumalıyız.

Eş Anlamlı (Anlamdaş) Sözcükler;

Yazılışları farklı, anlamları aynı sözcüklerdir.

- Öğrenci → talebe
- Mektep → okul
- Siyah → kara
- Ak → beyaz
- Al → kırmızı
- Hürriyet → özgürlük
- Özgün → orijinal
- Biçem → üslup
- İçerik → konu
- Sıfat → ön ad
- Zamir → adıl
- Zarf → belirteç
- Edat → ilgeç

Sesteş Sözcükler;

Yazılışları aynı, anlamları farklı sözcüklerdir.

- Kız
- Dal
- Bin
- Yüz
- Yaş
- Al
- Gül

Zıt Anlamlı Sözcükler;

- Siyah - beyaz
- Aşağı - yukarı
- Geri - ileri
- Aç - tok
- Zengin - fakir
- Saray - kulübe

YARGI YAYINEVİ

NOT

Gelmek - gelmemek ✘ olumsuzudur.

Gelmek - gitmek ✔ zıttıdır.

NOT

Ak akçe kara gün içindir.

Eş anlamlı ~~Siyah~~ Zıt anlamlı ~~Beyaz~~

Altı çizili sözcüğe değil, cümlenin tamamına bak !

(Kötü ✔) olacak (İyi ✔) olmalıdır

Nitel ve Nicel Anlam

Nitel; Ölçülemeyen varlıklar için kullanılır.

Nicel; Ölçülebilen varlıklar için kullanılır.

↓

cetvel aklına gelsin.

- Uzun bir yoldan geldik. (Nicel Anlam)
- Evin salonu çok dardı. (Nicel Anlam)
- Çocuk büyük bir mücadele verdi. (Nitel Anlam)
- Bugünlerde çok dardayım. (Nitel Anlam)
- Evin önünde büyük bir ağaç vardı. (Nicel Anlam)

▶ Sadece altı çizili kelimeye değil cümledeki anlamına bakmalısın.

Genel ve Özel Anlamlı Sözcükler

Genel Anlam; Her şeyi kasteder.

Özel Anlam; Her şeyi değil sadece ordaki varlığı kasteder.

- Su hayattır. (Genel Anlam)
- Bana su verir misin? (Özel Anlam)
- Gazete günümüzde okunmuyor. (Genel Anlam)
- Masanın üzerindeki gazeteyi az önce okumuştur. (Özel Anlam)

YARGI YAYINEVİ

Somut ve Soyut Anlamlı Sözcükler

Somut Anlam; Beş duyu organınla hissedebildiğin kavramlardır.

Soyut Anlam; Beş duyu organımızla hissedemediğimiz kavramlardır.

- Hava - somut
- Aşk - soyut
- Sıcak, Soğuk, Rüzgâr, Sis } Somut
- Vicdan, Şefkat, Rüya } Soyut

Somutlaştırma; Soyut bir kelimenin cümle içerisinde somut hâle gelmesidir.

- Giderken hasretini de koydum heybeme. (Somutlaştırma)
- Aşk birine verilen en güzel hediyedir. (Somutlaştırma)

Soyutlaştırma; Somut bir sözcüğün cümle içinde soyuta çevrilmesidir.

- Erkeğin kalbine giden yol midesinden geçer. (Soyutlaştırma)
- Gönül penceresinde ansızın bakıp geçtin. (Soyutlaştırma)

Anlam Olayları (4-5 soru)

Ad Aktarması (Mecazımürsel)

Benzetme amacı güdülmeden bir sözcüğün yerine başka bir sözcük kullanılmasıdır.

- Ben bu aralar Nazım Hikmet okuyorum. (şiirini)
- Sergiyi gezerken iki üç tane Picasso'ya rastladım. (Resim, tablo)
- Ünlü raketler... (tenisçiler)

(Aynı alanda kelimelerdir.)

Kinaye

Bir cümlenin hem gerçek hem de mecaz anlama gelmesidir. Türkçede hem gerçek hem de mecaz anlama gelmektedir diye sorulur.

- Diken üstünde oturmak gerçek hayatta olabilir mi? **Mecazi anlamı var mı? Ona bakarız.**
- Damlaya damlaya göl olur. **(Kinaye)**
- Ağaç yaş iken eğilir. **(Kinaye)**
- Sütten ağzı yanan yoğurdu üfleyerek yer. **(Kinaye)**

Tariz

İğneleme, eğriltileme dokundurma. Tatlı tatlı konuşup alttan laf gönderme diye bilinir.

- Ahmet o kadar zekisin ki iki yıl sonra bu sınavı kazanabilirsin. **(Tariz)**
- O kadar zekisin ki sınıfın sonuncusu oldun. **(Tariz)**
- Güzel bir şey söylüyormuş gibi görünüp alttan olumsuz laf göndermedir.

Benzetme İstiare

Benzetme bir şeyin başka bir şeye benzetilmesidir. İstiare de bir şeyin bir şeye benzetilmesidir.
Farkı şudur;
Eğer cümlede birbirine benzetilen varlıkların ikisi de bulunuyorsa buna benzetme denir. Sadece bir tane bulunuyorsa istiare denir.

- Taş gibi çocuk. **(Benzetme)**
- Taşsın **(İstiare)**
- Kim bu cennet vatanın **(Benzetme)** uğruna olmaz ki feda.
- Cennetimsin, Meleğimsin, Bebeğimsin. **(İstiare)**
- Bir hilal uğruna ya rab ne güneşler batıyor. **(İstiare)**
- Odamın hayaletisin **(İstiare)** sessizliğine aşığım.

Güzel Adlandırma

Kötü tüyler ürperten olayların güzel bir şekilde söylenmesidir.

- Cin → üç harfli
- Öldü → vefat etti
- Tabut → imamın kayığı
- Kefen → yakasız gömlek
- Baykuş → güzel kuş
- Kel → tarama özürlü

Kişileştirme

İnsandan doğaya aktarma insana ait bir özelliğin doğada bulunan cansız bir varlığa aktarılmasıdır.

- Kalemim ve ben gece boyu ağladık.
- Bu saatte bir ben uyanıktım bir de serseri kaldırımlar.
- Kordonda bulunan çay bahçeleri balık lokantalarını avutuyordu.

Mübalağa

(Abartma)

- Bir of çeksem karşıki dağlar yıkılır.
- Seni dünyalar kadar çok seviyorum.
- Önay Hoca o kadar yakışıklı ki gözlerimi alamıyorum.

Dolaylama

- Kıbrıs → yavru vatan
- Kömür → kara elmas
- İzmir → Ege'nin incisi
- Konya → tahıl ambarı
- Sinema → beyaz perde
- TV → aptal kutusu
- Turizm → bacasız sanayi

- Ad aktarması isimler hariç tek kelime ile yapılırken, dolaylama her zaman iki kelime ile yazılır.

- Yılmaz Güney → Çirkin kral (Dolaylama)
- Zeki Müren → Sanat Güneşi (Dolaylama)

- Bir hilal uğruna ya Rab ! (Bayrak - Ad aktarması)

Deyim Aktarmaları

1. İnsandan doğaya aktarma; (Kişileştirme)

(Çiçekler başını eğdi.)

2. Doğadan insana aktarma;

▶ Doğadaki bir varlığın özelliğini insana aktarılmasıdır.

- Pişkin hareketleri beni delirtti.
- Olgun tavırları beni etkiledi.

3. Doğadan doğaya aktarma;

▶ Doğadaki bir varlığın özelliğini doğadaki başka bir varlığa aktarılmasıdır.

- Bir aslan miyav dedi minik fare kükredi.
- Rüzgâr kanat çırpıyordu yeryüzüne.

4. Duyular arası aktarma;

▶ Beş duyumuzdan birinin özelliğinin diğerine aktarılmasıdır.

- Acı bir koku var içeride. (Tatma → koku)
- Keskin bir bakış attı bana. (Dokunma → görme)

YARGI YAYINEVİ

İkilemeler

- Koşa koşa ---- (Aynı sözcüklerin tekrarı)
- Eğri büğrü ---- (Biri anlamlı biri anlamsız)
- Eciş bücüş ---- (Her ikisi de anlamsız)
- Aşağı yukarı ---- (Zıt anlamlı sözcükler)
- Vah vah ---- (Ünlemlerle oluşmuştur)
- Boy pos ---- (Biri anlamlı biri anlamsız)
- Eş dost ---- (Eş anlamlı sözcüklerle)
- Şırıl şırıl ---- (Yansıma sözcükler)

▶ Aşağıdaki ikilemelerden hangisi tek başına cümlede kullanılmaz ?

- Her ikiside anlamsız olan ikileme işaretidir.
- Ivır zıvır
- Eciş Bücüş

Deyimler

▶ Deyimler her olaya göre farklılık gösteren sözcük gruplarıdır.

- Aker'in bu hâlini görünce

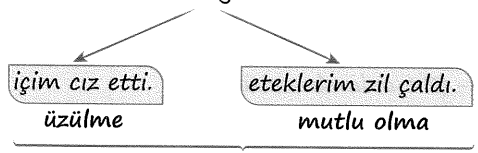

Duygulara göre değişiklik gösterirler cümle içinde yer alan bir unsurdur.

Atasözleri

▶ Geniş zamanlıdır. Cümleye göre değişmez. Atasözleri kendisi bir cümledir.

- Ayağını yorganına göre uzat.
  (Öğüt verir.)

Vecize (Özdeyiş)

▶ Söyleyeni belli olan sözlerdir.

- Zor diyorsun. Zor olacak ki imtihan olsun. (Mevlana)
- İnsan gövdesi kadar değil, yüreği kadar yer kaplar bu hayatta. (Yaşar Kemal)
- En değerli şey hayatın içinde ben kalabilmektir. (Aker Kartal)

YARGI YAYINEVİ

Soru Tipleri

1. Altı çizili bir söz verip parçaya kattığı anlamı mutlaka sorulur. Mesela 2014'te "telefon kulübesinde halay çekmek" ya da 2016'da "sözün balını bulmak" gibi ifadelerin parçaya kattığı anlamı sormuştur. Bu sözleri okuyup cevap vermek yerine parçayı okumalısın. Artık ÖSYM cevabı söz öbeğine değil parçanın geneline yaymaktadır.
2. Parçada boşluk verir ve bizden boşluğa veya boşluklara uygun sözcükleri getirmemiz istenir. Bu soru tipini de çözerken sadece boşluğunun olduğu yere değil parçaya bakmalısın genelinde aynı alanda olan veya eş anlamlı kelimeleri bulmalısın. Cevabı sana verecektir.

NOT

Videoda soru üzerinden anlatım var mutlaka bakın derim.

Çıkmış Sorular

1. Bir edebiyatçı, şiir yazmayı telefon kulübesinde halay çekmeye benzetmiş. Gerçekten de bir romancınınkine nazaran şairin işi çok daha zordur.

Bu parçada geçen "telefon kulübesinde halay çekmek" sözüyle, şiirin anlatılmak istenen yönü aşağıdakilerden hangisidir? (KPSS 2014)

A) Roman yazmaya tercih edildiği
B) Az sözcükle çok şey anlatmayı gerektirdiği
C) Dış dünyadan soyutlanmayı sağladığı
D) Diğer türlerden daha üstün görüldüğü
E) Farklı alanlarla etkileşim içinde olduğu

CEVAP: B

2. Boru döşemek mütevazı bir iş olduğu için üstün bir tesisatçılığı hor gören, fikir üretimi yüce bir faaliyet olduğu için bayağı bir felsefeyi hoş gören toplumlarda ne iyi tesisatçılık olur ne de iyi felsefe. Seçkinliği, çıktılarda aramak yerine girdilere sabitleyen böyle toplumların boruları da teorileri de su koyuverir.

Bu parçada altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir? (KPSS 2019)

A) Ortaya çıkan sonucun niteliğinden çok, mesleğin ve kişinin statüsünü önceleyen
B) Farklı işlerin, farklı oranlarda zaman ve enerji gerektirdiğini görmezden gelen
C) Bir faaliyetin gerçekleşmesi için gereken iş gücünü her şeyden önemli gören
D) Üretilen işin kalitesinden ziyade yarattığı etkinin büyüklüğüne odaklanan
E) İşin gerektirdiği çabayı değil, sonunda alınan takdir ve beğeniyi ön planda tutan

CEVAP: A

YARGI YAYINEVİ

3. Yazmaya başladığım acemilik günlerimde en önemli amacım, uygun sözcükleri seçip seçemediğimi anlamaktı. Dile dökülmek üzere içimde kabaran şeyler, yazının yüksek duvarına tırmanarak onu aşmak, diğer tarafa geçmek ve ötekilere ulaşmak amacını taşısa da bunu başarmak kolay değildi benim için.

Bu parçanın yazarı altı çizili sözle aşağıdakilerden hangisini anlatmak istemiştir? (KPSS 2015)

A) Sözcükleriyle anlatmak istediklerini belirli kalıplar içinde vermekten kurtulmaya çalıştığını

B) Duygu ve düşüncelerinin en iyi biçimde anlaşılmasını sağlayacak sözcükleri bulmak istediğini

C) İlk yazıları ile mümkün olduğu kadar çok sayıda ve nitelikli okura ulaşmayı amaçladığını

D) Farklı amaçlarla yazmış olsa da yazdıklarının her zaman kendi istediği şekilde anlaşılıp yorumlanmadığını

E) Kullandığı biçimleri döneminin beklentilerine uygun hâle getirmeyi hedefl ediğini

CEVAP: B

YARGI YAYINEVİ

4. İnsanın sadece olumlu özellikleriyle kendini kabullenmesinden daha trajik bir şey yoktur. Trajiktir çünkü çevrenin de farkında olmadan desteklediği bu öz kabul; insanın potansiyeli önünde bir engel, daha iyi bir insana dönüşmek için gerekli olan motivasyonun mutlak yitimidir. Böyle insanların yazgısı narsisistik bir patinajdır. Her günü kendini seyretmekle geçiren, her zerresine ve her tavrına hayran yaşayan bir insanın kendini geliştirmek için bir nedeni olmasa gerek.

Bu parçada altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir? (KPSS 2020)

A) İnsanların daha fazla kişiyi kendine hayran bırakmak için çabalaması

B) Olumlu yönlerine odaklanan kişilerin kendini kanıtlamaya çalışması

C) Öz sevgisi yüksek insanların yerinde saymamak için gayret göstermesi

D) Kendini aşırı beğenen kişilerin gerçeklikle bağının giderek zayıflaması

E) Mükemmel olduğuna inanan insanların yenilik ve değişimden uzaklaşması

CEVAP: E

5. Söz oyunlarından uzak bir şiiri vardır şairin. Onun içtenliği yalınlığa götürür şiirini, yalınlığı da çarpıcılığa. Konuşur gibi şiir söylemek her babayiğidin harcı değildir. Sözün balını bulup çıkarmak, gerçek şairin işidir. Böylece o, hemen her şiirinde gerçek bir şair olmayı başarmıştır.

Bu parçadaki altı çizili ifade ile anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir? (KPSS 2016)

A) Yeni kelimeler kullanarak farklı bir etki yaratmak
B) Kurduğu şiir diliyle güçlü bir deyişe ulaşmak
C) Söylemek istediğini okura eksiksiz yansıtmak
D) İç karartıcı imgelerden her zaman uzak durmak
E) Semboller yerine sözcüğün ilk anlamını kullanmak

CEVAP: B

6. Edebî türler arasında denemeleri okumaya öncelik veririm. Onlar benim en yakın arkadaşlarımdır. Kravat takmaz, ütülü pantolon giymezler. Teklifsizlerdir, resmiyetten nefret ederler. Bir dostun yakınlığına sığınırlar. Tanıdıkları bir kez daha anımsatır, tanımadıklarınızla tanıştırarak hiç gitmediğiniz yeni ufukları önünüze sererler.

Bu parçada altı çizili ifadeyle deneme türü ile ilgili anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir? (KPSS-2022)

A) Kişisel görüşlerin yaygınlaşabilmesini kolaylaştırması
B) Görüşlerin ispatlanabilirliğinin ikinci plana atılması
C) Gerçeklerin farklı görülebilmesine imkân tanıması
D) Düşünceleri özgürce aktarma serbestliğini sağlaması
E) Gelişigüzel bir üslubun kullanılmasına öncelik tanıması

CEVAP: D

YARGI YAYINEVİ

7. Dâhi olarak bilinen ve kabul edilen dünyadaki birçok kimsenin hayat hikâyesi incelendiğinde birtakım basit deneyimlerin bile onların performanslarına ne kadar önemli katkı sağladığı görülecektir. Örneğin Albert Einstein bu deneyimi, beş yaşında iken babasının ona hediye ettiği basit bir manyetik pusula sonucunda yaşamış ve bu kristalleştirici deneyim onun uyuyan dehasını harekete geçirmiştir.

Bu parçada altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir? (KPSS-2023)

A) Bir bireyin yetenek ve potansiyellerinin gelişiminde dönüm noktası sayılabilecek yaşantılar
B) Bireyin bakış açısını şekillendiren ve küçük yaşta edinilen ayırt edici farkındalıklar
C) Doğuştan gelen ve sonrasında birey tarafından eğitimle geliştirilen birtakım yetiler
D) Bireyin öz yeterliklerini ortaya çıkarmasını sağlayan kendi eğitim hayatındaki tecrübeler
E) Farkında olunmadan gündelik yaşantıdaki tecrübelerle birlikte şekillenen bireysel özellikler

CEVAP: A

Cümlede Anlam

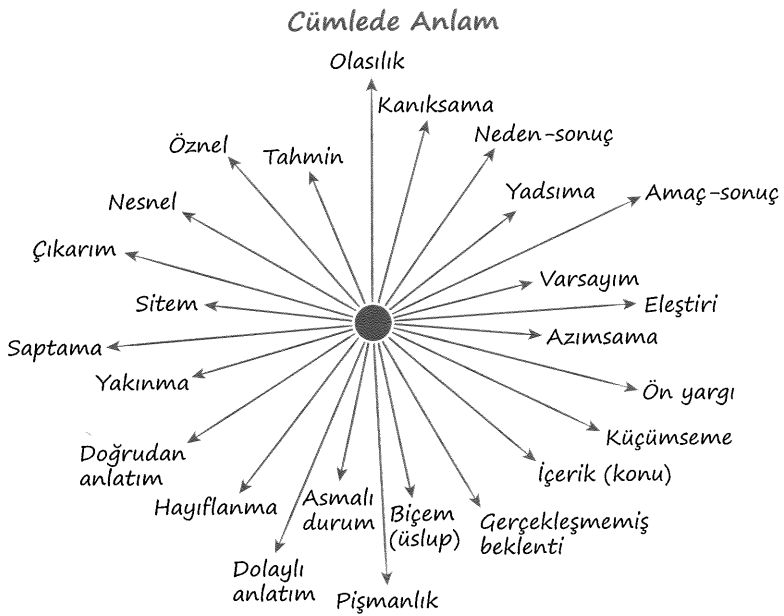

▶ Sitem; Birinden rahatsızlık duyup yine aynı kişiye iletmektir.

▶ Yakınma; Birinden rahatsız olup bunu bir başkasına iletmektir.

▶ Hayıflanma; İnsanın kendi kendine yaptığı keşkelerdir.

- Mesela ben Furkan'ın bir hareketinden rahatsız oldum.

! Bunu Furkan'ın yüzüne karşı söyledim. Bu sitem cümlesi olur.

- Furkan seni çok aradım ama bana dönmedin bir daha seni aramayacağım. (Sitem)

! Bunu başka birine anlattım. Bu yakınma olur.

- Emrullah Furkan'ı kaç kez aradım ama cevap vermedi. Onu bir daha aramam. (Yakınma)
- Bir türlü tutumlu olmayı öğrenemedim keşke öğrensem. (Hayıflanma)

NOT

Hayıflanmak da pişmanlık da keşkelenmektir. Farkı ise;

- Keşke onu dinleseydim. → Yapmadım. Hayıflanırım.
- Keşke onu dinlemeseydim. → Eylemi yaptım. Yaptığın şeyden pişman olurum.

▶ Kanıksama; Hayatta istemediğimiz olaylar vardır. İstemediğin olaya zamanla alışırsın. Veya kötü bir olaya duya duya göre göre alışırsın. Buna kanıksama denir.

YARGI YAYINEVİ

- Trafik kazaları yine can aldı.
  (Kanıksama)
- Televizyon izlerken uyumuşum.
  (Kanıksama)

▶ Yadsıma; İnkâr etmektir.

- Sen biriyle mi mesajlaşıyorsun? - Hayır
- Neymiş nazarım değiyormuş, neymiş kem gözlüymüşüm, külliyen yalan.
- Hayır saçmalama asla öyle bir şey yok.

▶ Öznel; Herkese göre değişebilen, kanıtlanamayan cümlelerdir.

▶ Nesnel; Herkese göre değişmeyen, kanıtlanabilir cümlelerdir.

- Fenerbahçe Türkiye'nin en büyük takımıdır. (Öznel)
- Aker Hoca 6 sezon amatör, 1 sezon profesyonel olarak 3. ligde sol bek olarak oynamıştır. (Nesnel)

---- **kanıtlanabilirlik açısından farklı bir anlam vardır?**
ya da
---- **kesinlik bakımından diğerlerinden farklıdır?**
diye sorar.

! Cümlede; geçen civarında, dolayında, yakınında kelimeleri varsa kesinlik yoktur.

▶ **Olasılık;** Olabilir de olmayabilir de anlamı vardır.

- Yağmur yağabilir. **(Olasılık)**

▶ Tahmin; Hava kapalı yağmur yağabilir. (Tahmin)
Elde somut bir şey varsa tahmindir. Olasılıktan farkı budur.

▶ Varsayım; Olmamış bir durumu kısa bir süreliğine de olsa olmuş gibi düşünmektir.

-varsayalım ki

-diyelim ki

-tut ki

-farz et ki

- Diyelim ki sayısal loto sana çıktı.
  (Varsayım)

▶ Küçümseme; Nitel anlamlı cümlelerdir.

- O kadar beceriksiz ki yanımda çalışamaz.

▶ Azımsama; Nicel anlamlı cümlelerdir.

- Bana verdiği maaş çocuğa harçlık diye verilmez.
  → Sayı ile söylenebilir.

▶ Gerçekleşmemiş beklenti;

▶ Bir şeyin, bir durumun gerçek olmasını beklersin ve gerçekleşmez. İşte bu hayal kırıklığıdır.

- Bugün toplantıya Hasan'ın da geleceğini düşünüyordum.

- ALES'i kazanacağımı düşünmüştüm.
- Kötü günler gelir çocuk,
- Çok kötü günler gelir,
- Hayal kırıklığı yaşarız çocuk
- Ama ne yüreğimizden sevgiyi
- Ne de sol cebimizde umudu
- Eksik etmeyiz...

▶ Neden - Sonuç;

- Kafa dinleyemediğim için Ünye'ye geldim.

▶ Amaç - Sonuç;

için sözcüğü yerine amacıyla sözcüğünü getir öyle oku. Amacıyla gelebiliyorsa amaç, gelemiyorsa neden cümlesidir.

- Kafa dinlemek için Ünye'ye geldim.
  Gerçekleşmiş Amacıyla Gerçekleşmiş

Cümlenin her iki tarafı da gerçekleşmemiş ise bu neden cümlesidir.
Tek taraf gerçekleşmiş ise amaç cümlesidir.

▶ Koşul (şart) cümlesi;

-se
-sa → Erken gelirsen dışarı çıkarız.

üzere → Arabamı yarın vermek üzere alabilirsin.

YARGI YAYINEVİ

▶ Doğrudan Anlatım;

Dedi sözcüğü vardır. - Alıntı söz vardır.

- Aker "FB iyi oynuyor" diye bağırdı.
  Alıntı söz

▶ Dolaylı Anlatım;

Söyledi kelimesi vardır. (Alıntı söz yoktur.)

- Aker FB'nin iyi oynadığını söyledi.

▶ İçerik Konu;

Cümleye "Ne anlatıyor ?" sorusu sorulur.

- Orhan veli çocukluk özlemini dile getirmiştir.

▶ Üslup (Biçem);

Cümleye "Nasıl anlatıyor ?"

- Orhan Veli sokak ağzını edebiyatımıza sokan ilk şairdir.

- Sade dil
- Süslü anlatım
- Yoğun anlatım
- Sokak dili
- İçten söyleyişi

Üslup cümlesi ararken anahtar sözcüklerdir.

- Hem üslup hem içerik;

Orhan Veli çocukluk özlemini sokak ağzıyla dile getirmiştir.

▶ Eleştiri; Bir kişiyi ya da bir eseri olumlu veya olumsuz yönlerini ortaya koymaktır.

Yani eleştiri olumlu da olumsuz da olabilir.

- Yazar konu seçimindeki başarısını üslupta yakalayamamıştır.
  Olumlu Olumsuz

▶ **Ön yargı;** Gelecekle ilgili ya da bir duruma bir kişiye karşı olumsuz veya olumlu tavırla yaklaşmak, başlamaktır.

- Onun hangi kitabını alırsanız alın özensizlikle karşılacaksınız.
- Onun hangi kitabını alırsanız aynı güzelliği göreceksiniz.

▶ **Öz eleştiri;** Kendine yaptığın eleştiridir.

- Mesleki açıdan çalışkanlığımı çok beğenirim anca en ufak kötü bir yoruma çok üzüldüğüm doğrudur.

▶ **Saptama;** Deneyler, araştırmalar ve veriler sonucunda ortaya çıkan sayısal bireydir. Nesneldir.

▶ **Çıkarım;** Kendine pay çıkarmak özneldir.

- Çok fazla ağrı kesici içmek bağımlılık yapar. (Saptama)
- Arabanın aküsü bittiğinde çalışmaz. (Saptama)
- Aker Hoca bir kitabı altı ayda bitirmiş.
- Demek ki çok özenmiş.
- Demek ki hiç uğraşmamış.

} Kendince çıkardığın yargılar çıkarımdır.

YARGI YAYINEVİ

Kesin Yargı

2013 → "Venüs **ve** Dünya, Güneş sisteminde birbirine ... **en çok** benzeyen gezenlerdir."

- Güneş sisteminde Venüs ve Dünya dışında birbirine benzeyen başka gezenler vardır.

Yorumlu kesin yargı

Cevap: Birbirine benzeyen başka gezegenler de vardır.

! Bağlaç veya edat varsa yuvarlak içine al. Cevap bağlaçtan veya edattan çıkar.

- Dayımın Ankara'daki evine gittim.

Yorumsuz kesin yargı → İlk önce cümlede edat veya bağlaç var mı ona bak. Yoksa bu yorumsuz kesin yargıdır.

Cevap: Dayımın kendine ait evi vardır.

Cümle Oluşturma

I. kalmasına neden olmuştur.
V. elinde yapılagelen
III. onun birkaç temsilcisinin
II. üzerinde çalışmalar yapılamaması
IV. bir tür olarak

▶ Yüklemi bul ve sona yaz.

- Şundan sonra kesin şu gelir dediğiniz yeri alıp ikili lego şeklinde yaz.

III - V

- Kalanları değerlendir.

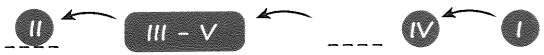

Kararsız kalırsan şıklardan git.

Cümlede Vurgu

Fiil cümlesinde; vurgu yüklemden bir önceki sözcüktedir.

- Bu saati, bana babalar gününde kardeşim almıştı.
  Özne
- Bu saati, kardeşim bana babalar gününde almıştı.
  Zarf tümleci

▶ İsim cümlesinde; Vurgu daima yüklemdir.

- Bu romanın yazarı Oğuz Atay'dır.
  Yüklem

▶ Koşul (şart) cümlesinde; Vurgu şart ekindedir.

- Çok çalışırsan bu sınavı kazanırsın.

▶ Soru cümlesinde; Soru anlamı taşıyan kelime vurgudur.

- O, Emrah'ı ne zaman gördü?
  Zarf tümleci
- O, Emrah'ı nerede görmüş ?
  Dolaylı tümleç

YARGI YAYINEVİ

NOT

Bunu Aker mi yaptı?

Eğer cümlede soru edatı varsa vurgu soru edatından bir önceki sözcüktedir.

Paragrafta Anlam

Paragrafın Anlam Yönü

1. Paragrafın Konusu

- Parçada verilmek isteneni alıcıya iletmek için üzerinde durulan her şey konudur.
- Bir metni oluşturan paragrafların her biri metnin ana konusunu destekleyen konular işler. Yani metin içinde ana konuyu destekleyen bir konu değiştiğinde yeni bir paragraf oluşur.

Aker Hoca Uyarıyor

- Parçada en çok tekrar edilen sözcük, paragrafın konusunu tespit ederken bize ipucu verir.
- Konu tespitinde bulunurken parçaya "Anlatılan nedir?" sorusunu yöneltebiliriz.
- Parça içinde tek bir cümleye bakılarak konu tespiti yapılmamalıdır, bu bizi hataya sürükler.

Örnek:

1920'lerin Türkiye'sinde, şeker üretecek bir tek fabrika yoktu. İklim şartları şeker pancarı üretimine elverişli olan Türkiye, şekerini Rusya'dan, Orta Avrupa'dan getirirdi. Bugün, Türk köylüsü şeker pancarı üretiminde, dönüm başına sağlanan verim bakımından dünyanın en ileri ülkeleri düzeyine erişebilmiştir; bugün ülkemizde yalnız şeker pancarı ve şeker değil bir şeker fabrikasını kurabilmek için gerekli olan makine ve cihazlar da üretilmektedir.

- Paragrafı okuduğumuzda konunun "Türkiye'de şeker pancarı üretiminin gelişimi." olduğunu çıkarabiliriz.

2. Paragrafta Ana Fikir (Ana Düşünce)

- Aynı konuyu işleyen cümlelerin toplanmasıyla oluşan parçanın okuruna iletmek istediği temel düşünceye ana fikir denir.
- Ana düşünce parçanın yazılış amacıdır. Metnin tamamı okunduğunda akılda kalan ileti bize ana fikri verir.

Aker Hoca Uyarıyor

- Paragrafın ana düşüncesi, en genel yargıdır.
- Paragrafta yer alan tüm cümleler aynı ana fikir etrafında toplanır.
- Ana fikir tek bir cümle ile ifade edilir.
- Ana fikir okuyan herkesin ortak düşüncesidir.

YARGI YAYINEVİ

Bu Bölümden Nasıl Soru Gelir?

ÖRNEK

(I) Metallerin iyonlama enerjileri düşük, elektron verme eğilimleri yüksektir. (II) Bir metalin tepkime verme yeteneği (aktifliği) elektron verme eğilimi ile ölçülür. (III) Kolay elektron veren metal daha aktiftir. (IV) Bir ametalin aktifliği ise ne kadar kolay elektron aldığının bir ölçüsüdür. (V) Periyodik cetvelde bir grup içinde yukarıdan aşağı doğru ametallik özelliği artar. (VI) Periyodik cetvelde 1A, 2A ve 3A grubu elementleri (H, B hariç ve B grubu elementleri) metaldir.

Yukarıdaki parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf hangi cümleyle başlar?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

CEVAP: D

Örnek:

Hürriyet ve istiklâl benim karakterimdir. Ben milletimin en büyük ve ecdadımın en kıymetli mirası olan istiklâl aşkı ile dolu bir adamım. Çocukluğumdan bugüne kadar ailevi, hususi ve resmî hayatımın her safhasına yakından vâkıf olanlarca bu aşkım malumdur. Bence bir millette şerefin, haysiyetin, namusun ve insanlığın vücut ve bekâ bulabilmesi mutlaka o milletin hürriyet ve istiklâline sahip olmasıyla kâimdir. Ben şahsen bu saydığım vasıflara çok ehemmiyet veririm. Ve bu vasıfların kendimde mevcut olduğunu iddia edebilmek için milletimin de aynı vasıfları taşımasını esas şart bilirim. Ben yaşayabilmek için mutlaka müstakil bir milletin evladı kalmalıyım.

Bu sebeple millî istiklâl bence bir hayat meselesidir.

(M. Kemal)

23 Nisan 1921

▶ Paragrafın bize vermek istediği mesaj: "İstiklâl; milletin bazı vasıflara sahip olabilmesi ve bu sahipliğin bâki olabilmesi için önemlidir".

YARGI YAYINEVİ

DİKKAT ET

▶ Paragrafta konu karşımıza "Paragrafta anlatılmak istenen ne?" sorusuyla gelmektedir.

▶ Paragrafta ana düşünce ise "Paragrafta asıl anlatılmak istenen ne?" sorusuyla gelmektedir.

3. Paragrafta Yardımcı Düşünceler

▶ Ana fikrin okura iletilmesini sağlayan, parça içindeki diğer mesajların hepsi yardımcı düşüncedir.

▶ Yardımcı düşüncelerin hepsi ana fikri desteklemelidir ve kesinlikle ana fikir ile çelişki içinde olmamalıdır.

▶ Yardımcı düşünce; ana fikir gibi parçanın tamamını kapsamaz, ana düşüncenin hangi çerçeve içinde oluşacağını belirler.

Tanıyalım

- Yardımcı düşünceyle ilgili karşımıza gelebilecek soru çeşitleri şunlardır:
  - Yargıların hangisi çıkarılamaz?
  - Yargıların hangisine değinilmemiştir?
  - Yargıların hangisine ulaşılamaz?
  - Yargıların hangisine yer verilmemiştir?
  - Yargıların hangisi söylenemez?

Örnek:

Laiklik alanında gerçekleştirilen en önemli inkılaplardan biri, 1926 yılında İsviçre Medeni Kanunu'na dayanan Türk Medeni Kanunu'nun kabulüdür. Böylece, başka İslam ülkelerinde laikleşmeye karşı en çok direnç gösteren ve bugün de büyük ölçüde şeriata dayanan özel hukuk alanında da, şer'i kuralların yerini tamamıyla laik kurallar almıştır. Bunu, Batı'dan diğer temel kanunların alınması izlemiştir.

- Paragrafı dikkatle okuduğumuzda;

(ulaşılır) → Türk Medeni Kanunu, İsviçre Medeni Kanunu'na dayanmaktadır.

(ulaşılır) → Türk Medeni Kanunu'ndan önce şer'i kurallar kullanılmaktaydı.

(ulaşılır) → Batı ülkelerinden sadece Medeni Kanun alınmamıştır.

(ulaşılır) → Medeni Kanun'un kabulü laikleşme yolunda bir adım olmuştur.

(ulaşılamaz) → 1926 yılında Batı'dan sadece Medeni Kanun alınmıştır.

Bu Bölümden Nasıl Soru Gelir?

ÖRNEK

Aşağıdaki cümlelerden hangisi bir paragrafın giriş cümlesi olamaz?

A) Tatar Türkleri destan kelimesine karşılık olarak "destan" ve "epas" terimlerini kullanırlar.

B) Namık Kemal klasik trajedinin kuraları için de aynısını söylemiştir.

C) Zafername, Ziya Paşa tarafından bütün valiliklere ve eyaletlere postalanmıştır.

D) 19. yy. Osmanlı Devleti'nde değişim ihtiyacının hissedildiği devirdir.

E) Köprülü Paşa, ahlak güzelliğinin en güzel meziyet olduğunu söylerdi.

CEVAP: B

4. Paragrafın Başlığı

- Parçanın tamamını kapsayan ve parçayı özetler nitelikte olan, parçanın konusunu ve ana fikrini bize yansıtan sözcük ya da sözcük gruplarıdır.
- Başlık metin okunduktan sonra daha da anlam kazanır. Ancak okurun metni okumadan önce ilgi çekici nitelikte olması gerekir.

Örnek:

Gözümde bir damla su deniz olup taşıyor, çöllerde kalmış gibi yanıyorum; bütün gemicilerin ruhu bende yaşıyor, başımdaki gökleri bir deniz sanıyorum. Nasıl yaşayacağım, ey deniz, senden uzak? Yanıp sönüyor gibi gözlerimde fenerin. Ey deniz! Şöyle bir gün daha sana bakabilecek miyim?

▶ Parçayı okuduğumuzda en uygun başlık olarak "Deniz Hasreti" diyebiliriz.

Paragrafta Soru

▶ Bu tarz sorular paragrafın konusu ile ilgilidir. Paragrafta bir soruya cevap veya bir konunun açıklaması niteliği taşır.

Örnek:

Müzik evrenseldir. Hangi dilde olursa olsun dinleyicilerine vermek istediği duyguyu kolayca aktarır. Müzik için din, dil, ırk fark etmez. O herkese söylenir. Tüm insan alemini ilgilendiren acıları, aşkı, özlemi vb. işler ezgilerinde. İnsanlar da ayrım yapmaz bu yüzden konu müzik olunca. Bütün kötü duygular yok olur. Çünkü hangi dilde hangi müziği dinlerlerse dinlesinler aynı duyguyu hissedeceklerini bilirler.

▶ Paragrafı okuduğumuzda "Kendi diliniz dışındaki dillerde de müzik dinler misiniz?" sorusuna cevap niteliğinde söylemiş olduğunu çıkarabiliriz.

YARGI YAYINEVİ

PARAGRAFIN YAPI YÖNÜ

Paragrafın Bölümleri

Giriş Bölümü

Paragrafın giriş bölümü genellikle tek cümleden oluşur. Giriş cümleleri bize paragrafta ne anlatılacağını yani paragrafın konusunu verir.

Bu Bölümden Nasıl Soru Gelir?

ÖRNEK

I. Zalimler padişahın sonsuz kudretine dayanarak, ondan istifade ederek zülmü icra ederler.

II. Çünkü zulümden ne zaman şikâyet etseler birtakım mercilere dilekçelerle müracaat etseler, cevabını alamaz üstelik hakaret görürler.

III. Böylelikle zihinlerine zamanla korkaklık ve zayıflık yerleşir.

IV. Mazlumlar da bu zulüm altında eğilirler, sonuçta ahlakları bozulur.

V. Mustafa Fazıl Paşa halkı ikiye ayırır: Zalimler ve mazlumlar.

Yukarıdaki numaralanmış cümlelerden bir paragraf oluşturulmak istense cümleler nasıl sıralanmalıdır?

A) V - IV - III - II - I B) V - III - IV - I - II

C) I - IV - II - III - V D) I - V - IV - II - III

E) V - I - IV - II - III

CEVAP: E

Aker Hoca Uyarıyor

▶ Giriş cümlelerinin başında;

- bu sebeple
- ama
- fakat
- çünkü
- ise
- de
- buna karşı
- bundan dolayı... gibi bağlayıcı yer almaz.

Örnek:

- Bu olaydan sonra romanın satışlarında artış görüldü.
- Çünkü kimse toplantıya gelememiştir.
- Fakat kitabı bitirebilmem için zamanım azalıyor.
- Bunlar bize verilen değerin göstergesidir.

▶ "Bu cümlelere baktığımızda bir paragrafın giriş cümlesi olamayacağını görüyoruz."

YARGI YAYINEVİ

Gelişme Bölümü

▶ Giriş bölümünde bahsedilen konunun tüm ayrıntılarıyla işlendiği bölümdür. Örneklendirme, açıklama, tanık gösterme... gibi birçok teknikten yararlanılır. Konuyu ve ana fikri destekleyen yardımcı düşünceler bu bölümde yer alır.

Aker Hoca Uyarıyor

- ama
- fakat
- çünkü
- bu nedenle
- bundan dolayı... gibi bağlayıcı ifadeler bu bölümde yer alır.

Sonuç Bölümü

▶ Giriş bölümünde verilen konunun, gelişme bölümünde tüm ayrıntılarıyla anlatılarak sonuca bağlanıp özetlendiği bölümdür.

Aker Hoca Uyarıyor

▶ sonuç olarak
▶ özetle
▶ kısaca... gibi bağlayıcı ifadeler yer alabilir.

Paragraf Oluşturma

▶ *Bu soru tarzında paragrafı oluşturan cümlelerin ya hepsinin ya da iki tanesinin yeri değiştirilip bizden bu karışıklıkları gidermemiz istenir. Yani yeri değiştirilen cümlelerde paragrafı yeniden anlamlı bir bütün oluşturacak şekilde sıralamamız istenir.*

DİKKAT ET

▶ *Paragraf oluşturmayla ilgili karşımıza gelebilecek soru kalıpları şunlardır:*

- *Numaralamış cümlelerin anlamlı bir paragraf oluşturacak şekilde sıralanışı aşağıdakilerden hangisidir?*
- *Yukarıdaki numaralanmış cümlelerin anlamlı bir bütün oluşturabilmesi için hangileri yer değiştirmelidir?*
- *Yukarıdaki numaralandırılmış cümleler anlamlı bir bütün oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi son cümle olur?*
- *Yukarıdaki numaralandırılmış cümleler anlamlı bir bütün oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan ikinci (üçüncü, beşinci...) olur?*

YARGI YAYINEVİ

Bu Bölümden Nasıl Soru Gelir?

ÖRNEK

Aşk ve tabiat Cenap'ın şiirlerinin başlıca temalarıdır. Aşk teması, içerik bakımından ondan değişik şekiller gösterir. Kadınların büyük önem arz ettiği bu aşk bazen çok hissi hatta romantik bazen de çok maddidir.

Yukarıdaki paragrafın anlam akışına göre sonucuna hangi cümle getirilmelidir?

A) *Tabiat şiirleri ise iç alemle dış alemin başarılı bir kompozisyonudur.*
B) *Tabiat şiirlerinde ise tabiatla insan iç içe yerleştirilmiştir.*
C) *Bu aşk duygusundan hareketle onun kadınları bazen idealize edilmiş bazen de obje olarak görülmüştür.*
D) *Tanzimat şiirinde ilk olarak Hamit'te görülen bu aşk - tabiat ikilemi ilk defa onun şiiriyle başarıya ulaşmıştır.*
E) *Tabiat şiirlerinde de kadını yer yer görmek mümkündür.*

CEVAP: C

Örnek:

I. Sürekli aynı şeylerden yakınırdı.
II. Her sabah erkenden kalkıp dükkânını açardı.
III. Hep temkinliydi insanlara karşı sanki kırk yıldır tanımıyormuş gibi hiçbirini.
IV. Ahşap sandalyesini kapısının önüne koyar, Çaycı İsmail'in getirdiği tavşankanı çayı yudumlardı.
V. Ağrıyan dizinden, hayatın pahalılığından, güneşin fazla ısıtmasından...

Cümleleri dikkatli okuduğumuzda doğru sıralanışın "II - IV - III - I ve V" olması gerektiğini görürüz.

Aker Hoca Uyarıyor

- Öncelikle sıralanmış cümleleri okuyup neyden bahsedildiği belirlenmeye çalışılmalıdır.
- Eğer bir olay yazısı ise olayın gerçekleşme sırası, bir düşünce yazısı ise düşüncenin mantıksal sıralanması belirlenmelidir.
- Bunları yaparken ilk olarak giriş cümlesini bulmalıyız.
- Bu soru tarzlarında verilen seçeneklerden gidilerek de cevaba ulaşılabilir.

Paragraf Tamamlama

- Bu soru tarzında paragrafı oluşturan bölümlerin herhangi birinde verilen boşluğun paragrafın anlam bütünlüğünü bozmayacak bir şekilde cümle getirilmesiyle paragrafın tamamlanması istenir.
- Boşluğa getirilecek cümle konuya uygun olmalı ve ana fikri desteklemelidir.

YARGI YAYINEVİ

Örnek:

Sevgisiz büyümek ve böyle büyütüldüğün için kendi büyüttüğün çocuğa da bunu yaşatmak... Günümüzde boşanmanın artması sebebiyle bu durum sıklıkla yaşanır oldu. Çoğu çocuk, anne ve babasını tanımadan büyüyor. Bu durum çocukların hem okul hayatlarını hem de sosyal hayatlarını etkiliyor. Bu yüzden...

Bu parça anlam akışına göre aşağıdakilerden hangisiyle devam ettirilebilir?

A) anne ve babalar boşanma kararı aldığında bir kez daha düşünmelidir.

B) aile büyükleri olayı çözmeye çalışmalıdır.

C) çocuklar bu süreçte psikolojik destek almalıdır.

D) çocuklarda oluşabilecek hayal kırıklıkları normal görülmelidir.

E) okul rehber öğretmeni ile görüşmelidir.

Çözüm:

"Paragrafı dikkatle okuduğumuzda "Anne ve babalar boşanma kararı aldığında bir kez daha düşünmelidir." ifadesi ile devam ettirebileceğini söyleyebiliriz."

CEVAP: A

Bu Bölümden Nasıl Soru Gelir?

ÖRNEK

(I) Halk edebiyatının en önemli yazılı kaynaklarından biri cönklerdir. (II) Cönkler her ne kadar klasik Türk edebiyatının tezkireleri gibi düzenli ve sistemli olmasa da büyük önem taşır. (III) Bugün halk kültürünü incelemeye çalışırlar, cönklerden yola çıkarak halk şiirini değerlendirmeye çalışmaktadırlar. (IV) Cönkler deri kaplı, aşağıdan yukarı doğru açılan defterleridir. (V) Eski dönemlerdeki çalışmalarda da varlığı çok keşfedilmeyen cönklerin bu dönemdeki çalışmalarla önemi gün yüzüne çıkmıştır.

Yukarıda numaralandırılmış cümlelerden hangisi paragrafın anlamını bozmaktadır?

A) V B) IV C) III D) II E) I

CEVAP: B

Tanıyalım

- Cümlelerin yapısal özellikleri doğrultusunda eklenecek cümleye karar verilmelidir. Yani edilgen çatıyla kurulmuş cümlelerin içerisine etken çatılı bir cümleyi eklemek doğru olmaz.
- Diğer bir açıdan bakarsak üçüncü tekil şahıs anlatım ile oluşturulmuş paragrafta birinci tekil şahıs anlatımı barındıran cümle eklemek doğru olmaz.

YARGI YAYINEVİ

Paragrafın Akışını Bozan Cümle

- Daha önce de söylediğimiz gibi paragrafı oluşturan cümlelerin konu bütünlüğü içinde ve ana fikri destekler nitelikte olmalıdır.
- Paragraf içindeki bir cümle konuyu farklı bir boyutta ele alıyorsa paragrafın konusuyla hiçbir ilgisi yoksa ve ana fikri bir yardımcı düşünce olarak desteklemiyorsa akışı bozan cümle olarak karşımıza çıkar.

Örnek:

(I) Hendek, çok küçük bir bölümü Karadeniz Bölgesi daha büyük bölümü ise Marmara Bölgesi sınırları içinde kalan, idari olarak Sakarya iline bağlı bir ilçedir. (II) 1907 yılında belediye olan Hendek, 1926 yılında Kocaeli iline bağlı bir ilçe olarak yapılanmıştır. (III) Hendek doğal güzellikleriyle eşsiz bir cennettir. (IV) 1954 yılında Adapazarı olmak üzere oluşturulmuş ve Sakarya iline dâhil edilmiştir. (V) Hendek ilçesi bir belde, yirmi mahalle ve yetmiş köyden oluşmaktadır.

Bu parçada numaralandırılmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

Çözüm:

"Parçayı dikkatli okuduğumuzda III numaralı cümlenin anlatımın akışını bozduğunu görüyoruz." Paragrafın I, II, IV ve V numaralı cümlelerinde Hendek'in siyasi sınırları ile ilgili bilgi verilirken III numaralı cümlede Hendek'in doğal güzelliklerinden bahsedilmiştir.

CEVAP: C

Paragrafı İkiye Bölme

- Bir metnin bütününü oluşturan paragraflar metnin ana konusunu farklı açılardan ele alır. Metni paragraflara bölmenin sebebi ana konuyu yine ana konudan kopmadan farklı anlatım teknik ve biçimleriyle işlemektir.
- Metni oluşturan paragraflar aynı şehre giden farklı yollar gibidir. Yani hepsi okura aynı ana fikri iletmek için yazılmıştır.

Aker Hoca Uyarıyor

- Konusu sebzeler olan bir metinde domatesle biberin aynı paragrafta değil farklı paragraflarda işlenmesi gerekir. Ortak nokta ikisinin de sebze olmasıdır. Ama yetişme iklimleri bulundurduğu vitaminler, bunlardan yapılan yemekler vb. farklılık taşıdığından ayrı paragraflarda işlenmesi gerekir.
- Yani paragrafı ikiye bölme örnekte de anlattığımız gibi metin içindeki konu değişimleridir.

YARGI YAYINEVİ

Bu Bölümden Nasıl Soru Gelir?

ÖRNEK

(I) ABD'de teknoloji sitesi The verge FBI'ın son üç yılda 430 bin göz irisi tarama verisi topladığını ortaya çıkardı. (II) The verge sitesinin belgelerine göre 2016'nın başından bu yana sadece Kaliforniya'da her gün ortalama 189 kişinin göz irisi verisi toplandı. (III) FBI pilot uygulamayla göz irisi taraması için en iyi yöntemi geliştirmeyi amaçlıyor. (IV) Her bir tarama verisi gözün renkli kısmının belli bir bölümünün detaylı görüntüsünden oluşuyor. (V) Bu veriler gözaltına alınan insanların gözleri taranarak oluşturuldu.

Yukarıdaki paragrafın anlamı bir bütün oluşturabilmesi için hangi cümleler yer değiştirmelidir?

A) I - II B) II - IV C) III - IV

D) III - V E) IV - V

CEVAP: D

Örnek:

(I) Bağımlılıktan bahsedildiğinde çoğunlukla akıllara alkol, sigara kullanmak gelir. (II) Günümüzde özellikle teknolojinin de ilerlemesiyle her yaştan insanın, özellikle de çocukların cep telefonlarına, bilgisayarlara ulaşımı daha kolaylaştı. (III) Artık her çocuğun bir cep telefonu olmasa da mutlaka her evde bir bilgisayar bulunuyor. (IV) Bunların sık kullanılması ne yazık ki çocuklar da bağımlılığa yol açabiliyor. (V) Çocuklar, yetişkinler bu bağımlılığının farkında olmuyor bile. (VI) Onlara göre bu bir bağımlılık değil eğlenceli vakit geçirme.

Yukarıdaki numaralandırılmış cümlelerle paragraf iki bölüme ayrılmak istense ikinci paragraf kaç numaralı cümleyle başlar?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

Çözüm:

Paragrafı dikkatli okuduğumuzda III numaralı cümle ile teknoloji aletlerinin yaygınlaştığı ve devamında insanlarda bağımlılığa neden olduğu dile getirilmiştir. İkinci paragraf III numaralı cümle ile başlamaktadır.

CEVAP: B

Paragrafın Anlatım Yönü

Anlatım Teknikleri

Betimleme (Betimleyici Anlatım)

- Varlıkların gözümüzde veya zihnimizde canlanacak şekilde, resim çizer gibi anlatılmasına betimleyici anlatım denir.
- Betimlemede gözlem ön plandadır.
- Sözcüklerle tasvir etme söz konusudur.
- Bu anlatım biçimi ile oluşturulan paragraflarda niteleyici sözcükler bulunmaktadır.

Örnek:

Ellili yaşlarda gösteriyordu. Uzun boylu ve zayıftı; kirden sertleşmiş saçları yer yer ağarmışsa da hâlâ sarıydı. Sakalı göz altlarına kadar uzanmıştı, gürdü, en son ne zaman tıraş olduğunu Allah bilirdi. Üzerinde yıllardır çıkarılmamış gibi görünen, rengini kaybetmiş bir kazak; altında ise yırtık bir kot pantolon var. Aklarında suya bırakılan kırmızı mürekkep gibi sık ve kırmızı şeritler bulunan gözleri maviydi.

Çözüm:

Paragrafta bir insanın fiziki özellikleri tasvir edilmiştir. Betimleyici anlatım yapılırken yorum da katılmıştır.

Öyküleme (Öyküleyici) Anlatım

- Bir olayın aktarıldığı paragrafta bulunan anlatım biçimidir.
- Öyküleyici anlatım diğer bir deyişle hikâye etmedir. Yani kişi, yer, zaman gibi unsurlarla bir olayı anlatmaktır.
- Öyküleyici anlatımda hareketlilik söz konusudur.

Örnek:

Toplantıya geç kalmıştım. Hemen arabama atladım. Arabayı çok hızlı kullanıyordum. Önümdeki araç ani fren yapınca ona arkadan çarptım. Tabi ben toplantıya yetişemeyecektim.

- Parçada görüyoruz ki bir kişinin yaşadığı olayı aktarma söz konusudur. Parçada öyküleyici anlatım söz konusudur.

YARGI YAYINEVİ

Bu Bölümden Nasıl Soru Gelir?

ÖRNEK

(I) Tolman, öğrenmeyi; çevreyi keşfetmek süreci olarak ele almıştır. (II) Tolman'a göre davranış bir amaca yöneliktir ve davranış amaç doğrultusunda çevre koşullarına göre şekil alır. (III) Öğrenme çevreyi keşfetme ve anlamlı hâle getirme sürecidir. (IV) Tolman öğrenmede bilişsel süreçleri ilk defa ele alan bilim adamıdır. (V) Tolman organizmayı araştırmış bazı olayların belirli başka olaylara yol açtığını veya bir işaretin organizmayı diğer bir işarete götürdüğünü anlamıştır.

Yukarıdaki paragrafta numaralandırılmış cümlelerden hangisi çıkarılırsa paragrafın anlam akışında bozulma olmaz?

A) I B) II C) III D) IV E) V

CEVAP: D

YARGI YAYINEVİ

Açıklama (Açıklayıcı Anlatım)

- Bilgi veren veya bilgi vermek amacı ile yazılan paragrafların anlatım biçimidir.
- Amaç okuyucuya bilgi vermektir.
- Açıklayıcı anlatım öğreticidir.
- Açıklayıcı anlatımda dil sade kullanılır ve nesneldir.
- Sözcükler genellikle gerçek anlamlarında kullanılır.

Örnek:

İskender Pala, İslami-gelenekçi söylemi benimsemiştir. Akademisyenlik ve yazarlığı bir arada yürüten yazar, divan edebiyatının halk arasında sevilmesi ve anlaşılması için klasik şiirden ilham alan makaleler, denemeler ve gazete yazıları yazmıştır. "Divan şiirini sevdiren adam" olarak tanınır. "Babil'de Ölüm İstanbul'da Aşk" romanında Fuzuli'yi, "Şah ve Sultan" romanında Yavuz Sultan Şah İsmail'in mücadelesini, "Od" romanında Yunus Emre'yi, "Efsane" romanında ise Barbaros Hayrettin Paşa'yı ele almıştır.

Çözüm:

Paragrafı okuduğumuzda "İskender Pala" okuyucuya tanıtılmış, sanatçının eserleri ile ilgili bilgiler verilmiştir. Paragrafın genelinde öğretici ögeler fazla bulunmaktadır. Bu şekilde oluşturulan paragraflarda açıklayıcı anlatım hâkimdir.

Tartışma (Tartışmacı Anlatım)

- Yazarın kendi düşüncelerini dile getirip okuyucunun düşüncelerine katılmasını ve okuyucuyu kendi doğrularına inandırmaya çalıştığı anlatım biçimidir.
- Tartışmacı anlatımda konuşma havası vardır ve özneldir.
- Yazar kendi düşüncesini kanıtlamak için alıntı yapma, tanık gösterme, örneklendirme... gibi yardımcı unsurlardan yararlanır.
- Yazar okuyucuya soru sorarak soruya dahil etmek, düşüncesini onaylatmak ister.

Örnek:

Bazı edebiyatçılar anlaşılması zor bir Türkçe ile eserlerini yazıyorlar. Bu da yetmiyormuş gibi, yeni bir tarz ortaya koyduklarını söyleyerek eleştirmenlerce hoş görmelerini de istiyorlar. Ama bu, onları eleştirilmekten kurtaramaz. Çünkü bizim istediğimiz; duygu ve düşüncelerini sade, anlaşılır, düzgün bir dille yazmalarıdır. Sizce de öyle değil mi? Her insan ana dilini hatasız, açık biçimde kullanabilmelidir bence.

Çözüm:

Yazar parçada öncelikle "dili alaşılmaz kullanan edebiyatçılar" diye başlayarak eleştirdiği düşünceyi vermektedir. Yeni bir tarz ortaya koyduklarını söyleyen edebiyatçıları haksız bulmaktadır. Yazar, her insanın ana dilini hatasız ve açık biçimde kullanması gerektiğini savunmaktadır. Soru sorarak düşüncesini okuyucuya onaylatmak isteyen yazar konuşma üslubu kullanmıştır. İşte böyle paragraflarda ise hâkim olan tartışmacı anlatımdır.

YARGI YAYINEVİ

Bu Bölümden Nasıl Soru Gelir?

ÖRNEK

I. Objeye ilişkin çevresel uyarıcılar değişse de obje aynı şekilde algılanır.

II. Sonuç olarak obje anlam olarak zihnimizde aynı kalır.

III. Bir objenin değişik koşullarda aynı biçimde görülmesine, algılanmasına algısal değişmezlik denir.

IV. Bu durum, beynin dışarıdan gelen duygusal bilgiyi daha anlamlı hâle getirmek için organize ettiğini göstermektedir.

V. Temelde üç tür algı değişmezliğinden söz edilir; büyüklük değişmezliği, renk ve parlaklık değişmezliği.

Yukarıdaki cümlelerde anlamlı bir paragraf oluşturulursa hangisi baştan üçüncü olur?

A) I B) II C) III D) IV E) V

CEVAP: A

Düşünceyi Geliştirme Yolları

Tanımlama

- Nesne ve kavramları benzerlerinden ayıran özelliklerin bildirildiği cümlelerdir.
- "Nedir?" ve "Kimdir?" sorularını sorarak tanım cümlelerini bulabiliriz.
- Genellikle açıklayıcı ve tartışmacı anlatımda yararlanılan bir düşünceyi geliştirme yoludur.
  - Hikâye, yaşanmış veya yaşanması mümkün bir olayın anlatıldığı edebî türdür.
  - "Hikâye nedir?" sorusunu sorduğumuzda cevabını rahatlıkla alabiliyoruz. Hikâyenin özelliği hakkında bilgi verilmiş ve tanımı yapılmıştır.

Karşılaştırma

- Birden fazla kavramın veya varlığın arasındaki farklılıkları ya da benzerlikleri ortaya koymaya karşılaştırma denir.
- Daha, en, göre, gibi... sözcükler karşılaştırmayı bulurken bize anahtar sözcükler olabilirler.
- Tartışmacı ve açıklayıcı anlatım biçimlerinde kullanılan bir düşünceyi geliştirme yoludur.
  - Hikâye ve roman yaşanmış ya da yaşanabilecek olayın anlatıldığı edebî türlerdir. Ancak hikâyede tek bir olay varken romanda olaylar zinciri vardır. Hikâyede kişi sayısı azdır. Fakat romanda kişi sayısı hikâyeye göre sayıca daha fazladır.
  - Parçada hikâye ve romanın benzer özelliğinden bahsedip daha sonra hikâye ve romanın arasındaki farklar sıralanarak karşılaştırma yapılmaktadır.

YARGI YAYINEVİ

Benzetme

- Nitelik yönünden zayıf olan varlığın; güçlü olan varlığın özellikleriyle anlatılmasıdır.
- Benzetmenin dört temel ögesi vardır:

1. Kendisine Benzetilen
2. Benzeyen
3. Benzetme Yönü
4. Benzetme Edatı

Cümlede benzetmenin dört temel ögesinin bulunmasına gerek yoktur. Sadece kendisine benzetilen ve benzeyen unsurlarının bulunması yeterli olacaktır.

- Aslan (Kendisine Benzetilen) *gibi* (Benzetme Edatı) *güçlü* (Benzetme Yönü) çocuk. (Benzeyen)
  - Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki fedâ?
  - "Vatan cennete benzetilmiştir."

Örneklendirme

- Öne sürülen düşüncenin anlaşılır ve akılda kalıcılığını sağlamak amacıyla düşüncenin somutlaştırılmasıdır.
  - Deneme, kanıtlama amacı güdülmeden sohbet havasında yazılan edebî türdür. Dünyada Montaigne biz de ise Nurullah Ataç bu edebî türün temsilcileridir.

- Parçada deneme türünün iki önemli ismi örnek gösterilmiştir.

Bu Bölümden Nasıl Soru Gelir?

ÖRNEK

...Edmurd Coulding'in yönettiği filmin başrollerinde Greta Corba, Jatın Barymore, Joan Cmawford gibi isimler bulunmaktadır. Berlin'ndeki çok lüks bir otelde kırk sekiz saat içinde geçen olayların anlatıldığı "Büyük Otel", Greta Gorba sayesinde çok büyük iş yapmıştır. 1945 ve 1969 yıllarında ilk defa sinemaya aktarılan film MGM stüdyolarında çekilmiştir.

Yukarıdaki paragrafta boş bırakılan yere düşüncenin akışına göre hangi cümle getirilemez?

A) Büyük Otel filmi Vicki Baum'un romanından uyarlanmış bir filmdir.

B) Büyük Otel filmi 1929'da yazılan "Oteldeki İnsanlar" romanından sinemaya aktarılmıştır.

C) 1932 yılında yapılan Oscar töreninin gözdesi Greta Gorba'ydı.

D) Büyük Otel, 1992 yılında en iyi film dalında Oscar almıştır.

E) 1932'nin en iyi filmi bir romandan uyarlanmıştır.

CEVAP: C

YARGI YAYINEVİ

Tanık Gösterme

- Öne sürülen düşüncenin doğruluğunu okuyucuya kabul ettirmek amacıyla toplum tarafından kabul görmüş kişilerin sözlerinden yararlanmaktadır.
- Yazar önce kendi düşüncesini öne sürer. Sonra bu düşüncesini kanıtlamak için, o alandaki tanınmış bir kişiden söz eder ve onun sözüne yer verir.
  - Sınav kaygısı, hayat mücadelesi, geçim derdi gibi bahanelerle uzun gibi görünen kısacık bir ömrü tüketiyoruz. Yarını düşünerek bugünümüzü yaşayamıyoruz. Hayatın, çevremizin farkına varamıyoruz. Oysa Can Yücel: "Farkında olmalı insan." diyerek sesleniyor, aslında bizlere.
  - Yazar, düşüncelerini dile getirdikten sonra Can Yücel ve onun sözünü kullanarak anlatımını güçlendirmiştir. Tanık gösterme yöntemini kullanmıştır.

Alıntı Yapma

- Parçada anlatımı güçlendirmek için tanınmış birinin sözünü kullanmaktır.
  - Hayatta başarılı olmak için çabalarız. Var olma mücadelesi veririz. İnsan var olduğu sürece başarıyı ister ve hedefler. Başarılı oldukça var olacağını düşünür. Ve hayatta yer edineceğini hisseder. Kısaca: "Olmak ya da olmamak işte bütün mesele bu." sözü yeter bence her şeyi anlatmaya.
  - Yazar düşüncesini dile getirmiş ve tanınmış birinin sözünü kullanarak anlatımını güçlendirmiştir.

Aker Hoca Uyarıyor

Örneklendirme, tanık gösterme ve alıntı yapma birbirine çok karıştırılır.

- Örneklendirmede sadece isim vardır.
- Tanık göstermede hem isim vardır hem de o ismin söylediği söz vardır.
- Alıntı yapmada ise isim yoktur. Sadece söz vardır.

Örneklendirme (Sadece isim vardır.)
Tanık gösterme (isim + söz)
Alıntı yapma (Sadece söz vardır.)

DİKKAT ET

- Tanık göstermenin içinde alıntı yapma bulunmaktadır.

Sayısal Verilerden Yararlanma

- Öne sürülen düşünceyi kanıtlamak için sayılar ve istatistiksel verilerden yararlanmaktır.
  - Dünya'nın 4/3'ü sularla kaplıdır.
    (sayısal veri)

YARGI YAYINEVİ

NOT

Sayıp Dökme; Yapılan bir işi ve belli bir zaman diliminde gerçekleşen olayların ardı ardına sıralanmasıdır.

- Sabah kalktım, lavobaya gittim, elimi yüzümü yıkadım, kahvaltımı yaptım, evden çıktım...

Bu Bölümden Nasıl Soru Gelir?

ÖRNEK

(I) Büyük bir aşkın büyük kahramanı: Kral VIII.Edward (II) Galler Prensi Edward, Amerikalı dul bir kadın olan Wallis Warfield Simpsa'la evleneceğini açıklayınca, kralla Anglikan Kilisesi ve özellikle muhafazakar hükûmetle arası açılmıştır. (III) Kral Edward'dan sonra da yerine IV. George çıkmıştır. (IV) Edward, hükûmetle arasında çıkan anlaşmazlıklara son vermek amacıyla tahtını terk etmeye karar vermiştir. (V) Bu kararı İngiliz halkına radyodan: "Bana inanınız ki İngiltere Kralı olmak gibi ağır bir sorumluluğu kaldırmam, sevdiğim kadın olmadan mümkün değildir." cümlesiyle duyurmuştur.

Yukarıdaki paragrafta numaralandırılmış cümlelerden hangisi akışı bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

CEVAP: C

Anlatım Özellikleri

Doğallık

- Duygu ve düşüncelerin yapmacık anlatımdan uzak, dil ve üslubun ise özentisiz olmasıdır.
- Anlatımın günlük hayattaki gibi olmasıdır.

Duruluk

- Cümlede aynı anlama gelen iki sözcüğün bulunması duruluğa aykırıdır. Aynı anlama gelen iki sözcüğün cümlede bulunmaması gerekir.
- Sanki bize geliyor gibiydi.

(Aynı anlama gelen iki sözcük birlikte kullanıldığı için cümle duru değildir.)

Tanıyalım

- Cümlede aynı anlama gelen iki sözcük birlikte kullanılırsa duruluğu bozar.
- Aynı zamanda duru olmayan cümleler gereksiz sözcük kullanımından kaynaklanan anlatım bozukluğu cümleleridir.

Açıklık

- Parçadaki düşüncenin belirsizlikten arındırılmasıdır.
- Yazıda, farklı anlaşılabilecek veya çelişkiye neden olacak ifadelere yer verilmemesidir.

YARGI YAYINEVİ

Akıcılık

- Yazının okunurken söylenişi zor kelimelerin kullanılmamasıdır.
- Birbiri ardına sıralanan cümlelerin rahatça okunmasıdır.

Özgünlük

- Anlatımda kendine has olmak ve hiçbir anlatıma benzememektir.
- Alışılmışın dışına çıkarak farklı olmaktır.

Özlülük

- Anlatımda kısa bir cümle ile mesaj vermektir.
- Söylenen sözün altında mecazi bir düşünce yatar.

Yoğunluk

- Derin, yoruma açık, sıradan olmayan, sığ olmayan, yüzeysel olmayan anlatım, az sözle çok şey anlatmak ve her okunuşta yeni anlamlar bulunabilen anlatım şeklidir. Kısaca duygu ve düşünce zenginliğidir.

Kalıcılık

- Bir yazarın ya da bir eserin yalnızca bulunduğu devirde değil gelecekte de anılması ya da adından söz ettirmesidir.

Evrensellik

▶ Düşünceleri ve yazdıklarıyla tüm insanlığa seslenmeyi başarabilmektir.

Bu Bölümden Nasıl Soru Gelir?

ÖRNEK

Güçlü olan bir kültürün zayıf olan kültürü yutması ve o kültürün güçlü kültür içinde erimesi ve onun bir parçası hâline gelmesi şeklinde tanımlanabilir. Bu, kültürel emperyalizmin son basamağında da gerçekleşebilir. Zayıf kültürün bireyleri zamanla güçlü kültürün bireyleri hâline gelir ve yeni kültürü benimser, yaşar, savunur. Yani asimile olur.

Verilen paragraf aşağıdaki sorunlardan hangisine cevap olarak verilmiş olabilir?

A) Zayıf kültürler neden güçlü kültürlerden etkilenir?
B) Kültürel asimilasyon nedir?
C) Güçlü kültürler zayıf kültürleri nasıl etkiler?
D) Güçlü kültürler ile zayıf kültürler arasındaki farklar nelerdir?
E) Zayıf kültürler asimilasyona mecbur mudur?

CEVAP: B

YARGI YAYINEVİ

Anlatıcı Bakış Açıları

İlahi Bakış Açısı

▶ Bu bakış açısından anlatıcı olayların nereye varacağını, nasıl olacağını bilir. Ama en önemli özelliği kahramanın iç konuşmalarını ve düşüncelerini anlatıcı bilmektedir.

- Canan, elindeki kitapları sıranın üzerine bıraktı. Etrafına baktı ve koridora çıkarak arkadaşı Selen'e bakındı. Aklına; Mehmet, Beyza ve Canan'la dün geçirdiği güzel zamanlar geldi. O güzel zamanları Canan'la konuşup sohbet etmek istiyordu.
- İlahi bakış açısı ile yazılan bu parçada görüyoruz ki Canan'ın aklından geçen düşüncelerine de hâkimdir.

Kahraman Bakış Açısı

▶ Bu bakış açısında anlatıcı kahramanlardan biridir.

▶ Kahraman bakış açısında birinci kişi anlatımı söz konusudur.

- Sabah derse giderken yol kenarından yaşlı bir amca durdurdu beni. Onu arabama aldım. Yol boyunca sohbet etmeye başladık. Bana bende bir zamanlar senin gibi gençtim, deyince duraksadım ve bir gün ben de yaşlanacağım, diye düşündüm.
- Yazar yaşadığı anı kendi ağzıyla anlatmıştır. Olayı yaşayan kişinin anlattığı ve birinci kişi ağzı olan bu parça kahraman bakış açısıyla yazılmıştır.

Gözlemci Bakış Açısı

- Gözlemci bakış açısında olaylar kamera tarafsızlığıyla anlatılır.
- Gözlemci bakış açısında üçüncü kişi ağzından anlatım söz konusudur.
  - Kadın, sahildeki bankalardan birinde oturmuş etrafı seyrediyordu. Bir köpeğin ona doğru yaklaştığını fark etti. Köpek onunla oyun oynamak istiyordu. Kadın, kalkıp hızlı adımlarla yürümeye ve köpekten uzaklaşmaya başladı.
  - Yazar, parçada kadın ve köpeğin arasında geçen olayı gözlemlediği şekilde anlatmıştır. Anlatımında üçüncü kişi ağzı hâkim olan parça gözlemci bakış açısıyla yazılmıştır.

Anlatıcı Türleri

Birinci Kişi Ağzıyla Anlatım

- Anlatıcı, bizzat olayı yaşayan ve olayın içinde bulunan kişidir.
- "Ben" dili kullanılır.
  - Gece ateşle uyandım. Çok terlemiştim. Yatağımdan kalkıp mutfağa gittim. İlaçlarımın bulunduğu çekmeceyi açtım ve bulamadım. İlaçlarımı ararken çok ses çıkarmış olmalıyım ki annem uyanmıştı.
  - Yazar, olayı yaşamaktadır ve ben dilini kullamıştır.

Üçüncü Kişi Ağzıyla Anlatım

- Anlatıcı olayı gözlemleyen kişidir.
- "O" dilini kullanır.
  - Gece ateşin başında oturuyordu. Etraftan topladığı çalı çırpıyı ateşe atıyordu. Bir ara hırkasını giymek için eve girdi.
  - Yazar, gördüğünü anlatmaktadır. Olayın içinde değildir.

YARGI YAYINEVİ

Bu Bölümden Nasıl Soru Gelir?

ÖRNEK

(I) Formal eğitim, genel hatlarıyla iki ana kola ayrılır; örgün eğitim ve yaygın eğitim. (II) Örgün eğitim; okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim, yükseköğretim kademelerinden oluşan ve birbirini takip eden kademelerden örülü bir eğitim türüdür. (III) Okullarda verilen planlı ve sürekli eğitim faaliyetlerini kapsar. (IV) Amacı bir alanın düzenli ve sistematik bilgilerini aktarmaktadır. (V) Yaygın eğitim, örgün eğitim türüne hiç girmemiş, örgün eğitimin herhangi bir basamağında bulunan ya da basamaktan ayrılmış veya örgün eğitimini tamamlamış bireylere verilir. (IV) Bu bireylerin ilgi ve isteklerine göre verilen eğitim faaliyetlerini kapsar.

Yukarıdaki paragraf iki ayrı paragrafa ayrılırsa ikinci paragraf hangi cümleyle başlar?

A) I B) II C) III D) IV E) V

CEVAP: E

Aker Hoca'dan Taktikler

Paragraf Oluşturma - Paragrafta Yer Değiştirme

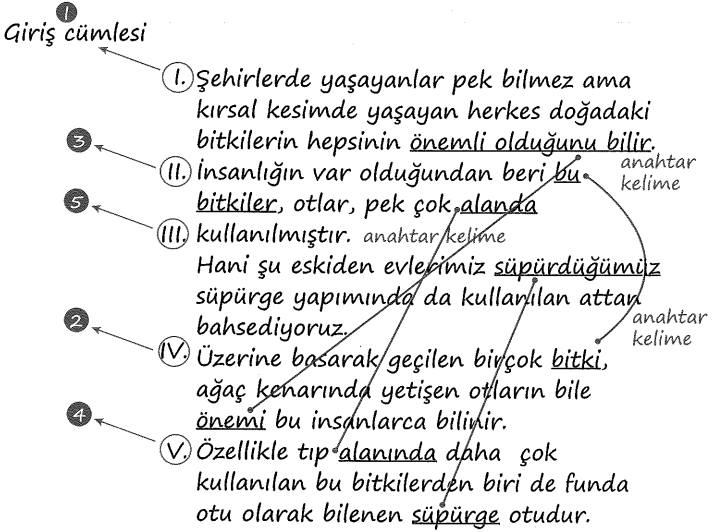

Bu soru kalıbında önce ilk cümle bulunur ve başında edat, bağlaç veya bağlayıcı bir ifade yer olmaz. Daha sonra cümlenin sonunda hangi kelime varsa bir sonraki cümle de aynı kelime olmalıdır. Bu yöntem bu soruları çözerken bize uygun olan tek yöntemdir.

➢ Paragraf videosunu aç ve orada birkaç örnek çözelim.

YARGI YAYINEVİ

Verilen cümle hangisinden önce, sonra veya hangisinin yerine gelir soru tipinde;

(I) Türkler Milli Mücadele konusunda hayranlık uyandıran bir irade ortaya koydular. (II) Bazı toplumlar gibi yapmacık ve bulunduğu yeri terk eden değil bulunduğu toprakları canı pahasına koruyan toplum olduklarını gösterdiler. (III) Bu da dünyanın onlara hayran kalmasının en temel nedenidir. (IV) Zamanla tepkilerini ve duygularını gösterme konusunda maharet kazanıp tüm Müslüman halkların savunucusu oldular. (V) Geçmiş dönemlerde olduğu gibi tarzlarını ve kendilerini ortaya koyan bir millet olduklarını ispatladılar.

Bu parçadaki cümlelerin hangisinden sonra düşüncenin akışına göre "Bu konudaki yeteneklerini göstermek için Çanakkale'yi, Malazgirt'i örnek gösterdiler." cümlesi getirilebilir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

Çözüm:

IV numaralı cümlede konu ve yetenek sözcüğünün eş anlamlısı maharet var. Ancak soruya inmeden şuna karar vermeliyiz. Bu cümle IV'ün olduğu yere mi, V'in olduğu yere yani IV'ün sonuna geleceğini buluyoruz. Neden bunu yaptık hangisinden sonra derse IV, hangisinden önce derse V, çünkü dördün sonuna geldi ve hangisinin yerine derse de V olacak cevabımız. Hemen bol soru güzel kardeşim.

Akışı bozan cümle soru tipi;

(I) Bukalemunların boyları dillerinin yaklaşık yarısı kadardır. (II) Bukalemunların dillerindeki selefon madde avlarını kendilerine çekme konusunda etkilidir. (III) Bukalemunların gözlerinin biri aşağıya bakarken biri yukarıya bakabilir. (IV) Bukalemunların adımları ağır ve iskelet yapıları da değişkendir. (V) Bukalemunlar genellikle ağaçların gölgelik yerlerinde uyumayı severler.

Bu parçada numaralandırılmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

Çözüm:

Akışı bozan cümlelerde parçanın konusu tamamen aynıdır. Burada olduğu gibi "Bukalemun" konusu Ama konu aynıyken konuya bakış açısı yani konunun farklı bir yönünün ele alındığı cümleyi aramalıyız. Mesela burada ise I, II, III, IV numaralı cümlelerle "Bukalemunların fiziki ve biyolojik özelliği"nden bahsederken V numaralı cümlede ise uyuduğu yerden bahsederek konunun farklı bir yönünü söylemiştir.

YARGI YAYINEVİ

Bir parça ikiye ayrılmak istenirse ikinci paragraf hangi cümleyle başlar sorusu:

Türk edebiyat tarihinde Çağatay edebiyatı, Harezm Türkçesinin devamı olan edebiyatın adıdır. (II) Bu isim Cengiz Han'ın ikinci oğlu Çağatay'ın ismine izafeten verilmiştir. (III) Başlangıçta bu isim, Çağatay Han'ın sülalesinin ve bu sülalenin kurduğu devletin adıydı. (IV) Daha sonra Maveraünnehir'deki Türkler ve Türkleşmiş göçebeler için kullanılmıştır. (V) Sonradan Cengiz Han'ın oğulları tarafından kurulan Çağatay, İlhanlı ve Altınordu devletlerinin merkezinde XIII. ve XV. yüzyıllarda gelişen ve Timurlar devrinde zengin bir edebiyat vücuda getiren Orta Asya edebî lehçesinin adı olarak da benimsenmiştir. (VI) Çağatay şairleri kendi lehçeleri için eski geleneğe bağlı olarak Türk dili ve Türkî gibi tabirleri kullandılar. (VII) Bu sahanın en büyük şairi Ali Şir Nevaî de Türk dili tabirini kullananlar arasındadır.

Bu soru kalıbında ÖSYM giriş cümlesini sorar. Yani bir parçanın ilk cümlesini bulurken ise başında edat bağlaç, bağlayıcı ifade olanları eliyoruz. Tıpkı, bu parçada olduğu gibi cevabı kolaylıkla bulabiliriz.

Anlatılmak istenen ve asıl anlatılmak istenen soru tipi;

Matematik benim günlük hayatta ne işime yarayacak diye sorarlar? Doğrusu matematikten böyle bir beklentiye girmemek gerekir. Çünkü bu konunun pragmatik bir sonuçları sizi tatmin etmez ve beklememek gerekir. Matematik bizim düşünce yetimizi geliştirir ve değiştirir. Peki değişirse ne olur. Hayata ve özellikle kendi hayatımıza bakış açımız değişir ve bu da bizim hayatımıza anlamlı bakmamızı sağlayan bir kazanç sayılır.

Bu parçada asıl anlatılmak istenen nedir?

Soruda asıl kelimesinin hep altı çizilidir. Çünkü bize parçanın sonundaki mesajı sorar ve anlatılmak istenen ise parçayı özetleyen seçeneği sorar. Bu kelimenin altının çizilme nedeni budur.

Çözüm:

ÖSYM A seçeneğine "Matematiğin günlük hayatta nasıl kullanılacağı daima sorgulanmıştır." deseydi belki atlayacaktık aman diyim bu parçanın özetidir yani anlatılmak istenenin cevabı olurdu.

B seçeneğinde ise "Matematiğin önemi hayata anlam katmamızı sağlamasıdır." deseydi cevap bu olacaktı. Çünkü bu parçanın sonundaki mesajdır.

YARGI YAYINEVİ

Çıkmış Sorular

1. I. Düşünmeye ayırdığımız zaman kontrolsüz bir şekilde arttıkça eylem alanımızı daraltır ve yapacağımız işleri farkında olmadan biriktirmeye başlarız.

II. İş hayatında öngöremediğimiz bir sorunla karşılaşmamak için her şeyi en ince ayrıntısına kadar düşünür, benzer konuları inceler, karşılaştırırız.

III. Kafamızı kaldırıp önümüzde tamamlanması gereken iş yığınını görünce bir anda ne yapacağımızı şaşırırız çünkü işleri sıraya koymak zorlaşmıştır.

IV. Belli bir düzen izlemeyi bırakıp biriken işleri ya son anda ya da gecikmeli olarak tamamlamaya başlarız ve işi teslim etmenin yarattığı kısa süreli rahatlamalarla avunuruz.

V. Erteleme, stres, sıkıntı, kısa süreli rahatlama şeklinde devam eden bu döngüde hem işe başlamak zorlaşır hem de ilk adımı atamamanın yarattığı stres, kişinin öz güvenini zedeler.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin anlamlı bir bütün oluşturabilmesi için hangilerinin birbiriyle yer değiştirmesi gerekir? (KPSS 2020)

A) I ve II B) I ve V C) II ve IV
D) III ve IV E) III ve V

CEVAP: A

2. I. Anadolu'nun tarih öncesindeki biyolojik çeşitliliğine yapacağımız yolculuğa başlıyoruz.
II. Burada yapılan kazılarda ayı, tilki, panter, yarasa, at gibi farklı türlere ait çok sayıda fosil ortaya çıkarılmış.
III. Yarımburgaz mağarası, tarih boyunca değişik zamanlarda hem insanlara hem de vahşi hayvanlara ev sahipliği yapmış.
IV. İlk olarak İstanbul'un Avrupa yakası sınırları içindeki Yarımburgaz mağarasındayız.
V. En çok da Avrupa'da geniş bir bölgede yaşamış ve soyu tükenmiş bir tür olan mağara ayısı fosiline rastlanmış.

Yukarıdaki numaralandırılmış cümlelerle anlamlı bir paragraf oluşturulmak istendiğinde hangilerinin yer değiştirmesi gerekir? (KPSS 2015)

A) I ile II B) I ile III C) II ile IV
D) III ile V E) IV ile V

CEVAP: C

YARGI YAYINEVİ

3. I. Bugünkü takım elbiselerin atası sayılabilecek ilk örnekler, Batı Avrupa'da XVII. yüzyılda görülmeye başlanır.
II. Rengârenk pahalı kumaşlardan dikilen, değerli taşlarla süslenen takım elbiseler özellikle soylu sınıfın tercihleri arasına girer.
III. Ancak giderek yaygınlaşan Protestanlık fikri ve pratikleri; bu müsrif giyime, rüküşlüğe ve canlı renklere karşı bir savaş açar.
IV. Dönemin gerçekliğiyle de uyumlu olan bu yeni tarz, farklı coğrafyalarda yaşayan Protestanları ve Katolikleri ortak zevkte buluşturur ve kalıcı bir etki yaratır.
V. Alçak gönüllülük ve tövbekârlığın simgesi olarak siyah, gri ve beyaz gibi ölçülü renklerin hâkim olduğu bir giyim modası, bu karşı çıkışın etkisiyle ortaya çıkar.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin anlamlı bir bütün oluşturabilmesi için hangilerinin birbiriyle yer değiştirmesi gerekir? (KPSS 2019)

A) I ve II B) I ve V C) II ve III
D) III ve IV E) IV ve V

CEVAP: E

4. (I) Yunanlılar insan vücudunu tasvir etme konusunda hayranlık uyandıran bir ölçü ortaya koydular. (II) Klasik Dönem heykeltıraşları insan vücudunu gerçekçi ve doğal görünüşüyle betimleme sanatını mükemmel hâle getirdiler. (III) Bu dönem heykelleri güzellik ve durağanlıklarıyla dikkat çekiyordu. (IV) Zamanla yüz ifadelerini ve duyguları gösterme konusunda maharet kazandılar ve ünlü insanların tanınabilir portrelerini yapmaya başladılar. (V) Arkaik Dönem'de ise basit, geleneksel tarzda ve Mısır sanatını taklit ederek heykellerini oluşturdular. (VI) Bu heykellerdeki figürler sol bacak önde, kollar iki yanda olmak üzere ayakta dimdik durur hâlde, yüzde de hafif bir tebessümle betimlendiler.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinden sonra düşüncenin akışına uygun olarak "Bu konudaki yeteneklerini göstermek için Tanrı figürleri ve spor etkinliğinde bulunan ünlü erkek figürlerini, özellikle gladyatörleri kullandılar." cümlesi getirilebilir? (KPSS 2017)

A) I B) II C) III D) IV E) V

CEVAP: D

YARGI YAYINEVİ

5. (I) Masallarda anlatılan geçmiş zaman kültürleri insanlığın çocukluk dönemi olarak algılanıyor ve "Masallar yalnızca çocuklar içindir." diye düşünülüyor. (II) Oysa bence, amacı gerçekleri topluma dolaylı olarak anlatmak olan masallar aynı zamanda büyükler içindir. (III) Çünkü masallar bir öykü anlatır ama öykünün neyi anlattığı ve niçin anlattığı konusunda bir açıklama yapmaz, yorumu okura bırakır. (IV) Çocukken dinlediğim masal kahramanlarının kendi ülkeleri dışında da yaşayabileceğini düşünemezdim. (V) O zamanlar masalların ait olduğu kültürü yalnızca dekor olarak kullandığını, aslında zamanlar ve sınırlar ötesi olduğunu bilmiyordum. (VI) Hangi ülkeye ait olursa olsun, anlatılanlarla hayatın özünü verdiğini yıllar sonra öğrenmiştim.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istenirse ikinci paragraf hangi cümleyle başlar? (KPSS 2017)

A) II B) III C) IV D) V E) VI

CEVAP: C

6. (I) Saydam cam içinde döne döne yükselen beyaz veya renkli helezonlarıyla göze çarpan çeşmibülbül, cam sanatının en özgün tekniklerinden biridir. (II) Osmanlı Türkçesinde "bülbülün gözü" anlamına gelen bu kelimeyi tercih edenler bülbülün gözündeki çizgilerden ilham almış olabilir. (III) İlk kez on altıncı yüzyılın birinci yansında Venedik'te geliştirilen bu teknik, on dokuzuncu yüzyılın başlarında Osmanlı topraklarına getirilmiş ve yüzyılın sonuna kadar Beykoz'daki cam atölyelerinde çeşmibülbül imal edilmeye devam edilmiştir. (IV) Çeşmibülbülün yapım süreci, ilk hazırlık aşamasından son biçimini alıncaya kadar, tam bir sanatçı duyarlılığı gerektiriyor. (V) Bir süre gözlerden kaybolan çeşmibülbülün yapımı 1960'lı yıllarda tekrar canlanmıştır.

Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır? (KPSS 2017)

A) I B) II C) III D) IV E) V

CEVAP: D

YARGI YAYINEVİ

7. Günümüzde pek çok insan; kendi mükemmelliğini ve benzersizliğini, yaptığı işin önemini ve zorluğunu abartmaya şevkle sarılmış bir reklam şirketi gibi davranıyor. Doğa mütevazıdır, insan ise kendini haykırır. Üstelik bunu asırlardır yapıyor. Sosyal medya hesapları üzerinden sürekli olarak "En güzel, en mutlu, en başarılı benim!" diyen çağımız insanının "öz propaganda hastalığı"na yeni yakalandığını düşünmek yanlış olur. Narcissus, sabah uyanır uyanmaz göle öz çekim yapmaya gideli binlerce yıl oluyor.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçada öne sürülen düşüncelerden biri <u>değildir</u>? (KPSS 2018)

A) Pek çok insan yaptığı en ufak işi bile abartarak etrafına sunmayı sever.

B) Çağın insanı yalnızlaştıkça kendi türünü sevmeye ve yüceltmeye yönelir.

C) Doğanın aksine çoğu insan, kendi değerini başkalarına duyurmaya yatkındır.

D) Bireyin kendine duyduğu hayranlık tarihsel olarak uzun bir geçmişe sahiptir.

E) İnsanların çoğu, kendilerinin ve yaşamlarının biricik olduğunu göstermek ister.

CEVAP: B

8 - 9. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

"Edebiyat benim ne işime yarayacak?" diye soranlara her zaman rastlanmıştır. Doğrusu edebiyattan hayatta karşılaşacağımız sorunlara çözüm getirmek gibi pragmatik sonuçlar beklememek gerekir. Çünkü konunun böyle bir pratikliğe tahammülü yoktur. Edebiyatın her şeyden önce bilincimizi değiştirdiğini söylemek bence yeterlidir. Fakat bunun arkasından, "Peki, bilincimiz değişince ne olacak?" gibi bir soru gelirse diyecek pek bir şey yoktur. Yine de cesaretimizi toplayarak söyleyelim: Bilincimiz değişirse hayata ve kendi hayatımıza müdahale edebilme yeteneği kazanmış oluruz. Bu da bir insanın bütün hayatına yetecek, biraz da artacak kadar anlam katmasını sağlayan bir kazanç sayılmalıdır.

8. Bu parçada asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir? (KPSS 2015)

A) Edebiyatın somut sonuçlar veren bir uğraş olduğunu düşünenler yanılmaktadır.

B) İnsanlar anlamakta zorlandıkları eserlerin faydasız olduğunu düşünür.

C) Edebiyatın günlük hayatta nasıl kullanılacağı daima sorgulanmıştır.

D) Edebiyatın önemi, bize yaşadıklarımızı kontrol edebilme gücü kazandırmasındadır.

E) Edebiyat düşüncelerimizi zenginleştirdiği için pratik çözümlerden daha üstündür.

CEVAP: D

YARGI YAYINEVİ

9. Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez? (KPSS 2015)

A) Tartışma havası içinde yazılmıştır.

B) Karşılaştırma yapılmıştır.

C) Sebep-sonuç ilişkisine yer verilmiştir.

D) Öznellik ağır basmaktadır.

E) Kişileştirmeye başvurulmuştur.

CEVAP: E

10. Eski evler, şimdiki apartmanlar gibi insanları doğadan ayırmazdı. Eve bahçeden geçilir, bahçeyi sulamak için bir kuyudan su çekilir, çiçekler bahçeden evlere girer, lavanta çiçekleri temizliği duyuran kokularını yataklara dökerdi. İnsanlar, ne tattıkları zevkleri değiştiren mevsimleri ne de sevdikleri hayvanları düşünmemezlik ederdi. Evin en rahat köşelerinde kediler uyuklardı.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerin hangisi yoktur? (KPSS 2019)

A) Karşılaştırma

B) Kişileştirme

C) Tanımlama

D) Öyküleme

E) Örneklendirme

CEVAP: C

Senin için hazırladığım mini anlam bilgisi testini çözelim!

Anlam Bilgisi Testi

1. Odanın kasvetli havası daha içeri adımımızı atar atmaz sarmıştı bizi. Tarihi eser sayılabilecek silahlar ve kılıçlar gri duvarlarda içimizi ürperten asaletle duruyordu. Odanın tam ortasında ahşap bir masa, üzerinde ise padişah tuğralarının bulunduğu bir tablo vardı.

Bu parçada hangi anlatım türü kullanılmıştır?

A) Karşılaştırma B) Açıklama
C) Betimleme D) Tanımlama
E) Tartışma

2. Kayalar arasındaki dik ve dar bir patikadan inince dereyle karşılaştık. Suyun kenarındaki dar yoldan taştan taşa atlayarak yürümeye başladık. Emine'ye yetişmek için güçlük çekiyordum. Boğaz gittikçe darlaşıyor, çam ağaçları boşluğa uzanıyordu. Kayanın beri tarafındaki yumuşak toprağı oyan sular derin bir havuz oluşturmuştu.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisine başvurulmuştur?

A) Öyküleme - Betimleme
B) Açıklama - Betimleme
C) Karşılaştırma - Öyküleme
D) Tanımlama - Açıklama
E) Karşılaştırma - Tanımlama

YARGI YAYINEVİ

3. Köyümdeki vahşi doğaya tutkunumdur köyümün sarp kayalıkları, derin vadiler ve balta girmemiş ormanları başka bir dünyayı andırır. Her gidişimde masmavi gökyüzünü, yemyeşil vadileri seyre dalarım. Hele derin vadiyi seyretmeye doymam. Çamların gizlediği şelalenin sunduğu konseri dinlemek en büyük zevkimdir. Bu yemyeşil ağaçlar, rengârenk çiçekler büyüleyicidir. Bunlar öncelikle doğanın birer parçasıysa sonra bir masal ülkesinin yeryüzüne taşınmış armağanıdır.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisine başvurulmamıştır?

A) Öznel ifadeler ve benzetmeye
B) İnsandan doğaya aktarma
C) Düş gücünden yararlanmaya
D) Görsel ve işitsel ögelere
E) Örnekleme ve alıntı yapmaya

4. (I) Baharın geldiği ağaçların çiçek açmasından belliydi. (II) Masmavi gökyüzü de bu gelişe sevinir gibiydi. (III) Koca bir mevsim toprağı altına alan ve köyü örten kar, dağların tepesine çekilmişti. (IV) Ayaz yoktu, yel de esmiyordu. (V) Yamaçlardaki tarlalarda çift süren köylüler vardı.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde farklı bir duyguya ait ayrıntı vardır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

5. Asıl olan, insanın içine çevirdiği bir aynaya yansıyanlara bakmayı bilmesidir. Cenap Şahabettin: "İnsan için en büyük kuvvet, kendisini olduğu gibi görebilmektir." diyor. Gerçekten bunu başarmak güçtür ancak bunu başaranlar, yaşamda hem kendilerini hem başkalarını mutlu ederler.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisine başvurulmuştur?

A) Tanık gösterme
B) Açıklama
C) Betimleme
D) Karşılaştırma
E) Benzetme

6. Bireye sırt çevirmeyen ama ondan çok topluma yönelen, eserlerinde toplumun gerçeklerini, halkın sorunlarını yansıtmaya çalışan bu yazarlar, genel olarak gerçekçilik çizgisine bağlanırlar ve geleneksel, klasik hikâye yapısına uyarlar.

Bu parçada yararlanılan anlatım biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Betimleme
B) Somutlama
C) Açıklama
D) Öyküleme
E) Tartışma

7. "Üstleri ağır kokulu Mersin ağaçlarıyla kaplı tepelerden sonra kayalar belirmeye başlar. Kayalarla birlikte çam ağaçları da başlar. Çamların birer billur parıltısındaki sakızları buralarda toprağa sızar. İlk çamlar geçildikten sonra, gene düzlüklere varılır. Bu düzlükler boz topraktır. Verimsiz, kıraç...

Bu parçanın niteliği ve anlatım biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Öznel - Tartışmacı anlatım
B) Nesnel - Açıklayıcı anlatım
C) Öznel - Açıklayıcı anlatım
D) Öznel - Betimleyici anlatım
E) Nesnel - Öyküleyici anlatım

8. Rönesans Çağı'nda eleştirmenin ölçüsü gereği, yazar, Yunan ve Latin yazarlarına ne kadar yakınlaşmışsa o derece başarılı sayılıyordu. Bugünün görüşü ise değişmez edebiyat kuralları diye bir şey tanımamaktadır. Eleştiri yapan için önce eser vardır, eser olmadıkça eleştiriden söz açılamaz.

Bu paragrafta aşağıdaki düşünceyi geliştirme yollarından hangisine başvurulmuştur?

A) Karşılaştırma
B) Tanımlama
C) Sayısal verilerden yararlanma
D) Örnekleme
E) Somutlama

YARGI YAYINEVİ

9. Boğulacak gibiyim. İçimi dolduran acı duman beni boğacak gibi. Hava almak için merdiven başına çıkıyor, rüzgârın yüzüme vuran dokunuşlarına kendimi bırakıyorum. Gökyüzünde ay, çatılarda ay ışığı var. Sokak lambaları daha sönmemiş, Aşağı mahallenin köpekleri hırsız kovalıyormuşçasına havlıyor. Bir horoz vakitsiz ötüyor.

Bu parçanın anlatımında hangi duyguya yer verilmemiştir?

A) Dokunma B) Görme C) İşitme
D) Koklama E) Tat alma

10. Hümanistlik ya da insancıl yaklaşım özellikleri klinik psikoloji alanında önemli etkileri görülen bir yaklaşımdır. Öncüsü olarak Cart Rogers (1902 - 1987) gösterilir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi ağır basmaktadır?

A) Betimleme B) Örnekleme
C) Açıklama D) Tartışma
E) Öyküleme

YARGI YAYINEVİ

11. Deneme yazarı, oldukça özneldir. Başka bir deyişle kendisini okuyuculardan gizlemek gereğini duymaz. İlgileriyle, beğenileriyle, kişisel görüşleriyle kendini sunar, okuyucuya.

Aşağıdaki cümlelerden hangisi, bu parçada belirtilen özelliği taşımaktadır?

A) Shakespeare'nin gerçekten büyük adam olduğunu, son günlerde anlamaya başladım.
B) İstanbul'un yoksul bir semtinde, bir çocuk bahçesi açıldı.
C) Geçenlerde, bir Alman ozanı gelmişti İstanbul'a.
D) Adamın biri, Manş Denizi'ni yüzerek geçmiş.
E) Yaşar Nabi Nayır'ı, Ankara'da Hâkimiyet-i Millîye gazetesinde çalışırken tanımıştık.

12. Yabancı ülkelerdeki kütüphanelerdeki imkânların bolluğu beni dehşete düşürdü, heyecanlandırdı. Oradaki üniversite kütüphanelerinin çoğunda bütün malzeme açık raflardadır. Bu kadar bol malzemenin araştırmacıları daha çok şey görmeye kışkırttığını söylemek lazım. Bizim kütüphanelerimizin, bugüne kadar eleştirdiğim çalışma yöntemini tekrar değerlendirmeye başladım. Depolarda gizlenen eserler belki de araştırmacılarımızın merak ve ilgilerini kısıtlamaktan başka bir işe yaramıyor.

Bu parçada yakınılan durum aşağıdakilerden hangisidir?

A) Araştırmacıların kütüphanelere karşı ilgisizliği
B) Yurt dışındaki kütüphanelerdeki kitap bolluğu
C) Türkiye'deki kütüphanelerin yetersizliği
D) Devletin bilim adamlarına imkân sağlamaması
E) Ülkemizdeki kütüphanelerin çalışma sistemi

13. Bir dilin daha önce kullanılmış, denenmiş, belirlenmiş imkânlarıyla yetinen sanatçılar, yeni ve özgün yaratımlara ulaşamazlar. Bu yaratımlara ulaşmak şöyle dursun, yaratma güçlerini de yitirirler. Zamanla düşünce ve duygu dünyaları yozlaşıp kalıplaşır. Bütün bunların sebebi hayata farklı bakabilseler de bunu farklı yansıtamamalarıdır. Oysa yazarlığını koruyan sanatçılar, dilin olanaklarını zenginleştirip geliştirenlerdir. Sanatçı olmanın ilk koşulu da budur, diyebiliriz.

Bu parçanın ana düşüncesi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Sanatçı, dünyayı ve gerçekliği diğer insanlardan farklı algılayan kişidir.
B) Hayal ve yorum gücü gelişmemiş kişiler sanatçılığa heveslenmemelidir.
C) Hayata farklı gözle bakabilen, umutlu sanatçılar yetiştirilmelidir.
D) Sanatçı olmak, özgün ve kalıcı eser vermek isteyen kişi, dilin sınılarını genişletmelidir.
E) Dilin çağrışımlarından, mecazlarından yararlanmak sanat adına yapılan büyük bir çabadır.

14. Toplumun gelişmesiyle edebiyat ve ahlak anlayışı değişiyor. Bugün artık eskimiş olan bizden önceki yazarlar, topluma, hayata yukardan, kendi fildişi kulelerinden bakıyorlardı. Hâlâ da öyleler. İnsanların arasına karışmıyorlar, topluma çok uzaktan, yüksekerden seslenerek onu eğitmek, düzeltmek, istiyorlar. Bizler ise o toplumun bir parçası olduğumuzu biliyoruz ve insanlarımızla birlikte aynı hayatı yaşamak, düzeltmek istiyoruz. Kendimizi onlardan soyutlamıyoruz.

Bu parçada eleştirilen tutum aşağıdakilerden hangisidir?

A) Geçmişteki yazarların toplumu değiştirmek istemeleri
B) Eski yazarların kendilerini toplumdan soyutlamaları
C) Toplumdaki gelişmelerin istenilenin aksi yönde olması
D) Edebiyat dünyasında genç yazarlara yer verilmemesi
E) Zaman geçtikçe ahlak yapısının bozulmaya başlaması

15. Sanatçıları tanımak zor iştir. Bazıları bu fikrime katılmaz. Onlar bir sanatçının tanınması için onu yakından tanıyanları dinlemenin yeteceğine inanır. Bir kısmı ise sanatçıyı tanımak için ansiklopedilere, antolojilere başvurur. Bir sanatçının eseri alınıp incelenmeden, eserleri didik didik edilmeden, bu işin olacağına inananlar benim safımda değildir. Onu okumak, yaşadıklarını yaşamak, duyduklarını duymak gerekir. Kulaktan dolma bilgiler tanıma için hiç de yeterli değildir.

Bu parçaya göre, bir sanatçının tanınması aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

A) Sanatçıyla yüz yüze konuşmaya
B) Sanatçının eserlerinin dikkatli okunmasına
C) Sanatçıyı iyi tanıyanların dinlenmesine
D) Ansiklopedik bilgilere başvurulmasına
E) Antolojilerden hakkında bilgi toplanmasına

YARGI YAYINEVİ

16. Uzun yıllar boyunca birbirine iki kardeş kadar benzeyen şiirler yazıldı edebiyatımızda. Şairlerimiz sürekli olarak kendilerinden önce yaşanmış ustalara özendiler. Onca yılı neredeyse birbirinden ayırt edilemeyecek şiirler yazarak geçirdiler. Neyse ki günümüzde durum değişti de eskilerle yarışmamız gerektiğini öğrenebildik. Şimdilerde tek tük de olsa kendi üslubunu duyurabilen, farklı içerikler deneyen yeteneklerimiz var.

Aşağıdakilerden hangisi bu sözleri söyleyen yazarın düşüncesiyle bağdaşmaz?

A) Türk şiiri yüzyıllar boyu neredeyse aynı çizgide devam etmiştir.

B) Gelenekte güçlü, sağlam güzel bir şiir varsa bunu değiştirmeye çalışmak gereksizdir.

C) Şiirin canlılığını koruması için şairlerin farklı konularda farklı söyleyişler denemesi gerekir.

D) Eski şairlerin izinden gidip onların şiirlerini âdeta fotokopilemek şiiri geliştirmez.

E) Şiirde geleneğe sığınıp yeniliğe kapalı olmak doğru bir tutum değildir.

YARGI YAYINEVİ

17. Şiir, duyuşun deyiş olmasıdır. Ama şiir yazacak kimsenin yetenekli olmasının yanı sıra, belirli bir birikime sahip olması gerekir. Bu birikim de türlü yaşam deneyimleri ve edinilen bilgilerle oluşur. Hayatın çeşitli gerçekleriyle karşılaşmamış olan bir gencin, belirli olgunlukta bir şiir yazması mümkün olmadığı gibi, belirli bir bilgi düzeyine erişmemiş kimseden de olgun şiir beklemek yersiz olur. Şair: "Bilimsiz şiir, temelsiz duvara benzer." diyerek bu gerçeği çok güzel şekilde dile getirmiştir.

Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

A) Şiir için gerekli birimde hem hayat tecrübesi hem de öğrenilen bilgiler vardır.

B) İyi şiir, yetenek ve belli bir bilgi birikimi sonunda ortaya çıkar.

C) Bilime, bilgiye dayanmayan şiirler, sağlam ya da kalıcı olmaz.

D) Hayatı dolu dolu yaşayan insanlar, daha güzel şiir yazarlar.

E) Güzel şiir için hem yaşantı hem öğrenim açısından belirli bir düzey gerekir.

18. Simgeyi şiirin doğal gereçlerinden biri değil de bir gizlenme bir kamuflaj aracı olarak kullanma sonucu, belki aynı dili kullanan sınırlı bir çevre içinde anlaşılan, hatta belli bir şiirselliği de olan bir kuş dili oluşuyor. Ama giderek bu dil, kuralları, dilbilgisi saptanmış ortak bir söyleme dönüşüyorsa şiir adına asıl tehlike, asıl korkulan bu olmalıdır.

Bu parçadan çıkarılabilecek <u>en kapsamlı</u> yargı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Şiirin kendine özgü kuralları olan sanatsal bir dili olmalıdır.
B) İmge, hayal ve düşgücü şiirin doğal gereçlerindendir.
C) Şiirde imgelerin ardına gizlenip katı dil kurallarına sığınmak şiir dilini ortadan kaldırır.
D) Şiirde asıl olan duygu ve düşüncelerin imgeye dönüştürülmesidir.
E) Şiiri belli kalıpların tutsağı etmek şiirselliği ortadan kaldırır.

19. Gençken adımlarımız hafiftir ama bu yaşta beyinlerimize istenilen biçim verilmekte ve bilgi kolaylıkla saklanabilmektedir. Ancak ömrümüzün ilkbaharını ihmal edersek yargılarımız bir işe yaramayacak, sonbaharda alacağımız mahsül çöp ve samandan başka bir şey olmayacak, hayatımızın kışını ise kimseden saygı görmeden yalnızlık içinde geçirmiş olacağız.

Bu parçada <u>asıl</u> anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Gençler, diğer yaş gruplarındakilere oranla daha canlı ve hareketlidirler.
B) Gençliğin tadına varamayanlar daha çabuk yaşlanırlar.
C) Yaşlı insanların çoğu yalnız ve kimsesiz olurlar.
D) İnsanlar gençken ne kadar iyi şeyle donanırsa ömrünün geri kalan dönemlerinde de o kadar iyi bir yaşam sürerler.
E) Gençken öğrenmek istemediklerimizi yaşlanınca istesek de öğrenemeyiz.

YARGI YAYINEVİ

20. "Şimdiye kadar memleketimizde 'edebiyat' kelimesinin sahip olduğu önemi ve ciddiyeti anlayan ve bu önemi halka anlatan – tereddüt etmeden söyleyebiliriz ki – pek az kimse gelmiştir. Bizde sanat ve edebiyat daima boş vakitlerin güzel bir arkadaşı olmaktan pek fazla önem kazanamamış ve bunların, duyguların eğitilmesine hizmet ederek bir milletin ilerlemesine öncülük ettiği takdir edilmemiştir."

Bu parçada eleştirilen düşünce aşağıdaki cümlelerin hangisinde verilmiştir?

A) Edebiyatın önemini, değerini anlayamamak ve anlatamamak
B) Kitap okumanın zararları
C) Edebiyat sözcüğünün anlamının tam olarak bilinmemesi
D) Boş vakitlerin iyi değerlendirilememesi
E) Yazılan eserlerin takdir edilmemesi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
C	A	E	D	A	E	D	A	E	C
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
A	C	D	B	B	B	E	C	D	A

Sözel Mantık

UYGULAMA - 1

A, B, C, D, E ve F isimli öğretmenler YARGI Etüt salonunda haftanın farklı günlerinde özel ders vermektedirler. Bununla birlikte aşağıdaki şu bilgiler verilmiştir.

- Hiç kimse Pazar günü ders vermemiştir.
- D isimli öğretmen cuma günü ders vermektedir.
- A'nın dersi C'nin dersinden bir gün sonradır.
- E'nin dersi B'nin dersinden bir gün öncedir.

1. **Bu bilgilere göre aşağıdakilerden hangisi kesinlikle yanlıştır?**

A) C'nin dersi pazartesi günüdür.
B) F'nin dersi cumartesi günüdür.
C) B'nin dersi çarşamba günüdür.
D) B'nin dersi C'nin dersinden sonraki bir gündedir.
E) A'nın dersi B'nin dersinden önceki bir gündedir.

YARGI YAYINEVİ

2. **Bu bilgilere göre kesinlikle hangisi doğrudur?**

A) A'nın dersi pazartesi günüdür.
B) C'nin dersi çarşamba günüdür.
C) F'nin dersi salı günüdür.
D) E'nin dersi C'nin dersinden önceki bir gündedir.
E) F'nin dersi B'nin dersinden sonraki bir gündedir.

3. **Bu bilgilere göre dersinin perşembe günü olma olasılığı olan kişiler hangileridir?**

A) A-C B) B-A C) E-C D) B-E E) C-F

4. **Bu bilgilere göre hangisinin ders aldığı gün kesin olarak bilinmektedir?**

A) F B) B C) C D) E E) A

Önce sorunun hikâye bölümü okunur ve sorunun kaç bilinmeyenli olduğu bulunur. Mesela bu ilk soruda isimler ve günler birden fazladır. Ama İSEM etüt salonunda tek bir tane etüt salonu varsa onu bilinmeyen olarak alamayız.

İki bilinmeyenlilerde tablo isimlerden değil diğerlerinden kurulur. Bu unutulmamalıdır.

ÇÖZÜM - 1

	Pzt.	Salı	Çar.	Per.	Cum.	Cts.	Pzr.
1. İhtimal	C	A	E	B	D	F	
1. İhtimal	~~C~~	~~A~~	~~E~~	~~B~~	D	~~F~~	
2. İhtimal	E	B	C	A	D	F	

C | A → A'nın dersi C'den bir gün sonra dedi fakat yerini bilmediğin durumda tabloya yazmak yok. Bu lego parçamı nerelere yazabilirim. diye ihtimallere bakmak gerekir.

E | B → Tabloya ihtimaller dahilinde yazmalısın.

(D cuma günü ders verdi) (Pazar günü ders verilmedi)

E | B → Legosunu 2. ihtimalde yazabilecek yerimiz olmadığı için 2. ihtimal ortadan kalkar.

Tablomuzda kalan son boşluğa ise kalan son kişi olan F'yi yazar ve artık sorulara geçeriz.

Cevaplar ise;

1 - C
2 - E
3 - B
4 - A

YARGI YAYINEVİ

UYGULAMA - 2

K, L, M, N, O markalı ürünler aşağıdan yukarıya doğru 5, 6, 7, 8, 9 numaralı raflara yerleştirilmiştir. Bununla ilgili şu bilgiler verilmektedir.

- Her rafta yalnızca bir markaya ait sütler bulunmaktadır.
- M markalı ürünler 2. raftadır.
- L markalı ürünler, N markalı ürünlerin bulunduğu rafın bir üst rafındadır.
- K markalı ürünler O markalı ürünlerin bulunduğu rafın üstünde yer alan raflardan birindedir.

1. **Bu bilgilere göre aşağıdakilerden hangisi <u>kesinlikle</u> doğrudur?**

A) L markalı ürünler 7. raftadır.
B) N markalı ürünler 8. raftadır.
C) O markalı ürünler 5. raftadır.
D) K markalı ürünler N markalı ürünlerin bulunduğu rafın bir altındaki raftadır.
E) L markalı ürünler K markalı ürünlerin bir altındaki raftadır.

2. **Bu bilgilere göre aşağıdakilerin hangisi kesinlikle yanlıştır?**

A) K markalı ürünler 8. raftadır.

B) L markalı ürünler 9. raftadır.

C) L markalı ürünler K markalı ürünlerin bulunduğu rafın üstünde yer alan raflardan birindedir.

D) N markalı ürünler 7. raftadır.

E) N markalı ürünler K markalı ürünlerin bulunduğu rafın altında yer alan raflardan birindedir.

3. I. K marka ürünler

II. L marka ürünler

III. N marka ürünler

Yukarıdakilerden hangisi 3. rafta bulunabilir?

A) Yalnız I B Yalnız II C) I ve II

D) I ve III E) II ve III

YARGI YAYINEVİ

ÇÖZÜM - 2

Tablo iki bilinmeyenli sorularda isimlerden değil diğer verilenlerden kurulur unutma.

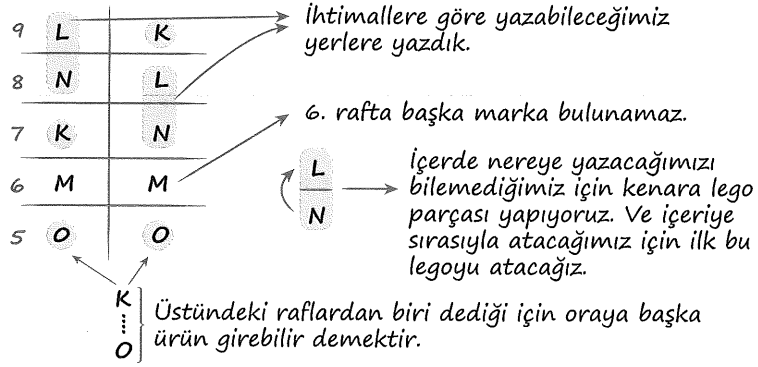

NOT

Şunlara dikkat; önermelerin sırasına göre ilk legoyu tabloya yerleştiriyoruz. Yazacağımız yer kalmadığında diğer legoyu yerleştiriyoruz. Aynı ihtimalde iki yere yerleştirmek yok. Ayrı ayrı ihtimalleri göstereceğiz.

Cevaplar ise;
1 - C
2 - A
3 - D

UYGULAMA - 3

A, B, C, D, E, F ve G isimli dershaneler K, M veya T kurslarından birini vermektedirler. Dershanelerin verdiği kurslara ilişkin kimi bilgiler şu şekildedir:

- M kursunu üç kişi vermektedir.
- K kursuna veren iki dershanelerden biri E'dir.
- B, ve C adlı dershaneler aynı kurslarından vermektedir.
- D, E ve F adlı dershanelerin her biri farklı dersi vermektedir.

1. Buna göre;

I. A

II. D

III. F

adlı dershanelerden hangileri T kursunu vermiş olabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II

D) I ve III E) I, II ve III

2. Aşağıdaki dershanelerden hangileri aynı kursu vermiş olamaz?

A) A ve F B) A ve G C) B ve D

D) C ve F E) E ve G

YARGI YAYINEVİ

3. Aşağıdakilerden hangisi kesinlikle doğrudur?

A) C adlı dershane M dersini vermiştir.

B) D adlı dershane M dersini vermiştir.

C) F adlı dershane T dersini vermiştir.

D) G adlı dershane T dersini vermiştir.

E) B adlı dershane T dersini vermiştir.

4. Aşağıdaki dershanelerden hangilerinin aynı kursu verdiği bilinirse tüm dershanelerin verdiği kurslar kesin olarak bilinebilir?

A) A ve D B) A ve E C) B ve D

D) C ve F E) E ve G

ÇÖZÜM - 3

Öncelikle dersleri yukarıya alıyoruz.

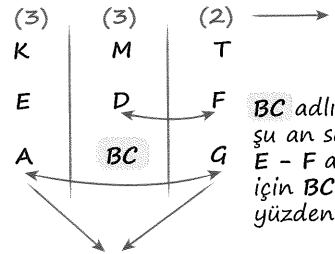

→ Soruda 7 kişi var ve K (2), M (3) olduğuna göre T'ye (2) kişi kalmaktadır.

BC adlı dershaneler aynı kursu verdiğine göre şu an sadece K'ye yazmam gerekir. Ama **D - E - F** adlı dershaneler farklı kursta olacağı için **BC** adlı dershaneler gidemez üç olur. O yüzden tek yazabileceğim yer **M** kursu olur.

(Kalan iki kişiyi yazıp tablo tamamlanır ve bunlar yer değiştirebilir.)

Cevaplar ise;

1 - E / 2 - B / 3 - A / 4 - A

UYGULAMA - 4

A, B, C, D, E, F'nin birer bisikleti vardır. Bu bisikletlerden 3 borda, 2 siyah, 1 yeşil renktedir. Bu kişilerin bisikletlerinin renkleriyle ilgili aşağıdaki bilgiler verilmiştir:

- B'nin ve C'nin bisikletleri aynı renktir.
- F'nin ve E'nin bisikletleri aynı renk değildir.
- A'nın bisikleti mavidir.

1. Buna göre aşağıdakilerden hangisi kesinlikle yanlıştır?

A) B'nin bisikleti bordodur.
B) D'nin bisikleti yeşildir.
C) F'nin bisikleti bordodur.
D) C'nin bisikleti siyahtır.
E) E'nin bisikleti yeşildir.

2. Buna göre aşağıdakilerden hangisi kesinlikle doğrudur?

A) F'nin bisikleti siyahtır.
B) D'nin bisikleti bordodur.
C) E'nin bisikleti bordodur.
D) E'nin ve D'nin bisikleti aynı renktir.
E) D ve C'nin bisikleti farklı renktir.

3. D'nin bisikleti siyah ise aşağıdakilerden hangisi kesinlikle yanlıştır?

A) E'nin bisikleti siyahtır.
B) F'nin bisikleti yeşildir.
C) F'nin bisikleti bordodur.
D) F ve D'nin bisikleti aynı renktir.
E) C ve E'nin bisikleti farklı renktir.

YARGI YAYINEVİ

ÇÖZÜM - 4

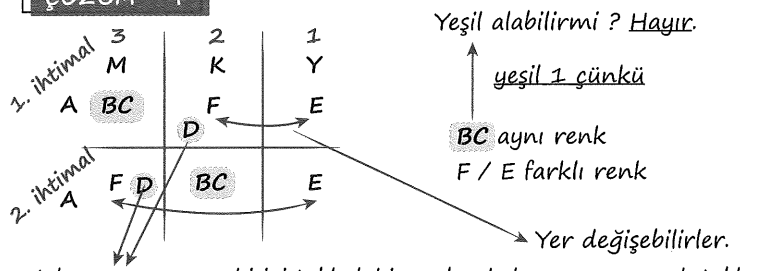

Adı geçmeyen son kişiyi tablodaki son boş kalan yere yazarak tabloyu tamamlarız.

Cevaplar ise;

1 - B / 2 - E / 3 - C

Bu soruda her iki ihtimale de değil sadece D'nin siyah olduğu yani 1. ihtimale bakarız. Çünkü unutma her soru birbirinden bağımsızdır.

UYGULAMA - 5

A, B, C, D, E, F adlı kişiler A malı ataş, bilye, topaç, uçurtma B malı ataş, bilye, gemi, kazma, uçurtma oyuncaklarından hangilerinin aldıklarıyla ilgili şunlar bilinmektedir:

- Her oyuncaktan yalnızca bir adet satılmıştır.
- A, D ve F adlı kişiler birer diğerleri ise ikişer oyuncak almışlardır.
- D adlı kişi topaç almıştır.
- A malı ataş ve B malı uçurtma E almıştır.
- B ile C adlı kişilerin aldığı oyuncaklardan biri aynı türdendir.
- E ile F adlı kişilerin aldığı oyuncaklar birbirinden farklıdır.

1. **Bu bilgilere göre F,**

I. kazma

II. gemi

III. bilye

oyuncaklarından hangilerini almış olabilir ?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II

D) II ve III E) I,II,III

YARGI YAYINEVİ

2. **Bu bilgilere göre aşağıdaki ifadelerden hangisi kesin olarak doğrudur ?**

A) B adlı kişi B malı oyuncak almıştır.

B) A adlı kişi uçurtma almıştır.

C) B adlı kişi kazma almıştır.

D) A adlı kişi kazma almıştır.

E) B adlı kişi bilye almıştır.

3. **C adlı kişinin aldığı bebeğin B malı olduğu biliniyorsa aşağıdaki ifadelerden hangisi kesin olarak doğrudur ?**

A) A adlı kişi B malı oyuncak almıştır.

B) A adlı kişi A malı oyuncak almıştır.

C) A adlı kişi gemi almıştır.

D) B adlı kişi A malı oyuncak almıştır.

E) F adlı kişi A malı oyuncak almıştır.

ÇÖZÜM - 5

Üç ve daha fazla bilinmeyenli sorularda tablo isimlerden kurulur ve eğer gün veya sıralama varsa gün veya sıralamadan kurulur.

Mesela bu soruda gün ve sıralama olmadığı için isimler yukarıya alınır.

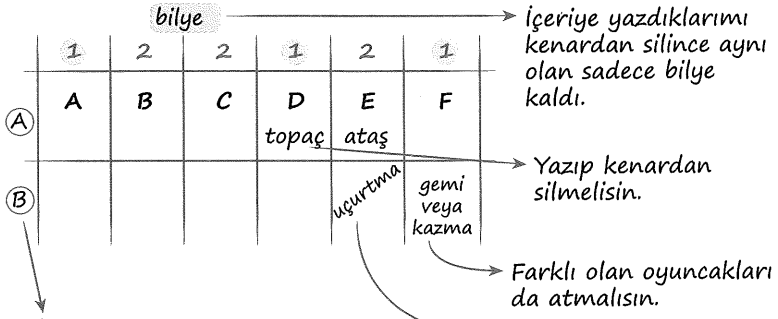

İçeriye yazdıklarımı kenardan silince aynı olan sadece bilye kaldı.

Yazıp kenardan silmelisin.

Farklı olan oyuncakları da atmalısın.

Kesin bilgiyi tabloya yerleştirip kenardan silmelisin.

A malı

~~ataş~~ ~~topaç~~

~~bilye~~ uçurtma

B malı

~~araba~~ kazma

~~bilye~~ ~~uçurtma~~

~~gemi~~

Tabloya yazdığını mutlaka kenardan sil ve elinde ne kaldığını daha rahat gör.

NOT

Asıl mesele şu tablo boş kaldı diye aman doldurma! Üçlülerde tabloya doldurmak gibi bir derdimiz asla yok unutma.

YARGI YAYINEVİ

Cevaplar ise;

1 - C
2 - E
3 - D

Demek istediğim buydu C adlı kişinin aldığı bilye B malıysa B adlı kişi mecbur A malı alır ve tablonu soru doldurur.

UYGULAMA - 6

A, B, C, D, E ve F ticaretlerinden birini yapan K, L, M, N ve O adlı kişilerin iş yaptığı şehirlerle ilgili şunlar bilinmektedir:

- Üç kişi Sürmene, Perşembe, Şavşat ilçelerinde, iki kişi Rize ve Tokat illerinde iş yapmaktadır.
- Ticareti A olan kişi Rize'de yaşamaktadır.
- M adlı kişi Şavşat'ta, O adlı kişi Sürmene'de iş yapmaktadır.
- Bir ilçede iş yapan N adlı kişinin ticareti D'dir.
- L adlı kişinin ticareti C'dir.

1. **Bu bilgilere göre aşağıdakilerden hangisi kesinlikle doğrudur ?**

A) O adlı kişinin ticareti F'dir.

B) N adlı kişi Tokat'ta iş yapmaktadır.

C) L adlı kişi Tokat'ta iş yapmaktadır.

D) Şavşat'ta iş yapan kişinin ticareti B'dir.

E) Sürmene'de iş yapan kişinin ticareti E'dir.

2. **Bu bilgilere göre aşağıdakilerden hangisi kesinlikle yanlıştır?**

A) M adlı kişinin ticareti B'dir.

B) Ticareti B olan kişi Perşembe'de iş yapmaktadır.

C) Tokat'ta iş yapan kişinin ticareti C'dir.

D) O adlı kişinin ticareti E'dir.

E) Perşembe'de iş yapan kişinin ticareti D'dir.

3. I. K

II. O

III. L

Yukarıdakilerden hangilerinin hem ticareti hem de iş yaptığı yer bilinmektedir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III

D) I ve II E) I ve III

4. I. A

II. B

III. F

Yukarıdaki ticaretlerinden hangilerini yapan kişi bilinmektedir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III

D) I ve II E) I ve III

YARGI YAYINEVİ

ÇÖZÜM - 6

	K	L	M	N	O
Ticaret	A	C		D	
İş yaptığı yer	Rize	Tokat	Şavşat	Perşembe	Sürmene

İki kategoriye bölerken mutlaka aynı alanda olanları bir araya toplamalısın.

Kesin bilgileri yazıp kenardan silmelisin.

İlçe	İl
~~Sürmene~~	~~Rize~~
~~Şavşat~~	Tokat
Perşembe	

Kalan son boşluğa

Önermeleri sırasıyla okuyup, tabloya yazdığını kenardan silmelisin.

Bir ilçede iş yapan N adlı kişiye Perşembe ilçesini yazmalısın.

Cevaplar ise;

1 - C
2 - B
3 - E
4 - A

UYGULAMA - 7

A, B ve C adlı üç kişi A, B, C, D, E ve F türlerinde balık almışlardır ve bunları buğlama ya da ızgara pişirmişlerdir. Kişilerin aldıkları balıklara ve pişirme şekillerine ilişkin şunlar bilinmektedir.

- Herkes iki farklı tür balık almış, balıklardan birini ızgarada birini buğlama olarak pişirmiştir.
- B ile D balıkları farklı kişiler tarafından satın alınmış ve farklı şekilde pişirilmiştir.
- Her bir balık türünden sadece bir kez satın alınmıştır.
- B kişisi C balık türünü almış ve buğlama olarak pişirmiştir.
- A kişisi A ve E balık türlerini almıştır.

1. **Buna göre;**

I. F

II. A

III. E

balıklarından hangileri buğlama pişirilmiş olabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II

D) II ve III E) I,II,III

2. **Aşağıdaki balıklardan hangileri kesin olarak farklı şekillerde pişirilmiştir?**

A) F ile C

B) E ile B

C) C ile B

D) E ile D

E) A ile B

3. **C kişisinin D balığını aldığı biliniyorsa;**

I. A'nın pişirdiği balığın türü,

II. B'nin ızgarada pişirdiği balığın türü,

III. C'nin ızgarada pişirdiği balığın türü

bilgilerinden hangilerine kesin olarak ulaşılabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III

D) I ve II E) II ve III

YARGI YAYINEVİ

ÇÖZÜM - 7

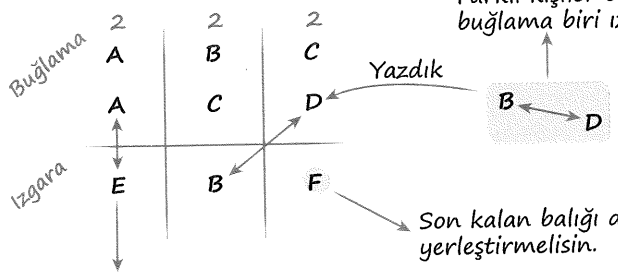

Cevaplar ise;

1 - D
2 - A
3 - E

Dostlarım, öncelikle videolarımı dikkatlice dinleyin.

Dinlerken notlar alın ve bu ders notuna videolardan seçtiğim birkaç soruyu ekledim. İkililerde tablo nedir, nereden kurulur ve üçlülerde tablo nedir, nereden kurulur?

Ders notundaki bu sorulardan video eşliğinde bunu öğrenip yaklaşıp 25-30 soru çözdüğüm videoları izleyip pratik yapalım. Boş sayfalar bunun içindir.

Amacım buraya koymadığım videodaki soruları önce siz çözün sonra videoyu oynatıp bakın nerede takıldınız, nerede hata yaptınız. Amacım sizlere hazırı sunmak yerine biraz benden biraz da sizden çaba görmek. Hadi güzel insan şu işi bitirelim.

Notların hazırlanmasında emeği geçen
kardeşim Melina Ezgi Tosun'a teşekkürler.

YARGI YAYINEVİ

Çıkmış Sorular

1. - 4. soruları aşağıdaki bilgilere göre birbirinden bağımsız olarak cevaplayınız.

Aynı bölümde görev yapan öğretim elemanlarından Kemal, Leyla, Mine, Nermin, Osman, Özkan'ın yıl sonunda A, B ve C düzeyinde dergilerde yayımlanan makaleleri incelenmiştir. Her öğretim elemanının en az bir makalesinin bulunduğu toplam dokuz makaleye ilişkin kimi bilgiler şöyledir:

- A düzeyindeki dergide yayımlanan makale sayısı, diğerlerinden daha azdır.
- B düzeyi dergide yayımlanan makale sayısı üçtür.
- Özkan'ın yalnızca C düzeyi dergide bir makalesi bulunmaktadır.
- A düzeyi dergide makalesi yayımlanan iki kişinin C düzeyindeki dergide de makalesi bulunmaktadır.
- Leyla'nın yayımlanan iki makalesinden biri B düzeyi dergidedir.
- Kemal'in iki, Osman'ın bir makalesi bulunmaktadır.

1. I. Kemal
II. Mine
III. Nermin

Yukarıdaki kişilerden hangilerinin B düzeyindeki dergide makalesi olabilir? (KPSS 2015)

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

CEVAP: E

2. **Aşağıdakilerden hangisi kesinlikle yanlıştır?** (KPSS 2015)

A) Kemal'in makalelerinden biri A düzeyi dergide yayımlanmıştır.
B) Mine'nin yayımlanan birden çok makalesi bulunmaktadır.
C) Osman'ın makalesi C düzeyi dergide yayımlanmıştır.
D) Leyla'nın makalelerinden biri, C düzeyi dergide yayımlanmıştır.
E) Nermin'in A düzeyi dergide yayımlanan makalesi bulunmaktadır.

CEVAP: C

3. **Mine'nin C düzeyinde makalesi olduğu biliniyorsa aşağıdakilerden hangisi doğrudur?** (KPSS 2015)

A) Leyla ile Nermin'in aynı düzey dergide yayımlanan bir makalesi vardır.
B) Mine ile Osman'ın aynı düzey dergide yayımlanan bir makalesi vardır.
C) Kemal ile Nermin'in makaleleri aynı düzey dergide yayımlanmıştır.
D) Mine ile Nermin'in makaleleri aynı düzey dergide yayımlanmıştır.
E) Kemal ile Osman'ın makaleleri aynı düzey dergide yayımlanmıştır.

CEVAP: A

YARGI YAYINEVİ

4. **Makaleler yayımlandığı dergi düzeyine göre A düzeyi dergide 3, B düzeyi dergide 2, C düzeyi dergide 1 puan alıyorsa öğretim elemanlarınca alınan en yüksek puan kaçtır?** (KPSS 2015)

A) 4 B) 5 C) 6 D) 7 E) 8

CEVAP: A

5. – 8. soruları aşağıdaki bilgilere göre birbirinden bağımsız olarak cevaplayınız.

Bir araştırma görevlisi A, B, C, D, E, F ve G derslerinin final sınavları programını düzenlemekten sorumludur. Bu derslerden üçünü Nil Hoca, dördünü Orhan Hoca vermektedir. Araştırma görevlisi tarafından bu derslerin sınavları aynı hafta içinde pazartesi başlayıp cuma bitecek şekilde düzenlenmiştir. Sınav takvimine ilişkin kimi bilgiler şu şekildedir:

- Bir hocanın bir günde sadece tek bir dersinin sınavı vardır.
- Orhan Hoca'nın verdiği tüm derslerin sınavları art arda günlerde olacaktır.
- B dersinin sınavı salı günü olacaktır.
- Çarşamba günü sadece F dersinin sınavı olacaktır.
- A ve D derslerinin sınavları aynı gün olacaktır.
- Cuma günü yapılacak iki sınavdan biri C dersinin sınavıdır.
- E dersinin sınavının olduğu gün Orhan Hoca'ya ait bir dersin sınavı yoktur.

5. **Buna göre,**

I. A
II. B
III. C

derslerinden hangileri Nil Hoca tarafından veriliyor olabilir? (KPSS 2016)

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

CEVAP: D

6. **Aşağıdaki derslerden hangileri kesinlikle aynı hoca tarafından verilmektedir?** (KPSS 2016)

A) A ile G B) B ile F C) C ile F
D) D ile E E) E ile G

CEVAP: B

YARGI YAYINEVİ

7. **Aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?** (KPSS 2016)

A) A dersinin sınavı, G dersinin sınavından önce olacaktır.
B) B dersinin sınavı, E dersinin sınavından önce olacaktır.
C) D dersinin sınavı, F dersinin sınavından sonra olacaktır.
D) E dersinin sınavı, G dersinin sınavından önce olacaktır.
E) F dersinin sınavı, B dersinin sınavından sonra olacaktır.

CEVAP: B

8. **B ile C derslerinin aynı hoca tarafından verildiği biliniyorsa aşağıdakilerden hangisi kesin olarak doğrudur?** (KPSS 2016)

A) A dersi Orhan Hoca'ya ait olup sınavı pazartesi günü olacaktır.
B) D dersi Orhan Hoca'ya ait olup sınavı perşembe günü olacaktır.
C) E dersi Nil Hoca'ya ait olup sınavı salı günü olacaktır.
D) F dersi Nil Hoca'ya ait olup sınavı çarşamba günü olacaktır.
E) G dersi Nil Hoca'ya ait olup sınavı cuma günü olacaktır.

CEVAP: E

YARGI YAYINEVİ

9. - 12. soruları aşağıdaki bilgilere göre cevaplayınız.

Bir benzin istasyonuna gün içerisinde her biri diğerinden farklı zamanlarda gelen A, B, C, D, E, F, G ve H araçları: benzin, LPG ve mazot türünde yakıt almıştır. Her biri sadece bir tür yakıt alan bu araçların istasyona geliş sıraları ve aldıkları yakıt türlerine ilişkin kimi bilgiler şu şekildedir:

- İstasyona ilk sırada gelen E aracı, mazot almıştır.
- F ve G araçları arasında istasyona sadece C aracı gelip mazot almıştır.
- B ve H araçları arasında istasyona sadece bir araç gelmiştir.
- B ve H araçları istasyondan LPG almıştır.
- H aracından hemen sonra F aracı yakıt almıştır.
- C aracından sonra sadece bir araç yakıt almıştır.
- İstasyonda art arda aynı tür yakıt satılmamıştır.

9. **Buna göre,**

I. A
II. D
III. G

araçlarından hangileri mazot almış olabilir? (KPSS 2017)

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

CEVAP: D

10. **Aşağıdakilerden hangisi kesin olarak yanlıştır?** (KPSS 2017)

A) Benzin alan toplam iki araç vardır.
B) Mazot alan toplam dört araç vardır.
C) LPG alan toplam üç araç vardır.
D) Mazot alan toplam üç araç vardır.
E) Benzin alan toplam dört araç vardır.

CEVAP: B

11. **Aşağıdakilerden hangisi kesin olarak doğrudur?** (KPSS 2017)

A) İkinci sırada, B aracı yakıt almıştır.
B) Üçüncü sırada, A aracı yakıt almıştır.
C) Dördüncü sırada, D aracı yakıt almıştır.
D) Beşinci sırada, H aracı yakıt almıştır.
E) Altıncı sırada, G aracı yakıt almıştır.

CEVAP: D

12. **En az satılan yakıtın benzin olduğu biliniyorsa aşağıdakilerden hangisi kesin olarak doğrudur?** (KPSS 2017)

A) A aracı, benzin almıştır.
B) D aracı, benzin almıştır.
C) D aracı, mazot almıştır.
D) G aracı, benzin almıştır.
E) G aracı, LPG almıştır.

CEVAP: E

YARGI YAYINEVİ

13 - 16. soruları aşağıda verilen bilgilere göre cevaplayınız.

Pazartesi, salı ve çarşamba günlerini kapsayan üç günlük bir film festivalinde; komedi ve macera türünde A, B, C, D, E, F ve G filmleri gösterilmiştir. Filmlerin türlerine ve gösterildikleri günlere ilişkin kimi bilgiler şu şekildedir:

- Bir film, sadece bir kez gösterilmiştir.
- Komedi türündeki film sayısı dörttür.
- Salı günü sadece bir film gösterilmiştir.
- Pazartesi gösterilen film sayısı, çarşamba günkünden fazladır.
- Çarşamba günü gösterilen E filmi, macera türündedir.
- Aynı türdeki A, C ve D filmleri, farklı günlerde gösterilmiştir.
- Farklı türdeki A ve F filmleri, aynı gün gösterilmiştir.

13. **Buna göre,**

I. A
II. B
III. C

filmlerinden hangileri pazartesi gösterilmiştir? (KPSS 2018)

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

CEVAP: D

14. **Aşağıdakilerden hangisi kesin olarak doğrudur?** (KPSS 2018)

A) Pazartesi gösterilen D filmi, macera türündedir.
B) Salı gösterilen C filmi, macera türündedir.
C) Çarşamba gösterilen G filmi, komedi türündedir.
D) Pazartesi gösterilen F filmi, macera türündedir.
E) Çarşamba gösterilen B filmi, komedi türündedir.

CEVAP: D

15. **Aşağıdaki filmlerden hangileri aynı gün gösterilmiştir?** (KPSS 2018)

A) B ve C B) B ve E C) C ve F
D) C ve G E) B ve G

CEVAP: E

16. **C ve G filmlerinin aynı türde oldukları biliniyorsa aşağıdakilerden hangisi doğrudur?** (KPSS 2018)

A) B ve F filmleri aynı türdedir.
B) A ve G filmleri farklı türdedir.
C) B ve G filmleri aynı türdedir.
D) C ve E filmleri aynı türdedir.
E) E ve F filmleri farklı türdedir.

CEVAP: A

YARGI YAYINEVİ

17. Ali, Berna, Cem, Deren, Engin, Faruk ve Gizem adlı sporcular iki aşamalı bir koşu yarışına katılmıştır. Bu yarışta birinci koşuyu ilk beş sırada tamamlayan yarışmacılar, ikinci koşuya katılmaya hak kazanmıştır. Sporcuların her iki koşuyu tamamlama sıralarına ilişkin kimi bilgiler şu şekildedir:

- İlk koşuyu Gizem; Deren'den hemen sonra, Faruk'tan hemen önce tamamlamıştır.
- Berna her iki koşuyu da aynı sırada tamamlamıştır.
- İlk koşuyu ikinci sırada Ali, ikinci koşuyu üçüncü sırada Faruk tamamlamıştır.
- İkinci koşuyu Gizem, Deren'den önce tamamlamıştır.

Gizem'in ilk koşuyu tamamlama sırası ile Ali'nin ikinci koşuyu tamamlama sırasının aynı olduğu biliniyorsa aşağıdakilerden hangisi doğrudur? (KPSS 2019)

A) Berna, ikinci koşuyu beşinci sırada tamamlamıştır.
B) Gizem, ikinci koşuyu dördüncü sırada tamamlamıştır.
C) Deren, ikinci koşuyu beşinci sırada tamamlamıştır.
D) Engin, ikinci koşuyu ikinci sırada tamamlamıştır.
E) Ali, ikinci koşuyu birinci sırada tamamlamıştır.

CEVAP: C

18. Alp, Buket, Caner, Duygu, Emin, Funda ve Gamze adlı hastalar; hâlsizlik, mide ağrısı ve uykusuzluk şikayetleriyle aile hekimine belli bir sırada muayene olmuşlardır. Hastaların şikâyetleri ve muayene olma sıralarına ilişkin kimi bilgiler şu şekildedir:

- Her hastanın sadece bir şikâyeti vardır.
- Hastalardan üçünün hâlsizlik, ikisinin uykusuzluk şikâyeti vardır.
- Mide ağrısı şikâyeti olan Gamze, ikinci sırada muayene olmuştur.
- Beşinci ve altıncı sırada muayene olan hastaların şikâyetleri aynıdır.
- Caner'den hemen önce Alp, hemen sonra Funda muayene olmuştur ve üçünün de şikâyeti birbirinden farklıdır.
- Funda'nın şikâyeti uykusuzluktur.
- Buket ve Emin art arda muayene olmuştur.

Buna göre;

I. Alp,

II. Duygu,

III. Emin

adlı hastalardan hangilerinin muayene sırası kesin olarak bilinmektedir? (KPSS 2020)

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III

D) I ve II E) I ve III

CEVAP: D

YARGI YAYINEVİ

19. Bir okulun A ve B şubelerinde öğrenim gören Nil, Orhan, Pelin, Reyhan ve Serhat adlı öğrencilerden Edison, Gutenberg ve Tesla adlı mucitlerin hayatları hakkında bilgi toplamaları istenmiştir. Öğrencilerin şubelerine ve seçtikleri mucitlere ilişkin kimi bilgiler şu şekildedir:

- Her bir öğrenci, sadece bir mucit seçmiştir.
- A şubesinde toplam üç öğrenci bulunmaktadır.
- Edison ve Tesla'yı ikişer öğrenci seçmiştir.
- Reyhan'ın seçtiği mucit, Tesla'dır.
- Farklı şubelerdeki Nil ve Serhat'ın seçtiği mucitler aynıdır.
- Orhan ve Pelin, aynı şubede öğrenim görmektedir.

Buna göre;

I. Pelin,

II. Reyhan,

III. Serhat

adlı öğrencilerden hangileri A şubesinde öğrenim görüyor olabilir? (KPSS 2021)

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III

D) I ve II E) I ve III

CEVAP: E